

Sjøfugler i Karmøy

Hekkesesongen 2011

Årsrapport nr 7-2011

Mink- og sjøfuglprosjektet

Arnt Kvinnesland
Karmøy Ringmerkingsgruppe

Innhold

Sammendrag	3
Innledning	4
Påvirkningsfaktorer	6
Været	6
Næringsforholdene	10
Forurensing	14
Predatorer	16
Andre påvirkningsfaktorer.....	22
Minkjakta.....	22
Ternekoloniene	26
Gjennom sesongen	26
Kart over koloniene	39
Kolonidagbok	31
Bestandsendringer 2005-2011.....	47
Reservatene og andre viktige hekkeplasser	52
Urter.....	52
Ferkingstadøyane.....	54
Jarstein.....	56
Andre viktige hekkeplasser for sjøfugl.....	59
Ringmerkingsresultater.....	61
Kontroller og gjenfunn.....	61
Merkeprosjekter.....	63
Bærekraftig reproduksjon?.....	65
Bestandsforhold og trusselvurderinger	67
Videre prioriteringer.....	74
Til ettertanke.....	76

Takk til alle som bidro med observasjoner, tellinger, ringmerking og minkjakt i 2011. Takk til naturforvalter i kommunen, Peder Christiansen, for den årlige inspirasjonssamlingen på rådhuset på slutten av året hvor minkjegere og andre som er engasjert i prosjektet møtes for å gjøre opp status og legger nye planer. Oskar K. Bjørnstad har skrevet teksten om lysloggere og er leder for Karmøy Ringmerkingsgruppe.

Forsidebildet viser en siland hann på matsøk i Nordalsboten nord for Kopervik. Hekkesesongen 2011 ble den beste vi har registret for siland siden mink- og sjøfuglprosjektet startet. Foto: Arnt Kvinnesland, 12.12.2010.

Rapporten er laget av Arnt Kvinnesland som også har tatt bildene (når ikke annet er oppgitt). Ferdigstilt 10.11.2011.

Bidrag ønskes til neste årsrapport. Dersom du tar bilder under minkjakt eller observerer noe som kan være av verdi for å belyse hva som skjer blant sjøfuglene våre, så send inn tekst og/eller foto til okb@fugler.net. Rapportering av rev og mår er også ønskelig.

Tips om mink. I høst fikk vi lagt ut en notis på Karmøy kommune sine nettsider der vi opplyser om mink- og sjøfuglprosjektet og ber folk gi beskjed om de ser mink. En kontaktliste med jegere som sa seg villige til å være med på utrykninger med hunder eller feller ble gjort kjent. Oppslaget vakte interesse i media og vi fikk presentert prosjektet både i aviser og radio. Det er plass til flere på jegerlista om du ønsker å være med.

Oppsummering

Hekkesesongen 2011 ble en blandet fornøyelse for sjøfuglene. Matknapphet og mye ruskevær må ta sin del av skylda for problemene som særlig rammet ternene. Rundt 309 par makrellterne og 370 par rødnebbterne gikk til hekking. For makrellterna er dette ny rekord, for rødnebbterna er det nær 200 par ned fra i fjor og mer enn halvering av bestanden fra toppåret 2009. Et usannsynlig lavt antall unger kom på vingene. Bare 35-50 makrellterner og 5-11 rødnebbterner kunne sette kursen mot sør for første gang.

Økende predatering fra rovfugler gjør det stadig mer strevsomt for noen av sjøfuglene å lykkes. Størst tap av egg og unger ser det ut til at krykkje, havhest og fiskemåke må tåle. De mest oppløftende resultatene i år var de mange ungekullene av siland, vellykket etablering av krykkjekoloni i fjellet ved ferjekaien i Skudeneshavn og god ungeproduksjon for toppskarv, hettemåke og ærfugl.

Minken opererer fortsatt over alt i den indre skjærgården og ellers langs kyststripa, selv om bestanden er kraftig redusert ved at ca 1000 dyr er tatt ut i løpet av perioden 2005-11. Minst tre ternekolonier fikk besøk av mink i år, men fordi mange terner raskt forlot koloniene som følge av matmangel, er det vanskelig å vite hvor mye av egg- og ungetapet som skyldes mink. Noen steder der minken minker, øker måren i antall. Den gjør nå stor skade på fuglebestandene over hele Karmøy – til og med på eksponerte holmer langs Vest-Karmøy.

Ekstra innsats mot minken ble i år satt inn i Skudenes-området og på Føynå. Bare på disse to lokalitetene ble det tatt ca 30 mink! Totalt er det i 2011 per 26.10 felt ca 100 mink. Det er fortsatt et titalls energiske jegere som står for nesten alt arbeidet med å fjerne mink fra kommunen. I høst vil vi gå offensivt ut gjennom media og kommunale kanaler for å rekruttere flere til å bli med på en innsats mot minken. Fellingspremien er fortsatt 150 kr per dyr.

Et skrikende behov for mat. Utsnitt fra den nyetablerte krykkjekolonien i fjellet ved ferjekaien i Skudeneshavn. I motsetning til den predaterte kolonien ute på Jarstein, kom det unger på vingene i byen! 30.7.2011.

Innledning

Årets rapport er den sjuende i serien fra Mink- og sjøfuglprosjektet og følger stort sett samme mønster som de foregående. Vi legger også denne gangen vekt på å forsøke å finne årsaker til at noen sjøfuglbestander klarer seg godt, mens andre går tilbake eller forsvinner fra Karmøy. Derfor vier vi ”Påvirkningsfaktorer” stor plass. Det er et overordna mål med hele prosjektet å bevare et mangfold av robuste sjøfuglbestander.

Hva er en sjøfugl? Definisjonen kan variere. Begrepet omfatter normalt arter som holder til på havet hele året og som skaffer all maten sin fra saltvann; arter som bare har fast grunn under føttene i hekketida. Eksempler kan være havhest og lunde. Men hva f eks med storlom, gråhegre, havørn, hettemåke og tjeld? Vi har valgt en vid og stengt tatt ukorrekt definisjon av sjøfuglbegrepet og inkluderer alle arter som hos oss helt eller delvis er avhengige av det marine miljøet for å hekke eller finne mat. Dette gjør vi for å prøve å forstå samspeillet mellom predatorer og bytte, og finne ut hva som styrer bestandsendringene for fuglene som hekker i skjærgården og i det øvrige marine miljøet i Karmøy.

Det kan kanskje virke underlig at vi ofte nevner predatorene rev og mår som negative påvirkere på sjøfuglbestandene. Dette er rovdyr som en skulle tro holdt seg til skogen og langt unna sjøfuglene. Men vi vet at begge er svømmedyktige og tar seg lett fram til mange av sjøfuglenes viktigste hekkeplasser i Karmøy. Antallet av små rovdyr, inkludert katt, er alarmerende høyt i kommunen, og få fuglearter unngår disse predatorenes jaktmarker. Noen forskere forsøker å forklare nedgangen til en rekke av Norges sjøfugler (og andre) uten å trekke inn bestandsveksten av firbeinte predatorer. Ut fra de erfaringene vi har gjort med Mink- og sjøfuglprosjektet så langt, mener vi at konklusjonene en da trekker, i mange tilfeller blir feil.

Lista er nærmest uendelig med hensyn til hva fugler i vår tid blir utsatt for av negative faktorer. Vi kan nevne klimaendringer, nedfisking, forurensing, intensivering av jord- og skogbruket, fiskeredskaper, biotopødeleggelser, kollisjoner mot vindusglass, vindmøller, høyspentlinjer og biltrafikk, jakt, innførte/fremmede arter. Direktoratet for naturforvaltning har nylig utarbeidet en handlingsplan mot mink, men vi trenger også planer for hvor mange ektefødte norske rovdyr som mår og rev vi vil ha – og hvor vi ønsker eller ikke ønsker at disse skal være. Forvaltningsplaner er klare for de store rovdyrene som bjørn, jerv, gaupe og ulv. Hvorfor skal de mindre rovdyrene behandles helt annerledes? Kan det være fordi de ikke utgjør noen stor trussel mot folk og fe?

At vi nasjonalt har fått til en politikk om rovdyrfrie soner når det gjelder de store rovdyrene, skyldes vel i hovedsak bønder som har kjempet for å ha beitedyrene sine i trygge omgivelser. Problemene med de mindre rovdyrene er det få som setter søkelyset på: Hvorfor skal ei gaupe som forviller seg vestover mot Haugalandet, skytes så fort det lar seg gjøre, mens mår og rev får formere seg i tusentall? Uten kontroll med de små rovdyrene, får vi en fattigere fuglefauna, i alle fall i øykommuner slik som Karmøy.

For første gang siden oppstart av mink- og sjøfuglprosjektet, fikk vi sommeren 2011 erfare et nesten totalt sammenbrudd av ternekoloniene. Dette fenomenet har forekommet nesten årvisst over lang tid andre steder langs norskekysten og rundt Nordsjøen. Forskning på problemet tyder på at det er mangel på basisføden til ternene som svikter, slik som tobis og sildeyngel. Problemet med sviktende fødetilgang for terner og andre sjøfugler knytter forskere videre opp

mot et varmere hav. Vi kunne med selvsyn observere at terneunger døde av sult i hopetall i sommer. Særlig ille var det for rødnebbterna som er mer spesialisert i kosten enn makrellterna. Mange rødnebbterner kom ikke i gang med hekkingen og forlot Karmøy igjen allerede i løpet av juni.. De som bestemte seg for å hekke og legge egg, fikk problemer når ungene kom til verden. Foreldrene måtte åpenbart svært langt vekk for å skaffe mat, og ungene ble overlatt til seg selv i lange perioder.

Problemet med matknapphet ble forsterket av en sommer med konstant lavtrykksaktivitet. Nesten det dobbelte av normal nedbør og mye vind, ble en for stor belastning for mange små terneunger, som døde etter å ha speidet i lange timer etter foreldre som ikke kom tilbake fra havet med fisk i nebbet. To andre sjøfuglarter, krykkje og havhest, slet også med å få unger på vingene. Begge er overflatefiskere slik som ternene. Men for disse trenger ikke matknapphet å ha vært hovedproblemet. Hyppig og økende tilstedeværelse av rovfugler i reservatene, er utvilsomt en forklaring på et svakt hekkeresultat for krykkje og havhest.

For andre sjøfugler ble sesongen 2011 betraktelig bedre. Størst suksess hadde kanskje silanda som vi registrerte ny rekord for med hensyn til antall ungekull. Minst 100 hettemåkeunger på vingene i Bøvatnet var også en stor glede. Begge deler ser vi på som et resultat av målrettet mink- og mårjakt over tid.

Knapphet på skikkelig fiskemat i Karmsundet, fikk både unger og voksne makrellterner til å stille seg i matkø når en artsfrende nærmet seg kolonien med en sprellende godbit. Søraskjeret, Bygnes, 15.6.2011.

Påvirkningsfaktorer

Været

Vinteren forut for hekkesesongen 2011 ble uvanlig kald. Temperaturen falt under gjennomsnittet allerede tidlig i oktober og ble værende der helt til midten av januar. Også siste del av februar var kaldere enn normalt. Vinterens kaldeste døgn ble målt i slutten av desember. Offisielt ble $-14,9$ grader vinterens laveste, målt på flyplassen 2. juledag. Rundt på øya ble det rapportert om temperaturer ned mot -18 , noe som er en må langt tilbake i tid for å finne maken til. Det var sammenhengende snødekke over mange dager i desember. For landet som helhet ble desember 2010 den 4. kaldeste på 110 år! Norge og Sverige var en stund verdens kaldeste sted i forhold til normaltemperatur. Hele Europa lå i vinterens favntak i siste del av desember. Sjøtemperaturen lå under normalen i den østlige delen av Nordsjøen gjennom vinteren.

Selv om januar ble mild, var det ikke nok til å smelte isen som dekket alle Karmøys vann, isen smeltet delvis bort i løpet av februar, men forsvant ikke fullstendig før rundt 20.3. To kalde vintre etter hverandre har tatt kraftig på for noen av Karmøys hekkefugler. Hardest synes det å ha gått utover små insektetere som fuglekonge og gjerdesmett som nesten har blitt borte som hekkefugler, det samme gjelder for rugde og gråhegre som har slitt med å få tak i nok mat. Ellers har nok også sivhøne og vannrikse hatt store problemer, mens sothøna synes å ha taklet de harde vinterperiodene bedre. For sjølevende ender, måker, alkefugler og andre ekte sjøfugler, ser ikke kuldeperiodene til å ha hatt noen negative følger.

Februar ble den mest forblåste måneden vinteren 2010/11 med maks vind på 26 m/s på Utsira 4.2. Som en følge av uværet dukket det opp en del vadefugler som hadde blitt tatt av vinden og ført over Nordsjøen fra overvintringsplasser i Storbritannia, blant disse en sandløper som var fargemerka på Orknøyene 6.11.2010. Mars ble som vanlig kjølig med temperaturer som svingete noen få grader over og under null. Snøfall 18.3. Vårtrekket kan ikke betegnes som spesielt tidlig, og mange fugler som overvintret i Europa overlevde nok ikke den kalde vinteren. 10. april ble årets varmeste dag på Karmøy så langt og måneden bød på mye fint vær. 23.4 var Sørvestlandet varmeste sted i landet og enorme mengder trekkfugler ankom på denne tida.

Våren og hekketida ble ellers en våt affære med over normal månedsnedbør i alle tre månedene mai-juli, og nær det dobbelte av normalt for den viktigste delen av hekketida: juni-juli. Mai ble måneden med kraftigst vind med maks 23 m/s 30.5 på Utsira. Fra rundt 10.5 og ut måneden var det en strøm av lavtrykk inn mot Vestlandet med kraftig nedbør og døgntemperaturer gjerne mellom 6 og 13 grader. Værforholdene førte til at bl.a. låvesvalene utsatte hekketida og ungene til linerlene døde i hopetall i reira. Et usedvanlig kraftig lavtrykk traff oss 23.-24.5 med storm, heftig regnvær og under 10 grader. Dette ble opptakten til en værtype som bidro til en nesten total hekkEFIASKO for overflatefiskere som ternene, mens makketerer og vadefugler som vipe og tjeld hadde gode tider.

Grått og vått vær preget både juni og juli med heftige uværsdager 14.6, 17.6, 28.6, 9.7 og 17.7. Juni ble nest våtest i Norge siden målingene startet i 1900. Ternene slet med å komme i gang med eggleggingen og bare noen ytterst få par la egg allerede i mai. Det var ingen stabile høytrykksperioder i tida mai-august, og det ble ikke satt noen nye temperaturrekorder, varmest 3.8 med 23,9 grader (flyplassen). Snittemperaturen holdt seg litt over normalen gjennom det meste av hekketida.

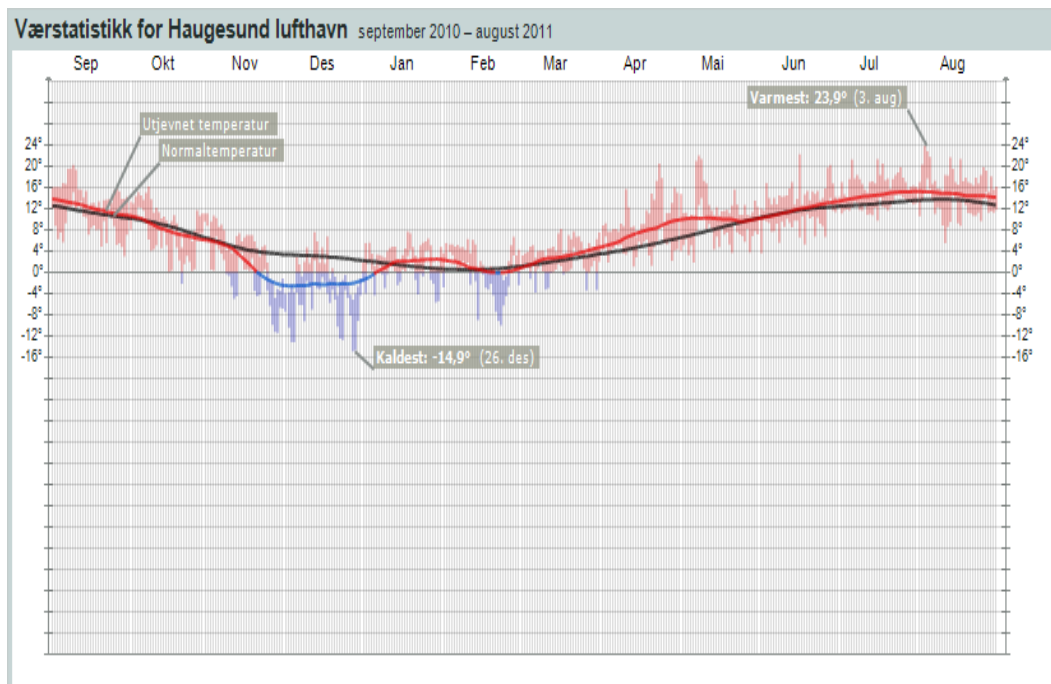
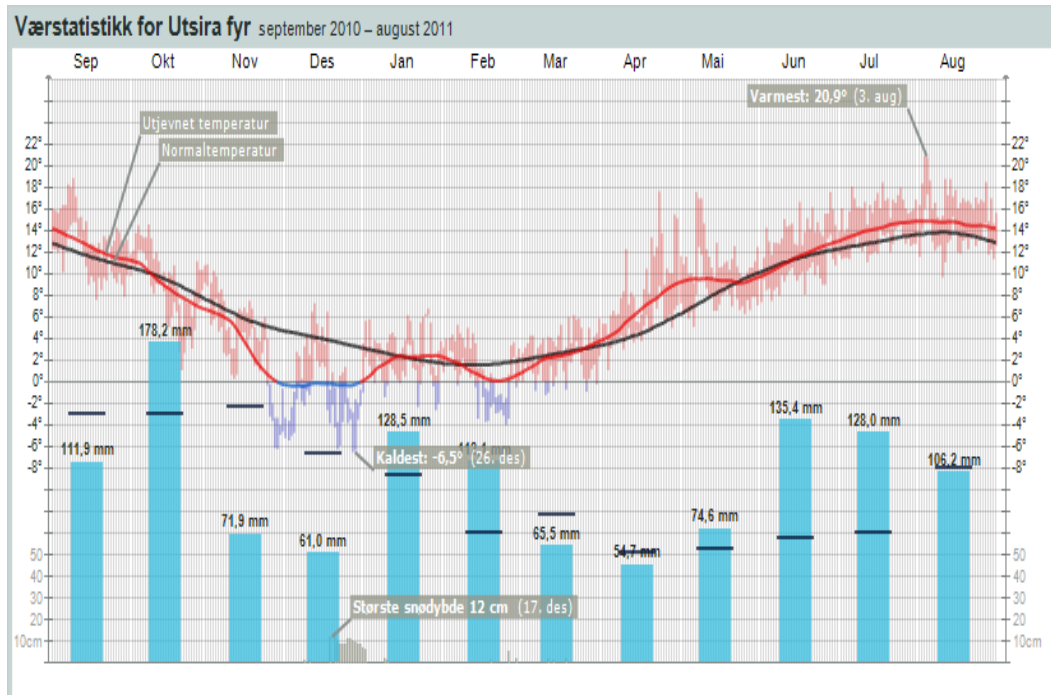
I slutten av februar kom sibirkulden vi hadde hatt i november-desember tilbake med nye prøvelser for mange av fuglene våre. Vikevågen, 23.2.2011.

Slik vil vi huske sommerværet i 2011. En uendelig rekke med lavtrykk inn fra vest, kuling og regn. Fraværet av stabile høytrykkperioder gjennom sjøfuglenes hekkesesong, påvirket særlig produktiviteten til overflatefiskende arter. Kvilhaugsvik, 24.5.2011.

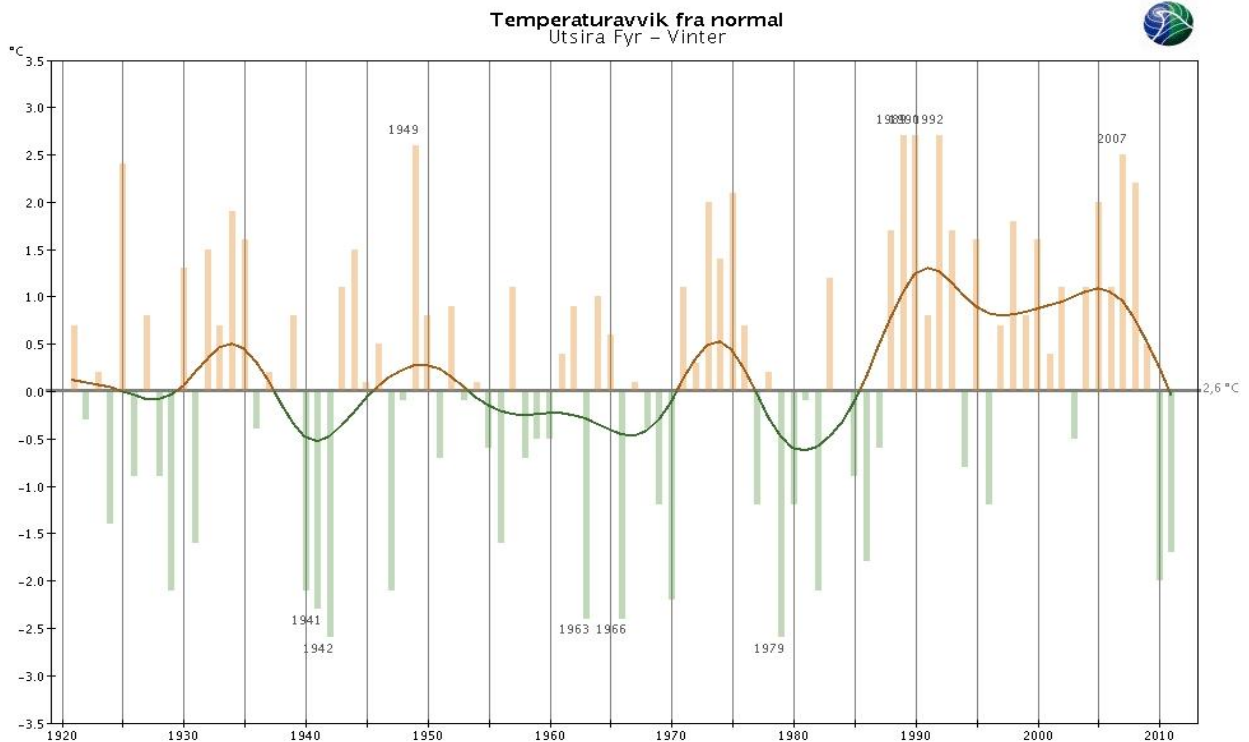
Værstatistikk for Utsira og Karmøy

September 2010-august 2011

Mens vinterens temperaturer helst holdt seg under normalen i 2010/11, lå sommeren litt over, selv om den ikke opplevdes slik pga de mange lavtrykkene med tilhørende regn og vind. Det pussige er at i ei tid med global oppvarming, dør fugler hos oss i hopetall om vinteren pga kulde. Andre mister avkommet pga unormalt mye regn. For perioden 1979-2008 har den totale årsnedbøren økt over hele landet. Den største økningen har vært på Sørvestlandet (Miljøverndepartementet 1.10.09).

Temperaturavvik fra normalen vintrene 1920-2010

Grafen viser temperaturavvik fra normalen på Utsira for perioden 1920-2010. Utviklingen de siste årene tyder på at vi har begynt på en tid med kalde vintre på våre kanter. Dette har allerede gitt tydelige utslag på Karmøys fugleliv og vil gjøre det enda mer om dette blir et langvarig fenomen.

Mange vannfugler har gjort seg avhengige av foring for å greie vinteren når den er på sitt på sitt verste. Til venstre svaner og stokkender i Skudeneshavn (3.1.11) og brunnakke i Vikevågen (1.1.11). For våtmarksfugler som ikke kan nyttiggjøre seg en brødbit i ny og ned, kan langvarige kuldeperioder bety sultedøden. Gråhegre og vannrikse er eksempler på slike arter hos oss.

Næringsforholdene

Sildefangster leveres ved Skude Fryseri 3.3.11. Mange båter deltar i fisket både i Karmsundet og utenfor Vest-Karmøy. Måkene øyner håp om næringsrik kost.

særlig sør i sundet på strekningen Blikshavn-Falnes. Det levers stadig sild til mottakene i Skudeneshavn og Åkrehamn og noe fisk havner på sjøen under lossing. Det vet ærfugl og måker å gjøre seg nytte av. 7.3 var det minst 500 gråmåker på hvert av stedene. Ærfuglene ”hjelper” gråmåkene og svartbakene med å få fisken opp fra bunnen. Når ærfuglene kommer opp for å svelge fisken, kaster måkene seg over dem for å frarøve dem fangsten. 9.3 ble det fortalt at det rett og slett var blitt dumpet sild i havnebassenget i Åkrehamn, noe som forklarer den store ansamlingen av ærfugl og måker. Slik dumping av fisk, kan være bra for fuglene, men forvaltningsmessig uforsvarlig.

I midten av mars tas det mye stor fisk på garn ved Skudeneshavn, særlig torsk og hyse. Disse følger nok sildestimene, noe som igjen bør bety gode næringsforhold for sjøfuglene når det blir yngel av sildegytingen. Det er i det siste tatt flere store sildefangster i Karmsundet, i Førdesfjorden og innover i fjordene. Forskere er opptatt av at det etter de siste års sildeinnsig har blitt registrert lite yngel og vil prøve å finne årsaker til dette.

Ved fryseriet i Skudeneshavn ble det 15.3 talt en flokk på ca 500 ærfugl! Disse ernærer seg antakelig av rester av sild og annen fisk som har sunket til bunns.

Matmangel og terner i trøbbel

De første makrellternene i koloniene 6.5 hentet opp 4-5 cm store, brune fisker som de brukte i kurtisen både på Sund og Bygnes. Når hekkesesongen nå så vidt er i gang 26.5 er det vanskelig å danne seg et bilde av hva som egentlig skjer. Rødnebbternene ligger etter tidsskjema fra i fjor og er på ingen måte fulltallige. Den største og mest vellykka kolonien fra i fjor, Flataskjer på Salvøy, var i dag 26.5 helt tom for begge terneartene. De første makrellternene begynte imidlertid eggleggingen tidligere enn i fjor. Kanskje det er matknapphet for rødnebbterna, men ikke for makrellterna?

Det meldes om rekordstore tobisfangster i Nordsjøen i slutten av mai. Samtidig er det observert store mengder terner midtveis mellom Shetland og Rogaland – hvor de trolig feiter seg opp på denne ressursen i påvente av bedre vær og hekkestart.

Sild og godbiter for overvintrende sjøfugl

Ferdatorsk på vei inn Ølensfjorden. Godt med lyr og sei ved Kyrping. Silda har nådd sør til Stadt og beveger seg med 2-3 mil sørover per døgn og ventes hit i slutten av februar. Det er meldt om store mengder. (Haugesunds Avis, 8.2.11).

Mye stor torsk (mange med rogn) ble tatt ved Skudeneshavn rundt 10.2.

De første sildefangstene i Rogaland ble gjort 27.2. Flere båter fisket sør i Karmsundet 1.-3.3. Jevn levering ved Skude Fryseri. Godt fiske også langs Vest-Karmøy bl.a. vest av Ryvingen der silda står 65m dypt.

6.3: Det fiskes daglig sild i Karmsundet,

5.6 ble det for første gang registrert mating med tobis i en ternekoloni i år. Ei rødnebbterne kom inn til med denne næringsrike fisken til kolonien i Kvalavåg havn. Dette indikerer kanskje at tobisen nå har blitt tilgjengelig for ternene nær koloniene og gir det puffet som trengs for å komme i gang med eggleggingen. 5.7 ble det sett mating med tobis i kolonien på Sjøholmen ved Liknessanden.

I begynnelsen av juli er det masse makrell og andre fiskeslag å få rundt Karmøy, også f eks i Karmsundet, noe som burde bety rikelig med åte i sjøen. Likevel går ternekoloniene i oppløsning, etter alt å dømme på grunn av sult og matmangel. Er det værforholdene som gjør at de ikke får tak i småfisken som jo burde være der? Ei stor stinte og ei stingsild med lange, kvasse pigger var forkastet av terneungene på Indreholmane, Bygnes. Foreldrene sliter tydeligvis med å skaffe nok ”skikkelig” føde til avkommet sitt.

En times observasjon ved Indreholmane 13.7 med nesten vindstille og klarvær fra kl 09-10 viste terner med svært lavt aktivitetsnivå. Det er 3 makrellternepar og et rødnebbternepar med unger, men kun 1 mating ble sett i løpet av timen. De voksne rødnebbternene ble over hodet ikke sett. Det var ingen terner som drev matsøk i nærheten av hekkeplassen og de i alt 7 makrellternene som holdt vakt var i hvilemodus.

Flere funn av stingsild og tangstikling i kolonier hvor det så vidt har overlevd unger fram til medio juli, vitner om mangel på matfisk for ternene. Stingsild ble 13.7 funnet i kolonien på Lauvikjå og 2 stingsild på Kvalavåg. At krykkjene som også i stor grad lever av overflatefanga småfisk har et bedre år med mange unger nå både på Jarstein (18 unger totalt 13.7) og i Skudeneshavn, gjør det til en gåte hvorfor ternene har en så svart sesong i år.

I løpet av tre timers overvåking 19.7 av de 3 makrellterneparene som har unger på Indreholmane, Bygnes ble det bare sett mating med stinte. Unntakene var at ternene to ganger gjorde stup like ved kolonien og kom opp med noen knøttsmå fisker som de gav ungene. Ved Vikjå, Torvastad (trolig terner fra Veste/Kvalsvik-kolonien) ble det 18.7 sett at makrellternene fisket stinte. Fra Nedstrand meldes det imidlertid om mye åte i sjøen. Karmøy ser ut til å mangle både tobis, sildeyngel og åte av andre matfisker som sei og lyr i år. Rødnebbterna som synes mer kresen i matvalget enn makrellterna og ikke eter stinte, har derfor kapitulert i år og avbrutt hekkesesongen.

En siste sjekkerunde av ternekoloniene i området Karmsundet-Høvring-Gismarvik (1.8) og strekningen Kvalavåg-Salvøy-Storeholmen (31.7), forsterket inntrykket av at matmangel har vært hovedårsaken til ternenes elendige hekkesesong i 2011. At det har vært uvanlig lite åte eller småfisk i sjøen synes merkelig etter som det har vært mye matfisk å få på krok og i garn gjennom hele sommeren, f eks sei, lyr, lange og makrell. Det er mulig at værforholdene har gjort småfisken utilgjengelig for overflatefiskere som ternene. Dette burde da også slått inn som et problem for krykkjene, men disse ser ut til å ha hatt en bra sesong med hensyn til ungeproduksjon. Sett under ett, har makrellternene hatt mer suksess i de indre, vindbeskytta delene av kommunen enn i de ytre, mer eksponerte områdene. Makrellterna (fjordterna) har fått flere unger på vingene enn rødnebbterna (havterna) til tross for at det var langt flere par av sistnevnte som gikk til hekking.

Det store krakket i koloniene for begge arter inntraff mellom 22.6 og 11.7. Flertallet gav opp hekkingen i første uka av juli. De få ungene som fortsatt var i live etter dette, gikk bedre tider i møte utover i juli og kunne påbegynne borttrekket fra koloniene sammen med foreldrene i månedsskiftet juli/august.

Makrellterna klarer å utnytte mange forskjellige fiskeslag og er ikke så avhengig av sildeyngel og tobis som rødnebbterna. Dette medvirket nok til at den klarte seg bedre i år enn sin nære slektning. Søraskjeret, Bygnes 15.6.2011.

Krykkja utkonkurrerer iblant de store måkene med å være tillitsfull overfor mennesker. Her blir ei voksen krykkje foret med nysløyet makrell. Blikshavn, 8.7.2011. Kan det tenkes at mye makrell, betyr lite mat til overs for sjøfuglene som lever av småfisk høyt oppe i vannmassene? Det var rikelig med makrell i Karmsundet i sommer.

Mye makrell, mindre tobis

Betyr mye makrell mindre tobis? I så fall kan det bety at matfatet er tomt når f eks rødnebbterne trenger det som mest. Nedenfor har vi tatt med noen faktaopplysninger og betraktninger fra havforskningsinstituttet som bekrefter økende gytebestand av makrell de siste årene og krasj i fiskeriet etter tobis i 2003 og påfølgende lavere bestand enn årene før.

Nesten all fisk begynner livet som planktonetere, men en del arter fortsetter å ete plankton hele livet. Det finnes en rekke bestander av planktonetere i Nordsjøen inkludert sild, makrell, tobis og brisling. Raudåte, et av de viktigste planktondyrene, har blitt redusert i mengde de siste årene. Havforskerne mener dette skyldes klimaendringer. Reduksjon av raudåte ser ut til å ha hatt negativ innvirkning på rekrutteringen hos fisk, blant annet for tobis, øyepål og torsk. Fiskeriet av tobis i Nordsjøen krasjet i 2003 og nådde et historisk lavmål i 2005, men har til tross for en viss innhenting etterpå, aldri nådd nivået for 1977-2002.

Gytebestanden av makrell har økt kraftig fra 1,8 millioner tonn i 2002 til om lag 3 millioner tonn i 2009. Årsaken er at 2002-årsklassen er den høyeste i tidsserien og årsklassene 2005 og 2006 er også sterke. 2007 årsklassen er middels sterk. Det er foreløpig utilstrekkelig informasjon for å bekrefte størrelsene på 2008 og 2009 årsklassene, men disse to årsklassene var representert med mer enn 10 % i fangstene under økosystemtoktet i Norskehavet i juli-august 2010. Tilgjengelig informasjon tyder på at utbredelsen av gyteområdet og beiteområdene for makrell har ekspandert i de senere år og var rekordstor i 2010. Makrell fortsetter å bli fisket kommersielt i områder som det tidligere ikke har vært fisket, spesielt innenfor Islands territorialfarvann.

Under tobis- og øyepålseminaret i Bergen 14.9 sa havforsker Espen Johnsen at det i 2011 er registrert mindre tobis enn i 2010. Johnsen la til at det også ble registrert en stor andel gytere, det vil si 2- og 3-åringer. Disse kunne gyte sist vinter og vinteren 2011/2012.

Store mengder sild på Møre, lite ved Karmøy

Mørefeltene har vært sildas viktigste gyteområde i år, og lite sild har vært å finne i de sørligste gyteområdene ved Karmøy, Egersund og Siragrunnen. Det er økende konkurranse om maten i Norskehavet, der silda feiter seg opp for å make gytevandringen, og det kan forklare hvorfor så lite sild har kommet seg lengre sør enn Mørefeltene, skriver Havforskningsinstituttet på imr.no Toktet fant sted i april og blir også sett i sammenheng med resultatene fra gytetoktet i mars. På Mørefeltene ble det registrert enorme mengder sildelarver, og totalt ble det funnet over 73 billioner larver på toktet. Det er likevel ingen automatikk i at et rekordhøyt antall larver gir en sterk årsklasse.

– Det er ingen sammenheng mellom tallet på nyklekte larver som registreres om våren og hvor mange vi finner igjen som yngel om høsten. Dødeligheten er svært høy på dette stadiet, sier forsker Erling Kåre Stenevik, som var leder på sildelarvetoktet.

De siste to årene har det vært diskutert om den vedvarende knappheten på dyreplankton i Norskehavet vil påvirke silda.

– Det er den sterkeste silda med best kondisjon som vandrer lengst sør for å gyte. De lave gytetallene i de sørlige gyteområdene ved Karmøy kan være et resultat av den nedadgående trenden i dyreplankton i Norskehavet, sier Aril Slotte, som var toktleder på gytetoktet i mars.

Kilder: imr.no og kystogfjord.no (22.9.11)

Forurensing

Natt til 8.2 rant ca 100 tonn dieseloilje ut i Karmsundet fra kaiområdet (sør) på Hydro. Nordvest vind førte i løpet av dagen oljefilm helt sør til Blikshavn-Bokn. Ingen olje var å se i strandkanten på Bygnes 9.2, men 9 ærfugler lå på Kjellskjer og stelte med fjærdrakten, 1 kvinand gjorde det samme på Hydro-området og 3 silender pusset på drakten på Guleskjerå. De hadde nok fått noe dieselfilm på seg. Det luktet diesel over hele Bygnes. Brunt oljeslam ble sett i vik på Blikshavn på ettermiddagen 9.2 da vinden hadde dreid på sørøst og øket på.

Bildet øverst viser hvordan Bygnes- og Vorråvågen så ut på nært hold 10.2.11. Til venstre utsnitt av Bygnesvågen. Legg merke til dieseltåka over sjøen. Til høyre litt av flokken av ærfugl og gråmåke samlet på Kjellskjær – midt i oljesølet, omtrent en km fra utslippet.

Fuglene flykter unna

Dieselen damper fra sjøen og lukta river fortsatt i nasen på Bygnes- og Vorråvågen to døgn etter utslippet da 100-120 tonn dieselolje rant på sjøen ved Hydro. En sjekk med båt i området i dag 10.2, tyder på at sjøfuglene har forstått faren og trukket bort fra de tilsølte sjøområdene.

På Kjellskjer i Vorråvågen, ca 900m fra utslippspunktet, lå en flokk på 8 ærfugler på land og pusset fjærdrakten. Alle med unntak av en hunn lettet direkte fra holmen. Ingen la på svøm da observatøren kom sakte nærmere med båt. Hunnen gjemte seg på holmen. Det kan tyde på at disse fuglene hadde en viss mengde diesel på seg, men det var ikke synlig. Det ble ikke observert en eneste ærfugl på sjøen.

Flere titalls silender og kvinender som også har tilbrakt vinteren i vågene inntil nylig, var fraværende. En flokk på 12 kvinender og 3 silender drev imidlertid og dykket etter mat i Nordalsbotn på Østrem hvor sjøen var nesten diesel fri. Også de 25-30 storskarvene som har holdt til i Vorråvågen hele vinteren, var borte, med unntak av 2 individer ute på Hestholmen. Det var også svært få måker til å være like ved Hydro-kolonien, kun et 20-talls gråmåker satt sammen med ærfuglene på Kjellskjer.

Så langt tyder det altså ikke på at utslippet blir noen katastrofe for sjøfuglene i nærområdet. Sjøfuglene som årlig overvintrer på strekningen Hydro-Bygnes-Østrem består av både lokale hekkfugler og vintergjester og teller et sted mellom 150 og 200 i tillegg til måkene. De tallrikeste er siland, kvinand og ærfugl. Dessuten har ca 40 gråhegrer tilbrakt vinteren her, av andre arter med tilhold er knoppsvane, brunnakke, stokkand, sjøorre og lomvi. Vi får håpe alle spor av diesel er borte om et par uker. Da begynner det store innrykket av trekkfugler til området med bl.a. sildemåke og tjeld. Videre sørover mot Blikshavn og nordover til Husøy, var det normal aktivitet av sjøfugl å observere. Hvordan det går med dvergdykkene på Salhus blir spennende å se. Et stort oljeflak la seg i går midt i matfatet deres ved småbåthavna.

12.2 var det fortsatt ikke fugl å se på sjøen på Bygnes- og Vorråvågen. Måker, ærfugl, noen få storskarver og hele hegreflokken (ca 40) satt på Kjellskjer. Ved Fårøy - Husøy var det mye fugl på sjøen. I strandkantene her var det spor av diesel på svaberg og i tangen, men fuglene så ikke ut til å lide noen nød. Ingen døde eller skadde sett. 13.2 var normalen tilbake med dykkende ender og skarver i Vorråvågen. Sjøen virket rein.

Oljeskadde måker

23.-24.2 ble det sett en sterkt oljetilgriset gråmåke i Vikevågen (A. Kvinnesland) og 2 på Syre (O.K. Bjørnstad). Det er erfaringsmessig februar som av en eller annen grunn er tida på året da det oppdages flest oljeskadde eller døde sjøfugler hos oss. Grunnen er uklar. Måkene som ble sett denne gangen stammer neppe helt fra sølet etter grunnstøtte "Godafoss" ved Hvaler i forrige uke og har heller neppe noen kobling til dieselutslippet i Karmsundet.

En tilgriset fiskemåke sett på Stavasanden 1.3 (A. Kvinnesland). En fiskemåke med oljeflekk på bakre del av buken på Åkrasanden 7.3 (foto ovenfor) kan være samme fuglen.

Predatorer

Mink

- 22.3 To mink tatt til nå i vår i området Kvalavåg-Salvøy
- 10.4 Mink etterfulgt fra sjø til myr i Kvalavåg. 2 individer holder til like ved terneholmen på Kvalavåg. Ellers rapporter om mink sett ved Salvøy bl.a. ved terneskjæret i Lauvikjå (pm K.S. Kvalavåg).
- 19.4 To mink Syre, hvorav den ene ble tatt ved hjelp av hunder (P. K. Sevland). En mink sett løpende over veien flyplassveien mot Fiskåvatnet (K.S. Kvalavåg).
- 5.5 Sothønerreir plyndret i Tjøsvollvatnet NØ, trolig tatt av mink (A. Kvinnesland).
- 29.5 En mink ble tatt inne på Haugaland Zoo i vinter (B. K. Velde).
- 10.6 Mink registret på to lokaliteter nær ternekolonien på Østhus (K.S. Kvalavåg).
- 12.6 To ungekull med mor tatt på Føynå (K.S. Kvalavåg, K. Mardal).
- 19.6 Minkjakt på Vikeholmane og Geitungane (K.S. Kvalavåg, K. Mardal, Ø. Sletten). Det ble sporet mink på begge Vikeholmane, men hundene klarte ikke å snuse seg fram til noen dyr. På Geitungane var det annerledes. Den ytre holmen ble ikke sjekket, men på den indre var det i alle fall 2 ungekull. En voksen hann og ei tisper ble tatt øst på denne holmen. I et bøle på den vestre delen av holmen var det flere unger, men selv etter hardt slit var det ikke mulig for hundene og komme til i den storsteina ura. Tispa med unger gav lyd fra seg, men lot seg ikke skremme ut. To unger ble tatt på lyngholme nord for indre Geitungen. Området huser altså en svært tett minkbestand som har fått fred altfor lenge. Innenfor en sirkel med radius på bare 300m fant vi hele 3 ungekull! Minktettheten har over tid resultert i at området mellom Skudeneshavn og Syre er så godt som tømt for hekkende sjøfugler. Området er ikke til å kjenne igjen fra det yrende fuglelivet som var her fram til begynnelsen av 1980-årene.
- 7.7 Første sikre minktatte koloni i år: Tedneholmen på Avaldsnes. Kolonien var helt utryddet, egg og unger spist og/eller fraktet bort.
- 7.7 5 mink tatt på Geitungen og der omkring. Disse kommer i tillegg til 4 tatt i samme område 19.6.
- 15.7 5 mink skutt i området Skudenes-Syre, og 2 som ikke lot seg ta. (K.S. Kvalavåg m fl).
- 13.8 1 nylig trafikkdrept på riksveien ved Stangelandstølen (A. Kvinnesland).
- 12.9 1 krysset veien ved Stokkastrand skole og fulgte bekken oppover mot gården (A. Kvinnesland).

Mår

- 23.12 En hunn tatt i felle ved Litlavatnet, Bygnes.
- 8.1 Jens Inge Ve: 12 mår ble tatt på Vest-Karmøy vinteren 2009/10. Hittil nå i vinter er 6 tatt på Sør-Karmøy av Svein Gunnar Sandve og Dag Nes, pluss 1 tatt på Mehaug av Jens Inge Ve, 1 tatt på Liknes av Ludvig Mikkelsen. Egil Oppsal har to feller for bruk på sør.

Mårtispe tatt i felle ved Litlavatnet, Bygnes, 23.12.2010. Måren har tatt godt for seg av fuglebestandene i området i mange år. Rovdyret skyr ikke menneskelig ferdsel og støy, og kan påtreffes i byggefelt og ved industriforetak.

- 16.1 Tur rundt Indre Holmavatnet; 3 steder med mårskitt observert
- 6.3 Mår har ødelagt bikuber på Hovdastad i vinter (T. Engvall).
- 11.3 15 mår tatt på Sør-Karmøy i vinter og levert bondelaget for premiering.
- 22.3 Hele 18 mår tatt på holmene vest av Visnes i vinter (K.S. Kvalavåg).
- 13.4 Drektig mårtispe tatt i felle satt for mink ved Sandve havn (S. G. Sandve).
- 24.4 Mårskitt mange steder på stien langs vestsida av Stikleivatnet og på stien langs Vestra- og Himra Mjåvatnet. En mår på anleggsveien fra Burmaveien ved Litlavatnet (T. Engvall).
- 6.5 Ødelagt meisekasse og fersk skitt i Vestre Stikleskogen (A. Kvinnesland).
- 10.5 6 stærkasser med egg/unger ødelagt av mår på Blikshavn natt til i dag. I tillegg ble et godt skjult svarttrostreir og flere kasser med meiser ødelagt i samme område (A. Kvinnesland). Denne ”støvsugingen” av fuglereir over store områder som vi legger merke til gjennom fuglekasseplyndringene, er nok bare en liten del av uttynningen av hekkefuglene en opplever f eks på østsida av Sør-Karmøy. Her har alt av vipper og fiskemåke og nesten alle tjeldene opphørt som hekkefugler etter at måren slo seg ned.
- 12.5 Meisekasse med mårinnbrudd ved grendehuset på Skår (A. Kvinnesland).
- 17.5 Alle 6 meisekassene i Tømmervik ødelagt av mår. Ring av rugende kjøttmeis lå igjen ved den ene kassen og var merka på Blikshavn 1.3.09. Også et svarttrostreir funnet røvet. I tillegg er nok også de fleste andre reirene mårtatt i området (A. Kvinnesland).
- 20.5 4 stærkasser spredt i jordbrukslandskapet på Bygnes nylig plyndret av mår (A. Kvinnesland). Første indikasjon på mår i dette området øst for riksveien, kom i 2010. Mårens nærvær forklarer hvorfor vipe, storspove og rødstilk nå har opphørt som hekkefugler i dette området etter å ha vært årvisse hekkere så lenge folk her kan huske. Trolig er mårbestanden nå så tett i området at den vil utgjøre en like stor trussel også mot ternene på holmene nær land som minken. Det store antallet mår tatt på holmer utenfor Visnes i vinter, forteller jo at måren ikke (lenger) syter med å legge på svøm.
- 24.5 Mye fersk skitt langs vanngrøfta nordover fra Bygnes mot Nautanes (A. Kvinnesland). Løvskogskrattet her fungerer trolig som en nord-sør korridor for måren mellom riksveien og Vestheim industriområde. Kanskje den yngler ved Helgaberg et sted og bruker denne veien til matfatet på Bygnes og Østrem. 3 av 5 meisekasser i området var ødelagt pga måren, også et svarttrostreir i løe like ved riksveien. 4.6: Måren sett her.
- 28.5 Flere mår-raserte meisekasser: Asaldalen-Nedre Fotvatn, Nedre Brekkevatn, Sørstokke (Bratthammar-Eikjebrekke), Snørteland (Løkjen og Tømmervik). Dessuten ble en mår observert helt nede i fjæra på Krogstø, Dale i vår (S. Danielsen, 27.5).
- 29.5 2 mår tatt i feller på Haugaland Zoo i vinter og 5 ellers på Torvastad (B. K. Velde).
- 3.6 Tjeldereir med egg forsvant på Sandve, mener måren tok eggene. Den klarer å frakte egg på størrelse med hønseegg bort uten å knuse dem. Derfor blir det ofte ingen spor etter måren der den har røvet reir (S. G. Sandve).
- 12.7 Mår bildrept da den skulle krysse riksveien på Bygnes (pm K. S. Kvalavåg).
- 15.7 Mår krysset veien på Risdal midt på dagen (pm K. S. Kvalavåg).
- 30.7 En mår krysset Burmaveien (J. Simonsen).
- 17.8 Blåbærskitt på stien ved vestre demningen, Stikleivatnet og på sti nord for Sandvatnet.
- 15.9 En mår sett helt åpenlyst og midt på dagen ved gård på Hillesland (F. Steinkjellå).

Mår på Dale på Torvastad fanget opp av et viltkamera i sommer. Foto: Ø. Sletten.

Rev

- 18.12 Ferske spor på snø langs land på isen på Stiklevatnet i bukta mot Tømmervikvatnet.
- 30.12 Spor mot sør Blikshavn over sauemarkene øst for riksveien.
- 31.12 Det ble utbetalt skuddpremie på 30 rev i Karmøy i 2010.
- 8.1 Ferske spor fra Blikshavn til Tømmervik på gamleveien over heia.
- 31.5 Et revepar med tilhold Stiklene-Kigjavatnet (F. Langåker)
- 10.6 Ved Humravatnet: Et lam var bitt i to deler og bakparten fraktet bort (A. Kvinnesland). Skal være typisk for rev.
- 30.7 En på vei over heia mot Stikleskogen NV (J. Simonsen).
- 17.10 2 tisper skutt under hjortejakt på Risdal (H.A. Stava).
- 10.11 1 rev skutt i Ådlandsmarka nylig (pm H. A. Stava).

Revesporet på bildet ble avsatt helt sør på Stiklevatnet natt til 21.2.11. I alt ble 30 rev felt og levert til kommunen for premiering i 2010.

Katt

- 21.4 Katt observert i østre delen av myra i Bøvatnet. Den ble forsøkt jaget bort av vipene som hekket der – i alt 10 individer. De stupte mot katten til den forsvant inn i noe vierkratt i nord. Hadde vipene nå hatt små unger, hadde de utvilsomt blitt kattermat.

I alle Karmøys naturtyper finnes det katter. Noen blir tvangsplassert i utmarka, andre finner veien dit selv. Denne jaktet ved Burmaveien, ca 1 km fra nærmeste hus. Fuglene er i fare overalt.

- 12.9 I løpet av årets hekkesesong er det rapportert om mye katt i Karmøynaturen, også i de viktigste områdene for sårbare, bakkehekkende arter som vipe og rødstilk. Spesielt problematisk er det med de mange kattene som ferdes i ferskvannsreservatene.

Vandrefalk

- 25.4 Vipe tatt av vandrefalk på Hemnes (K. Foyn, O.K. Bjørnstad).
- 27.4 Ribbet storspøve på Myrvang ved Hydro trolig tatt av vandrefalk; alternativt havørn, hubro eller hønsehauk.
- 14.5 Ei havørn på vei ut mot Ferkingstadøyane fra Ferkingstad, ble da den nærmet seg øyene oppsøkt av en mindre rovfugl som angrep ørna og forsøkte å jage den. Avstanden var, selv med kikkert, for lang til at det med sikkerhet kunne fastslås at det var en vandrefalk, men mye tyder på det.
- 12.6 En jaktende over vipeterrenget på Myrvang hvor det nå kun holdt til en enkelt vipe.
- 1.8 Vandrefalk aktiv i området Høvring-Gismarvik hele sommeren (Aa. Jørgensen) og i Førdesfjorden (J. A. Skrunes).

Hønehauk

- 7.5 En hunn slo ned på en måke midt inne i Hydrokolonien og forårsaket et voldsomt oppstyr blant silde- og gråmåkene.
- 21.5 En fiskemåke var nylig tatt og ribbet i kolonien på Hydro, på neset i sørvest. Kan være vandrefalk eller hubro som har vært på ferde.
- 30.5 En hunn jaktet blant viper, tjeld og hettemåker nord for Hydrohallene.
- 27.6 En hønehauk jaktet på fiskemåker og terner i koloniene ved Søraskjeret på Bygnes. Det var ikke tegn til terneunger på skjæret, men 3 makrellterner ruget. Dette kan tyde på at hauken har plukket unger på skjæret.

Hubro

- 4.5 En fersk fiskemåke funnet drept på hekkeplass av rovfugl øst for Stavasanden. Hode, vinger og en fot lå igjen og var kuttet fra kroppen som var fraktet bort. Typisk hubro.
- 7.5 En sildemåke og en gråmåke var drept på hubrovis i Hydrokolonien ved at vingene var kappet av og kroppen fraktet bort.
- 11.6 Ring K12 fra hekkende krykke i Skudeneshavn ble funnet på fot i hubroreir.
- 19.6 Hubro hadde vingekappet makrellterne og fiskemåke på Guleholmen Skudeneshavn.
- 21.6 Hubro hadde vært på besøk i terne- og hettemåkekolonien (fjærfunn) nord for Hydro.
- 4.7 Fjær av hubro funnet midt i Kvalavåg-kolonien med terner. Kolonien er nå nesten utslettet – på samme vis som i fjor da foto-overvåking viste at en hubro på stadige nattvisitter åt egg og forstyrret ternene slik at de gav opp hekkingen.
- 27.8 En hubro skremt opp under minkjakt på Salvøy N (K.S. Kvalavåg).

Svartbak

- 26.4 En svartbak gikk til voldsomt angrep på en fiskemåke i Hydrokolonien og hadde tydelig til hensikt å ta livet av den. Svartbaken ble skremt før den fikk utrettet så mye og fiskemåken undersøkt. Den var ikke vingskadet – og derfor trolig ikke angrepet pga skade. Den ene foten til fiskemåken hang ned da den fløy bort, trolig ødelagt i møte med svartbaken.
- 22.7 Svartbak tok en stor ærfuglung ut av flokken i Kvalavåg (pm (K.S. Kvalavåg).

Denne fiskemåken slapp ikke unna den grådige svartbaken. Hydro, 7.4.11.

Gråmåke

- 5.6 En gråmåke stupte etter ei makrellterne som stupte etter fisk ved kolonien i Kvalavåg havn. Med terna i nebbet lettet den med kurs utover. En svartbak oppdaget dette og ville ta fangsten fra gråmåken. Da svartbaken stupte mot gråmåken, kom makrellterna seg løs fra og fløy i sikkerhet fra begge de glupske måkene (K.S. Kvalavåg).
- 22.7 En gråmåke sett da den plyndret et gråtrostreir i gran ved hus (pm K.S. Kvalavåg).

Ett av mange havhestegg som ble ravnemat i reservatene i år. Urter, 3.6.11.

Ravn

- 9.6 Det er hekkende ravnepar i alle de ytre reservatene: Jarstein, Ferkingstadøyane og Urter. På Ferkingstadøyane ble det ved landgang på Lambholmen funnet 3 havhestegg hakket hull i og spist av ravn.

Ukjent predator

- 23.5 Tjeldereiret på Karmøy Winch sin steinfylling ved Guleskjerå, Bygnes var tømt for egg. Ingen skallrester i reirgropa. Paret var i nærheten. Reira på parkeringsplassen i nærheten og på Ytre Lyngholmen er ok. Samtidig ble tjeldereiret på en grusflate på Østrem ødelagt, rester etter egginnholdt i reirgropa. Eggene her var spist på plassen av predator eller knust av kjøretøy og siden spist av dyr eller fugl. Tjeldene ble ikke sett.
- 28.5 Ei skjærpiplerke var tatt på reiret sitt ved Stavasanden. Drept og spist sammen med ungene den varmet. Vingefjær og en fot lå igjen ved reiret som lå godt skjult under en stein med visent gress foran åpningen. Mink, mår eller katt har vært på ferde.
- 7.6 8 av 9 tjeldereir er plyndret av rovdyr i området Bygnes-Østern!
- 16.6 En hettemåke var ribbet og fraktet bort fra kolonien i Tjøsvollvatnet. Måten det var gjort på tyder på hubro eller kanskje hønsehauk.
- 18.6 En stor rovfugl skimtet i skog ved Kolstøneset, ble jaget av tjelder og fiskemåker. Vandrefalk eller hønsehauk.
- 31.7 Ei voksen rødnebbterne ribbet og spist midt i kolonien på Storeholmen. Må ha skjedd etter 4.7 da vi sjekket kolonien og ringmerka unger.
- 1.8 En av de 4 makrellterneungene på Indreholmane var nylig tatt av rovfugl. Kropp med vinger var fraktet bort. Alle øvrige unger og voksne terner var borte.

Til venstre: Alle eggene i det eneste 4 kulls reiret av makrellterne i år er hakket hull i. Observasjoner fra i sommer har vist at ternene selv kan utføre dette når de er stresset av pga forstyrrelser og sult. Lauvikjå, 4.7.11. Til høyre: Ribbet rødnebbterne. At vingene er avkappet og ligger igjen på åstedet, et tegn på hubro som predator. Storeholmen, Liknes 31.7.11.

Havhest ribbet til beina på Lambholmen, Ferkingstadøyane. Denne var ikke eneste byttet. Havørn eller vandrefalk har vært på ferde. Fortsetter denne belastningen på havhestene, vil trolig kolonien utgå med tida. 9.6.2011.

Havørn

Havørn letter fra isen på Stiklevatnet hvor den hadde vært nedpå for å sjekke ut noe plastsøppel – et tomt beger med hundemat. 6.12.10.

- 14.5 Spørsmålet om hvem som forstyrrer sjøfuglene på Ferkingstadøyane og som har begynt å gjøre innhogg i havhestbestanden der ute de siste årene, har trolig fått sitt svar. I dag ble en havørn observert i stor høyde i det den passerte Ferkingstad/Hop på vei utover havet med stø kurs for ”øyane”. Der landet den på det høyeste punktet på Kjerringøy og skapte svært oppstyr blant måkene. Hva den etter hvert foretok seg der ute, var det ikke mulig å se i kikkert fra land.
- 7.6 Havørn passerte nær ternekolonien Brandøy, Kvalavåg.
- 9.6 3 havester funnet ribbet i nærheten av der hvor ørna ble sett (fra land) da den landet her 14.5. To av havhestene var ribbet og spist fullstendig opp like ved reirene hvor de var tatt. Bare skjellettet lå igjen.

Kråke

Lever kråka opp til sitt rykte som notorisk eggrovner? Det hevdes bl.a. fra Jæren at kråka er en versting når det gjelder plyndring av vipereir. Kråkene som hekker på øyer og holmer i Karmøy har ikke øket i antall de siste tiårene og trolig utgjør ikke kråka noen stor belastning på sjøfuglene våre. På bildet ei Bygneskråke som kjenner vanene til både folk og fe i bygda. 9.2.11.

Andre påvirkningsfaktorer

Jakt

Visnes natursamling mottok i februar en svartbak som noen hadde funnet skutt, men som ennå var i live. Å bruke fugler til blink er dessverre fortsatt en fritidsaktivitet enkelte i Karmøy driver med. Det ble ikke rapportert om flere tilfeller av ulovlig jakt eller eggsanking i 2011.

Heldigvis for fuglene synes andejakta (21.8.- 23.12) å være en hobby som færre personer i kommunen sysler med nå enn for noen tiår siden. Jakt på krikkand og brunnakke burde ikke vært tillatt i Karmøy. Artene er på kanten av utryddelse som hekkefugler. Siland, spesielt de som hekker i ferskvann, er svært sårbare overfor jakt. De hekker seint på sommeren, og mor med unger kan ennå holde sammen i når jakta på siland starter 10.9. Flokkene er et lett bytte.

Ferdsel

Karmøy naturen er et sted med mye ferdsel, trafikk og støybelastning. Erfaringer tilsier at mange fugler godtar utrolige mengder av slikt bare egg og unger får være i fred. Menneskelige sysler i naturen og fuglers hekking går ofte godt sammen. Noen få arter er imidlertid svært sårbare og kan få hekkesesongen spolt av en eneste oppskremming fra reiret. Et velkjent eksempel på dette er hubro. At kun to hubropar med bare en unge hver, lyktes i 2011 kan godt ha sammenheng med ferdsel og reirforstyrrelser. Mange vet etter hvert om de tradisjonelle hubrorevirene og kan ikke la være å besøke disse i den mest sårbare tida om våren og forsommeren. Havørnparet på Nord-Karmøy som mislyktes med hekkingen i år, kan også ha gitt opp som en følge av nysgjerrige tilskuere til ørnenes aktiviteter i og nær reiret.

Sjøfuglkoloniene ser ikke ut til å bli forstyrret i en grad som går ut over hekkeresultatene. Vi har i 2011 få eksempler på ødeleggende aktiviteter. Noen tilfeller finnes likevel der folk med hunder går inn i hekkeområder for f eks fiskemåke og vadefugler. Uvitenhet om fuglelivet er ofte grunnen til noen også slipper hunder løs – ikke minst på friområder og industriområder – hvor det ofte finnes bakkehekkende fugler. På slike steder har det også i år forekommet at kjøretøy har flatet ut egg/unger av f eks tjeld og sandlo. Skilting ville kanskje kunnet hindret slikt.

Minkjakta

Kenneth Mardal signaliserer en fulltreffer, mens Øystein Sletten med border terrieren Tinka er på vei for å hente minken. Geitungane, 19.6.11.

Det som har kjennetegnet minkjakta i 2010/11 er en formidabel innsats av noen få ildsjeler blant lokale jegere med hunder og hagle. Noen av disse bruker i tillegg feller. Det leveres svært lite mink inn til premiering ellers. Dette håper vi å få gjort noe med framover mot neste hekkesesong med å spre mer informasjon om minkjakt til karmøybuen. Det er langt fra trygt å være hekkede sjøfugl i Karmøy. Minken kan fortsatt dukke opp hvor som helst.

I år har Skudenesområdet og Føynå fått ekstra oppmerksomhet fra jegerne, men det har ellers vært jaktet mink over det meste av kommunen. Mange mink og ungekull er tatt like ved de årvisse ternekoloniene.

Tabellen nedenfor viser resultatet av minkjakta siden 2005. Dessverre utsetter de fleste jegerne innlevering av mink til årsslutt, slik at vi ikke får med siste fangståret. Vi vet derfor ikke hvem som har rekorden for 2011 i antall felte mink.

År	Antall	Fangstområder
2005	213	Kvalavåg-Salvøy, Vikeholmane, spredt fangst mange andre steder
2006	103	Kvalavåg-Jegningen, Bygnes. Spredt andre steder.
2007	148	Kvalavåg-Åkra, Torvastad-Føynå, Falnes-Syre, Karmsundet, Høvring
2008	131	Torvastad-Føynå-Røvær, Kvalavåg-Åkra, Karmsundet, Fosen-Høvring
2009	157	Torvastad-Føynå, Kvalavåg-Salvøy, Fosen-Selen-Høvring, Visnes
2010	100	Kvalavåg-Vea-Åkra, Torvastad-Føynå, Karmsundet-fastlandsområdet
2011		Skudeneshavn-Syre, Torvastad-Føynå, Salvøy-Kvalavåg, Høvring
Sum		

Tabell over mink innlevert på rådhuset for premiering i perioden 2005-10. Stedsnavnene angir områdene hvor det ble tatt flest mink.

Trafikken tar livet av en del mink hvert år. Det er mest omstreifende ungdyr på leit etter et ledig og egnet revir før vinteren som er mest utsatt for døden på veiene. Denne ble påkjørt ved Stangelandstølen 13.8.11.

Noen tips og råd hvis du vil begynne med minkjakt

Dersom du skal jakte mink med skytevåpen gjelder selvfølgelig kravet om avlagt jegerprøve og betaling av jegeravgift. Den som har fylt 14 år og fram til fylte 16 år kan delta i småviltjakt med våpen og delta i fangst av bl.a. villmink, når i opplæringsøyemed når vedkommende har samtykke fra foreldre eller foresatte og er under forsvarlig tilsyn av person som har fylt 20 år. Tilsynspersonen må ha utøvd jakt og betalt jegeravgiften i minst tre år. Se ellers viltloven og www.lovdatab.no

Fellefangst

Det er en rekke felletyper å velge mellom. Feller kan kjøpes via internett eller lokalt i butikk. Til mink kan vi anbefale syningfella. Conibearfella kan være effektiv, men farlig for fingrene! Husk å merke fellene med navn, adresse og/eller telefonnummer. Det er en fordel å bruke spesielle luktstoffer for å lokke mink til fella. Sett fellene der du tror minken normalt vil ferdes. Tørrfisk er bra som åte. Sjøkant, holmer, bekkeutløp, havneområder og moloanlegg er vanlige tilholdssteder for minken. Pass på at fellene står slik at de ikke kan fange andre dyr eller er til fare for mennesker, f.eks barn som leker på stranda. For premiering av mink er det nok å levere inn haler. De vises fram på rådhuset hvor det blir fylt ut et registreringskjema.

Oversikten nedenfor viser jegere som allerede har vært med i prosjektet en stund og nye som har ønsket å bli framover. Det er ikke noe i veien for at en overlapper hverandres jaktområder, men det er stekt ønskelig at du informerer de det angår dersom du går inn i andre sine ”revir”.

Tips oss om mink

Gjennom Mink- og sjøfuglprosjektet som kom i gang i 2005, er det til nå fjernet ca 1000 mink fra Karmøy-naturen. Dette har resultert i framgang for flere av våre kjente sjøfugler og ført til at vi de siste årene har hatt noen av de mest produktive ternekoloniene i Sør-Norge.

Direktoratet for naturforvaltning har nylig ferdigstilt en handlingsplan mot mink. Vi i Mink- og sjøfuglprosjektet ønsker å bidra til å redusere villminkbestanden ytterligere, for å fremme artsmangfoldet i vår lokale natur og hindre at flere hekkefugler blir borte.

Vil du ha hjelp til fangst av mink, eller observerer dyr, vil vi svært gjerne at du tar kontakt, enten ved å ringe eller sende en e-post til en av jegerne nedenfor. Dersom du allerede jakter mink, hadde det også vært fint om du tok kontakt, slik at vi vet om hverandre. Skuddpremien som kommunen utbetaler er på kr 150. Det er jakttid hele året.

Ny handlingsplan mot mink

Direktoratet for naturforvaltning har nylig utarbeidet en handlingsplan mot mink. Et viktig mål med planen er å fjerne eller redusere bestanden av mink i prioriterte verneområder. Norsk ornitologisk forening stiller seg positiv planen og skriver på sin hjemmeside:

- Ornitologiske miljøer er en del av dagens minkbekjempelse, bl.a. vet vi at Karmøy ringmerkjingsgruppe har jobbet med å fjerne mink gjennom mange år. Den nye handlingsplanen mot mink legger naturlig nok mye vekt på lokalt engasjement. Kanskje kan noen av NOFs lokallag engasjere seg også i bekjempelsen av mink, f.eks. i samarbeid med lokale jeger- og fiskerforeninger? Les mer på: birdlife.no

To trøtte typer. Hundene er utslitt etter en lang og stri tørr med jakt på Føynå i sommer. Denne dagen ble resultatet 12 mink på parson terrierne Ty og Bella (øverst). Foto: K.S. Kvalavåg.

Områdefordeling av minkjegere

Område	Kontaktinfo
Selen-Høvring-Fosen	Dag Lanton: daglanton @gmail.com 52815197, 41027881, 99747520
Salvøy-Kvalavåg-Føynå Bygnes-Bukkøy- Karmsundet nord	Kjell-Sigve Kvalavåg: kjell.sigve @tpmteam.com 91889674, 52840214, 52852410 Kenneth Mardal
Hovdastad-Sandve	Hein Tore Risdal 91124932
Syre-Åkra	Per Kjartan Sevland: haga-sevland @bluezone.no 92014257
Sevland-Vea	Gaute Vilhelmsen: gaute @tral.no 99020909, 52824783
NV-Karmøy, Karmøys fastland, rundt Høvring, ytterst i Førdesfjorden, samt Røvær.	Thorleif Thorsen: thorleifthorsen @msn.com 97111355
Visnes, Avaldsnes, Karmsundet	Bjørn Olav Digernes: mr_digernes @hotmail.com Tore Trengereid: tortre @online.no www.alljakt.com
Føynå og Torvastad	Øystein Sletten: oistein.sletten @haugnett.no 48099243 Rune Hausken: ruhausk @online.no 91844565, 90767740, 52838301 Kenneth Mardal
Generelt	Trond Kolstø: kolsto @live.no 45260567 Kalvatrevegen 81 4250 Kopervik
Generelt	Runar Gundersen: runar @rugu.no 95907666
Generelt	Sigurd Frende Boge-Olsen: frende2000 @yahoo.no 40063749
Generelt	Gunnar Jakkimainen: gunnar @jakkimainen.se 47361888
Generelt	Lars Preben Håvik 90054053 / 52820165 larsphaavik@gmail.com
Langåker, V-Karmøy	Roy og Raymond Langåker 52820167

Ternekoloniene

Gjennom sesongen

Ankomst og etablering

- 23.4 Årets første terner i Karmøy ble oppdaget ved Mannes 23.4 hvor to makrellterner fisket sammen (J. & K.O. Svendsen). I området mellom Mannes og Salvøy ble – trolig de samme - også sett dagen etter. Da var det også to i Tjøsvollvatnet hvor de sjekket opp forholdene på koloniholmen nord i vatnet. Til sammenlikning ble første notering av makrellterne gjort 24.4 i 2009 og 30.4 i 2010. Årets tidlige ankomst kan nok tilskrives det varme høytrykksværet med sørlige vinder. Til Norge kom forløperne som vanlig først til Sør- og Østlandet hvor de første ble sett ved Larvik og Tønsberg allerede 10.4. I Rogaland ble den aller første sett i Hå kommune 21.4. Deretter 3 i Hafrsfjord 23.4 (artsobservasjoner.no).
- 26.4 Ei makrellterne som ble oppdaget på en stake i Eidsbotn, Kopervik (A. Kvinnesland), viste seg å være ringmerka som unge på Indreholmane, Bygnes 15.7.2003. Ikke nok med det, men på sitt første høsttrekk mot Afrika ble denne terna med ring nummer 7465292 kontrollert 26.9 av fuglefolk i Las Marismas i Spania. Naboungen, med ring nummer 7465291, kanskje søsken, ble også kontrollert på vei til Afrika på sitt første trekk. Den ble fanget og sluppet igjen av ringmerkere på Seal Sands i England 22.8.
- 28.4 Flere kolonier og aktuelle ankomststeder sjekket i dag, men kun to makrellterner på holme ved Liknessanden. Kan være de samme to som først ble sett ved Mannes 23.4. Ingen rødnebbterner sett noe sted ennå.
- 29.4 Første makrellterne til Kvalavåg (K.S. Kvalavåg).
- 30.4 4 makrellterner totalt i området Kvalavåg-Salvøy-Mannes (K.S. Kvalavåg).
- 1.5 3 makrellterner i fluktlek over Vorråvågen. 10 på Sundholmen (artsobservasjoner.no).
- 3.5 Årets første rødnebbterne i landet ble sett 18.4 i Østfold. Den første i Rogaland rastet ved Orreosen på Jæren 24.4 (artsobservasjoner.no). I dag ble de første sett hos oss: 2 i kurtiseflukt over koloniområdet på Sørbø, Husøy. Det økte også på med makrellterne i dag: 6 individer satt på holmen på Sund. 1 på skjær ved Sørbø.
- 4.5 Ei rødnebbterne på fiskesøk ved Stavasanden. 4 makrellterner i Salvøykolonien.
- 5.5 6 makrellterner Indreholmane, Bygnes. Den ene var høyrefotmerka. 2 rødnebbterner i Salvøykolonien (K.S. Kvalavåg).
- 7.5 40+ makrellterner i området Kvalavåg-Jegningen (K.S. Kvalavåg). De 2 første rødnebbternene til Kvalavåg. Satt på holmen.
- 9.5 4 makrellterner på Indreholmane, Bygnes. 15-20 makrellterner flakket mellom Flataskjer og Lauvikjå, Salvøy. 5 på holmen i Tjøsvollvatnet hvor det er bedre plass i år med kun ca 10 par hettemåker og 1 rugende tjeld. Ingen rødnebbterner sett på nevne lokaliteter i dag.
- 10.5 Plutselig skjer det mye: rødnebbternene ankommer for fullt. 30+ individer til sammen i Bygnes-koloniene og 25+ makrellterner i Sund-kolonien. Minst 3 par makrellterner på Søraskjeret, Bygnes. Ingen på Ramsvikskjæret ved Dragøy.
- 12.5 Stor aktivitet av rødnebbterner både på Indreholmane og på Hydroskjæret i dag med henholdsvis 30+ og 15+ individer. Ca 10 makrellterner til stede på Indreholmane, mens Sund-kolonien var helt tom!
- 13.5 Sundkolonien tom også i dag! Ca 50 rødnebbterner på holme og fiskende, Åkrasanden. 3 splitterner var sammen med dem.
- 16.5 Rødnebbterne: Ca 20 på hvert sted: Indreholmane, Hydroskjæret og Salvøy.
Makrellterne: Ca 20 Bygnes S, 16 på Sund, kun 2 i Lauvikjå og 3 på Bygnes N..

- 20.5 4 makrellterner på Indreholmane, Bygnes. 12 på Søraskjeret. Begge steder syntes 1-2 å ha startet ruging allerede. Det er få rødnebbterner til i koloniene rundt om ennå: været.
- 22.5 Ingen av de store koloniene er ennå fast etablerte med terner på plass hele døgnet. Tidlig hekking er imidlertid i gang på Søraskjeret, Bygnes og i Tjøsvollvatnet.
- 23.5 Et forferdelig uvær og lite nytt i koloniene: 6 individer rødnebbterne på Indreholmane, 30+ på skjærene ved Sørbo-kolonien. Ca 40 makrellterner! på Søraskjeret hvorav 5-6 ruger, 2-3 ruger på Indreholmane.
- 26.5 Urovekkende liten aktivitet på hekkeplassene til rødnebbternene. Den største og mest produktive kolonien i fjor på Flataskjer, Salvøy er ennå helt tom for terner. I de andre koloniene som er sjekket, er det bare få eller ingen terner til stede. Om det er det våte og kjølige vestaværet eller dårlige næringsforhold som spiller inn, er ikke lett å si. Underlig nok har makrellternene godt i gang med eggleggingen tidligere enn i fjor, men overraskende nok er det per dato flest hekkinger i to kolonier hvor det ikke kom unger på vingene i fjor: Tjøsvollvatnet og Søraskjeret, Bygnes.
- 27.5 Fortsatt ingen terner på Flataskjer, Salvøy. Heller ingen på Jegningen
- 2.6 Plutselig økning i antall rødnebbterner i "alle" koloniene med flest på Flataskjer, Salvøy: 150+ (K.S. Kvalavåg). Rødnebbterne også på alle hekkeplassene ved Bygnes, men ikke så store antall ennå: 5 Indreholmane, Bygnes, 15+ på Guleskjerå og 30+ på Hydro S, 5 på Hydro N. Søraskjeret ikke sjekket.
- 12.6 De fleste koloniene er nå i full gang og de fleste synes å ha lagt egg f eks ca 55 par med egg, blanding av makrellterne og rødnebbterne på Kvalavåg. Men det er fortsatt bevegelser mellom koloniene av terner som ikke har kommet i gang med egglegging.

Egglegging og rugetid

- 25.5 Eggleggingsstart fra ca 20.5 hos makrellterna er noen dager tidligere enn i fjor. Det er likevel urovekkende liten aktivitet i de fleste koloniene, og rødnebbternene er langt fra tallrike eller i nærheten av egglegging ennå. Hekking er per dato i gang i Tjøsvollvatnet, på Søraskjeret og Indreholmane, Bygnes, samt Kvalavåg og Sund.
- 30.5 En merkelig og treg start på hekkesesongen, noe kanskje det kjølige og våte vestaværet har skyld i. Ennå ingen rødnebbterner i gang med eggleggingen, men vekst i antall rugende makrellterner i Tjøsvollvatnet, men ikke andre steder hvor bare noen få ruger. De to som har ruget på Indreholmane, Bygnes, var borte i dag.
- 2.6 Dårlig start for makrellternene: Ingen reir med egg på Sund lenger, bare 8 terner til stede og i Lauvikjå ruger fortsatt på 1 makrellterne. Ingen på Salvøy ellers!
- 7.6 Endelig begynner eggleggingen for fullt hos begge artene – når den første makrellterna på Søraskjeret er i ferd med å få eggene klekket! Det har vært utrolig mye flakking mellom kolonier til nå og en tydelig vegring mot å starte hekkingen for de aller fleste av både makrellterne og rødnebbterne. Dette kan skyldes en kombinasjon av vær- og næringsforhold eller tilpasning til de minst rovfuglaktive områdene. Felles for de største koloniene fra i fjor som ikke har terner til nå i år er at de ble utryddet av mink i fjor (f eks Ramsvikskjæret og Indreholmane) eller ble sterkt plaget av vandrefalk eventuelt andre rovfugler (hønsehauk/havørn) f eks ved Hydro SV og Salvøy (Flataskjer). At Tedneholmen på Avaldsnes blir tatt i bruk for fullt av begge terneartene i år – etter mange års fravær- kan skyldes at det gikk helt galt inne på neset i fjor, mens noen få makrellterner som gikk til hekking i reservatet trolig lyktes med å få unger på vingene. Slikt blir tydeligvis lagt merke til. Av 18 reir med makrellterne på holmen i Tjøsvollvatnet, var det ennå ingen med klekking.

Klekking og ungetid

- 10.6 De aller første makrellterne klekker nå og har begynt å mate ungene: Søraskjeret, Bygnes og på Vaholmskjer, Syrevågen. Dette samtidig med at mange ennå ikke har startet eggleggingen, f.eks. på Sund hvor ca 25 makrellterner satt i kolonien i dag uten ennå å ha startet egglegging/ruging. Dette til tross for at denne kolonien har vært den tryggeste og mest produktive gjennom mange år. Mønsteret i år hos makrellternene er forvirrende og ikke enkelt å forklare. Det aller tidligst makrellterneparet som gikk til hekking i år – på Søraskjeret, Bygnes, har nå 3 ca 10 dager gamle unger. Forholdene må jo da ha vært gode når alle tre ungene vokser opp, dessuten hadde 3 par til nå fått unger. Så hvorfor majoriteten av begge terneartene valgte å utsette eggleggingen med ca 3 uker i forhold til de første, er en gåte.
- 18.6 Et spesielt tilfelle av predasjon ble observert i Kvalavågkolonien i dag. Makrellterna ble observert i det den hakket hull i eget egg og åt innholdet. Fløy deretter utover sjøen og droppet eggskallet. Dette må terna ha gjort med de øvrige to eggene også, for da reiret ble sjekket, var det tomt. Hva slik atferd skyldes, kan en lure på. Matmangel?
- 20.6 Natt til i dag forlot ca halvparten av ternene i Kvalavåg kolonien. De fleste med egg liggende tilbake i reira, men noen var tomme. Er hubroen på ferde som i fjor?
- 22.6 Ternene på Kvalavåg som stakk av fra reirene 20.6 var borte i minst 8 timer. Etterpå har de ruget fast. Tålte eggene dette lange fraværet?
- 23.6 Det meste er ok i ternekoloniene, med unntak av Visnes. Alle kjente kolonier er nå sjekket og opptalt. Forholdene i ”indre strøk” er ikke lovende. Det hekkes i alt kun 5 rødnebbterner og 12 makrellterner i området Høvring – Fløsunholmene. De største koloniene, med over 100 par finner vi i år på Storeholmen ved Liknessanden og på Veste nord for Haugesund. Fordelingen av kolonier/antall terner kan tyde på at dersom det ikke er predatortrykket som avspeiler seg i dette bildet, må det være mattilgangen. Det betyr at Vest-Karmøy Det er færre unger i svarbakkkoloniene rundt Høvring-Fløsun-Bleikjo enn i fjor. Dette kan også antyde knapphet på føde.
- 4.7 Kvalavåg-Åkra: Generelt går det ikke helt bra med koloniene på Vest-Karmøy, skjønt det er bedre her enn i Karmsundet. Sund: kun 3-4 par(sett fra land). Salvøy: Halve kolonien hadde oppgitt hekkingen – egg lå forlatt i reirene. 4 dununger av makrellterne merka. Ennå ruget en del av begge artene, men flertallet av de oppgitte eggene syntes å være rødnebbterne. Østhus-skjæret: Det meste var i orden her: 14 unger merka og ennå ca 15 reir ok med egg. Et par reir virket forlatte, men ingen døde unger eller ødelagte reir. Lauvikjå: 1 flygestor unge av makrellterne! Den eneste i Karmøy som vokste opp etter normal tidlig egglegging rundt 20.5. Ellers merka 6 dununger. 3 reir funnet med hull hakket i eggene – trolig utført av ternene selv. 2 døde dununger. Ellers ingen tegn på predasjon. Storeholmen: 28 dununger merka og ennå minst 75 reir med egg. 15 døde små dununger plukket opp. Ca 20 rødnebbterner satt i fjæra, her var også en 2k. Sjøholmen: 5 reir med egg, 3 unger merka, maks 10 par rødnebbterne.
- 7.7 Kolonien på Tedneholmen, Avaldsnes, totalt utslettet. Knuste eggskall eller tomme reirgroper. Ingen unger, ingen terner til stede. Alt tyder på mink som predator. På Bygnes ruger 1 makrellterne på søre holmen og 1 par markerer unger/egg på neset, Søraskjeret er totalt tomt for unger/egg. Det er sannsynlig at mink har vært på ferde, men det kan også tenkes at hønsehauk kan ha tatt unger. Hauken er ofte sett i området i år, og måker eller kråker kan ha tatt eggene etterpå. På Indreholmene er det få tilbake: 3 makrellterneunger merka og 5 andre sett fra land etterpå. Ett par rødnebbterne har 2 unger. Sesongen blir vel den dårligste siden prosjektstart i 2005. Hovedårsaken synes å være en kombinasjon av vær- og næringsforhold – og at minken ennå ikke er utryddet. I tillegg er hubroen aktiv i flere av ternenes viktigste hekkeområder. Også vandrefalk og hønsehauk gjør ternelivet vanskelig i år.

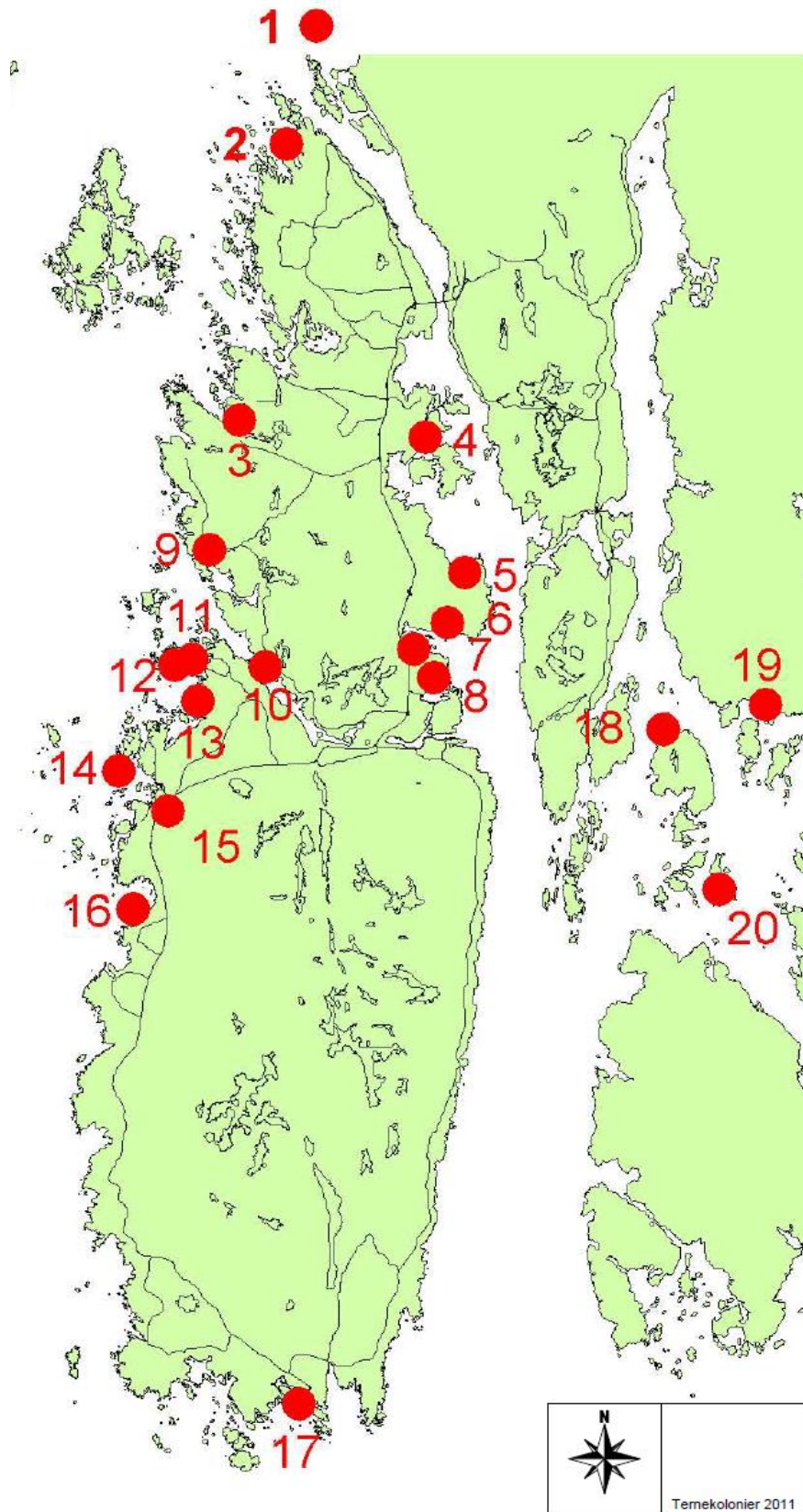
- 10.7 Mange kolonier er nå forlatt helt eller delvis og i år synes vær- og næringsforholdene å ha vært den sterkeste negative faktoren, i tillegg til hubro og mink som predatorer. Et klart eksempel på at ikke predatorer har vært avgjørende er blandingskolonien med hettemåker på Hydro NV. Her var alt normalt med hettemåkene i dag, noen ruget, noen hadde unger, men alle rødnebbterne hadde forlatt kolonien.
- 11.7 Årets største rødnebbternekolonien på Storeholmen ved Liknessanden var i dag plutselig helt borte. Tatt av mink? Alle ternene på matjakt?
- 25.7 Sjekk av koloniene rundt Høvring: 1 par makrellterne med 1 stor unge på Vindholmskjer, ingen terner på Fløsdunskjæra, 3ad makrellterne med 6 ungfugler på Høvring N, 6 satt på skjær ute i fjorden i NØ. 1 rødnebbterneunge var på vingene, men ingen voksne til stede, men 1 satt sammen med makrellternene ute på skjær i fjorden.
- 29.7 4 makrellterneunger har klart seg og blitt flygedyktige på Indreholmane, Bygnes. To er merka med fargeringer, 2 er umerka. De fargemerka er J87 og J93. Den første ble matet av foreldre 26.7 som begge var merka: den ene som unge på samme sted i 2003, den andre med engelsk ring: SV31968. Ingen av disse voksne ble sett i dag, bare 3 andre adulte som ikke var ringmerka. I dag stod stinte på menyen igjen.
- 1.8 Ei voksen makrellterne med årsunge ved Kroknes og 2 ungfugler med begge foreldre i Røyksund. Ellers er alle kolonier forlatt i Karmsundet og innover mot Høvring.

Avreise

- 16.7 4 makrellterner trakk mot sør over Stavasanden. Ellers forsvinner ternene ”usynlig” og kjapt fra koloniene etter hvert som de har gått i oppløsning i år. Rødnebbterne har nesten trekt bort alle sammen allerede. Bare noen ytterst få tilbake i koloniene på Flataskjer, Salvøy (3 par) og Indreholmane, Bygnes (1 par). Ternene er borte det meste av tida – og holder ikke oppsyn med ungene sine. Trolig må de langt av sted for å finne mat og mater ungene sjelden. Det er bemerkelsesverdig hvor seint terneungene har vokst i juli. En dununge av rødnebbterne som ble merka i Salvøykolonien 4.7, var fortsatt relativt liten 13.7, og ennå dununge! Det samme gjelder de to ungene som vokser opp på Bygnes. De er forstasatt dununger 17.7.
- 23.7 De eneste rødnebbterneungene som er igjen i Vest-Karmøy-koloniene befinner seg på Flataskjer, Salvøy og på Storeholmen, men foreldrene er ikke til stede mer enn å mate ungene en sjelden gang. Ellers er det ingen rødnebbterner igjen, alle har reist og avsluttet årets sesong uten å få avkom på vingene i år. Det store flertallet av makrellterner er også flyttet sørover, noen få er igjen ved de koloniene som har fått fram noen få unger: ved Bygnes, Kvalavåg og Salvøy.
- 30.7 Oppbrudds- og avreisedager for de resterende og vellykka hekkende makrellternene, alle borte fra alle kolonier i Karmsundet og ved Høvring-Gismarvik. Noen få unge og voksne (ca 10 i alt) ennå på Flataskjer, Salvøy 1.8.
- 20.8 Ei voksen makrellterne drev med fødesøk, Stavasanden.
- 21.8 2 makrellterne ad med ringmerka årsunge (fra Storeholmen, Liknes) holdt til på/ved Stavasanden noen dager. Ene var også merka (v fot).
- 27.8 6 makrellterner trakk forbi og 5 fisket tobis hele dagen på Stavasanden. Unge og foreldre fra Storeholmen har trukket bort.
- 4.9 Ei adult makrellterne med 4 tiggende ungfugler på slep passerte Liknessanden mot sør.
- 11.9 Ei voksen makrellterne med to årsunger passerte Stavasanden på vei sør.
- 12.9 Ei voksen makrellterne og 3 ungfugler fisket på Stavasanden. Det er uvisst hvor makrellternene som nå i september passerer Karmøy kommer fra, men de må ha hatt en god hekkesesong i år siden innslaget av ungfugler er stort.
- 23.9 Under vedvarende vestlig kuling dukket en juvenil rødnebbterne opp i Kopervik havn, og 4 ungfugler passerte Stavasanden over land mot sør.

Kart over ternekoloniene 2011

1. Veste
2. Osnes
3. Visnes
4. Tedneholmen
5. Hydro N
6. Hydro S
7. Bygnes N,
Indreholmane
8. Bygnes S,
Søraskjeret
9. Kvalavåg
10. Sund
11. Salvøy, Flataskjer
12. Salvøy, Lauvikjå
13. Østhus-skjeret
14. Jegningen
15. Tjøsvollvatnet
16. Storeholmen og
Sjøholmen
17. Guleholmen
18. Høvring N
19. Labbavikjå
20. Vindholmskjer
21. Flø Sundskjerå
(Ved kartramme øst for
nr 20, ikke plottet)

Kolonidagbok

Kvalavåg, havn

- 29.4 1 makrellterne satt på skjær nær hekkeplassen (K.S. Kvalavåg).
7.5 2 rødnebbterner på hekkeplassen.
22.5 Det har vært liten aktivitet på holmen fram til dato. Ofte helt tomt om dagen.
25.5 I kveldinga var det 6 makrellterner til stede i kolonien, hvorav 2 lå i groper.
30.5 70-80 terner var på gjestevisitt i formiddag (K.S. Kvalavåg). Samme 2.6.
3.6 30+ makrellterner på holmen. Kun 5 rødnebbterner. 3 makrellterner ser ut til å ruge. Mange av ternene var merka, en avlest (se ringmerking).
5.6 108 terner i lufta når flokken på holmen lettet (fototelling). I tillegg noen rugende. Minst 3 rødnebbterner ruger og kan ha lagt egg rundt 1.6 og blitt forvekslet med makrellterner (K.S. Kvalavåg).
12.6 55+ terner ruger nå. Alle på den indre holmen.
17.6 Blandingskoloni, 1 reir av rødnebbterne var klekket, 1 reir av makrellterne var forlatt (K.S. Kvalavåg). Rødstilk med 4 egg i grastue på holmen.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	9	33	14	0	56
Antall egg	9	66	42	0	117

Fordeling av egg/reir på Kvalavåg 17.6.11. Totalt 56 reir med til sammen 117 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,01.

- 20.6 Ca halvparten av ternene forlot kolonien natt til i dag. Trolig pga hubro som tar egg og skremmer dem på samme måte som i fjor i denne kolonien.
21.6 Ternene som var lenge borte i går, var tilbake på reirene igjen i dag, med unntak av noen par som fant reirgropene tomme og eggene røvet.
2.7 I løpet av de 2-3 siste dagene har kolonien blitt nesten tømte for terner. Mye tyder på at det er hubroen som er på ferde på samme vis som i fjor. Ca 10 par igjen i dag.
4.7 En halv voksent unge og klekking i 2 reir av makrellterne. Ca 5 makrellterner ruger på egg. Aller rødnebbternene har forlatt holmen. Hubro fjær funnet midt i kolonien og viser at den holder på her på samme vis som i fjor.
13.7 En nesten flygestor makrellterneunge igjen på holmen og 2 mindre. Kanskje også et 3. par med unge(r). Mange reir med egg har ligget lenge forlatt.
17.7 Den største ungen er på vingene.
23.7 Et par makrellterne med 2 unger på holmen. Ungene er flygeklare.
27.7 Siste ungen flyr i dag. Totalt kom altså bare 2-3 unger på vingene!
31.7 Ingen terner til stede.

Sund

- 1.5 10 individer makrellterne på hekkeplassen.
3.5 6 individer.
10.5 25+ makrellterner i kolonien.
16.5 16 individer.
22.5 Fortsatt lange perioder uten terner, men 17 sett fra land på formiddagen i dag.
25.5 I kveldinga: 9 makrellterner til stede i kolonien hvorav 1 ruget.
27.5 3 reir med 2 egg i hvert. Ca 25 makrellterner til stede (K.S. Kvalavåg).
2.6 Ingen ruger, eggene borte. Kun 8 makrellterner til stede (K.S. Kvalavåg).
3.6 Ca 30 makrellterner på holmen. Ingen sett rugende.

- 7.6 Ca 40 terner hvorav 3 ruger.
- 9.6 Flokken på 40+ terner virret rundt på motsatt side av vågen og kom ikke tilbake i løpet av ti minutter observasjonstid på formiddagen.
- 12.6 Ca 25 makrellterner til stede på holmen i dag.
- 21.6 Opptelling. Overraskende mange terner i forhold til forventet ut fra tidligere observasjoner. Lavt kull-gjennomsnitt kan tyde på at mange er midt i eggleggingen. Det var ingen unger å finne, så hekkingen har kommet usedvanlig seint i gang.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	1	18	8	0	27
Antall egg	1	36	24	0	61

Fordeling av egg/reir på Sund 21.6.11. Totalt 27 reir med til sammen 61 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,26.

- 1.7 1 rugende makrellterne kan ses fra land. Ellers ingen andre terner å se på holmen eller i nærheten!
- 2.7 Sjekk med båt viste 5 par igjen på holmen. Det er første gang på mange år at denne kolonien ikke lykkes. Kanskje er det som på Kvalavåg hubro som har oppdaget kolonien og plukker egg/unger jevnt og trutt.
- 13.7 Alt borte. Ingen unger vokser opp i år. Årsak: Mink? Rovfugl? Været? Matmangel?

Salvøy, Flataskjer

- 4.5 4 makrellterner på hekkeplass.
- 5.5 2 rødnebbterner på hekkeplass.
- 9.5 15-20 makrellterner flakket mellom de to Salvøykoloniene.
- 22.5 Liten aktivitet på hekkeplassen fram til dato. Lange perioder uten fugler.
- 26.5 Ingen terner til stede midt på dagen.
- 2.6 150+ rødnebbterner på plass!
- 5.6 4 terner satt på hvileskjæret, ingen i kolonien!
- 17.6 Reirtelling foretatt (K.S. Kvalavåg).

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	15	53	8	0	76
Antall egg	15	106	24	0	145

Fordeling av egg/reir på Flataskjer, Salvøy 17.6.11. Totalt 76 reir med til sammen 145 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,91.

- 4.7 Kolonien bortimot halvert ved at terner har gitt opp å ruge – reir er forlatt med egg. Klekking var i gang i mange reir, men ingen store unger. 4 dununger av makrellterne merka. Trolig er det vær- og næringsforholdene som har ført til at mange terner, særlig rødnebbterna, har avbrutt hekkingen i år.
- 9.7 Kolonien nesten opphørt. 2 rødnebbterner med en unge hver og 1 par makrellterne med 3 unger var alt som var å se fra land. 9 individer (ubestemt art) satt på skjær.
- 13.7 3-4 rødnebbternepar har unger på holmen og 2-3 par makrellterner. Mange reir med egg som har vært forlatt lenge. Ingen rødnebbterner til stede ved besøk på holmen og merking av 2 unger.

Øverst t.v. ses utsnitt av blandingskolonien med makrellterner og hettemåker i Tjøsvollsvatnet 16.6.11. Øverst til høyre: En havørn blir forfulgt av en makrellterne over kolonien Indreholmane, Bygnes 13.7.11. I midten t.v. ses et av silandkullene som vokste opp i Vorråvågen, 12.7.11. Midten t.h.: Det var stor spredning i alderen på makrellterneungene i år og bare et fåtall vokste opp, Lauvikjø 4.7.11. Nederst t.v.: Tjeld løper med en albuesnegl mot ungen sin, Fløsunskjerå 23.6.11. Nederst t.h.: Rødnebbterne i reservatet Tedneholmen, Avaldsnes, 2.7.11.

- 23.7 3 unger flyr og sitter på hvileskjæret, 2 andre er snart på vingene, men er ennå på oppvekstplassen på holmen. Den ene rødnebbterneungen er snart flygedyktig, men ingen av foreldrene ble sett i eller ved kolonien.
- 27.7 Totalt 7-8 ungfugler på og ved kolonien sett fra båt (K.S. Kvalavåg). Dette er alt som vokste opp her i år, 1-2 av disse er rødnebbterne.
- 31.7 7 makrellterne-ungfugler og 1 rødnebbterne-ungfugl med foreldre. Totalt ca 15 voksne makrellterner til stede. Observasjon fra båt.

Salvøy, Lauvikjå

- 9.5 15-20 makrellterner flakket mellom de to Salvøykoloniene.
- 16.5 Kun 2 makrellterner til stede i kolonien.
- 26.5 6 makrellterner hvorav ei ruget på siden av tjelden på skjæret.
- 27.5 1 reir med 2 egg (K.S. Kvalavåg).
- 2.6 Fortsatt kun 1 rugende, men 17 makrellterner til stede.
- 17.6 Reirtelling foretatt (K.S. Kvalavåg). I tillegg til tallene i tabellen nedenfor kommer 1 reir hvor klekking hadde skjedd, men ingen unger funnet.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	8	13	5	1	27
Antall egg	8	26	15	4	53

Fordeling av egg/reir i Lauvikjå, Salvøy 17.6.11. Totalt 27 reir med til sammen 53 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,96.

- 21.6 Alt ok på skjæret sett fra land. Minst to av de rugende er rødnebbterner. Ingen unger.
- 4.7 Karmøys trolig eneste flygestore unge til nå, i tillegg til 6 små dununger merka, et 10-talls reir med egg som trolig var ok. 3 reir med egg var oppgitt og eggene hakket hull i – av ternene selv? En død unge funnet i reir.
- 11.7 10 makrellterner lettet fra skjæret, 3 dununger sett fra land.
- 13.7 Noen unger merka, totalt merka 11 unger på holmen i år. Det var ingen reir med egg i dag, slik som sist, så noen må ha spist/fraktet bort egg (se 4.7). En liten død dununge og en årsunge fløy (med ring). Kun 2 kontroller ellers fra sist merking.
- 31.7 Ingen terner til stede. Kun 1-3 unger har kommet på vingene her i år.

Østhus-skjæret

- 17.6 Ett par makrellterne fikk alle 3 ungene på vingene i fjor på denne hekkeplassen som ikke har hatt koloni på mange år. Ryktet om vellykka hekking i fjor må ha spredt seg siden så mange makrellterner valgte å hekke her i år. Resultatet av reirtellingen ble:

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	9	10	13	0	32
Antall egg	9	20	39	0	68

Fordeling av egg/reir på Østhus-skjæret 17.6.11. Totalt 32 reir med til sammen 68 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,13.

- 4.7 14 dununge merka. I tillegg var det ca 15 reir med intakte egg. Ingen tegn til predasjon eller unormal dødelighet blant ungene. Kun makrellterner sett.
- 11.7 Fortsatt liv i kolonien og mating sett av dununger (observasjon fra land i sør).

- 13.7 5 unger merka, 2 kontrollert. En god del unger må ha kommet bort siden siste merking. Kun 2 reir med egg som ble ruget på, minst 10 reir med egg var forlatt. Ingen tegn til predasjon. Ingen flygestore unger.
- 27.7 Minst 5 unger på skjæret (sett fra land). 2 flyr omkring, minst 3 andre gjemmer seg.
- 31.7 Ingen terner til stede. Observasjon fra båt.

Jegningen

- 5.5 4 hettemåker har ankommet
- 11.5 Fortsatt ingen terner i kolonien. 1 grågås.
- 14.5 Et titalls rødnebbterner på og ved kolonien.
- 15.5 Ca 30 hettemåker med tilhold, 4 reir med egg.
- 27.5 Ingen terner til stede. Ærfugler med reir/unger: ca 5 par. 1 par svartbak. 1 par tjeld.
- 3.6 Ingen terner.
- 9.6 Ca 10 par terner til stede, flest rødnebbterner. 1 reir med 2 egg var trolig makrellterne. 1 reir av ærfugl med egg og 1 par tjeld. Et titalls hettemåker, men ikke egg/unger.
- 16.6 Holmen forlatt av både terner og hettemåker. Kun en tjelde- og ærfuglfamilie å se i kolonien. Trolig er det hubro og/eller vandrefalk som har drevet dem bort slik som i fjor. Det er heller ikke utenkelig at mink har vært på ferde, men dette er lite trolig siden både tjeld og flere ærfuglpar har fått opp unger her i år.

Tjøsvollvatnet

- 23.4 2 makrellterner var innom hekkeplassen nord i vatnet.
- 9.5 5 makrellterner satt på hekkeplassen.
- 21.5 11 individer sett fra land i vest, hvorav 2 såg ut til å ruge. 11 hettemåker ruger.
- 24.5 14 makrellterner på holmen, 16 på skjæret i sør. Minst 5 ser ut til å ruge og har altså taklet siste døgnet med storm og mye regn. Tjelden ruger fortsatt og hettemåkene ok.
- 30.5 22 makrellterner talt i kolonien (sett fra land i vest).
- 4.6 12 makrellterner til stede, de fleste så ut til å ruge.
- 14.6 Til tross for uvær synes alt ok på holmen (sett fra land). Ca 40 hettemåker i kolonien.
- 16.6 Opptelling: Ingen klekte egg. Ingen ødelagte eller forlatte reir.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	3	7	8	0	18
Antall egg	3	14	24	0	41

Fordeling av egg/reir på holmen nord i Tjøsvollvatnet 16.6.11. Totalt 18 reir med til sammen 41 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,28.

- 30.6 Sjekk fra land: alle ternene er borte fra holmen. 26 rugende hettemåker tyder på at det neppe har vært rovdyr i kolonien. At ternene har gitt opp kan skyldes den høye vannstanden etter tre dager med regn – reir ble satt under vann. Men også de reirene som lå trygt, er forlatt. Kanskje det økte antall hettemåker på et redusert hekkeareal, er årsaken til at ternene har gitt opp. Underlig nok er det ennå ingen unger å se hos hettemåkene, noe som viser at mange (alle?) kullene er omlegginger.
- 14.7 I dag var også hele hettemåkekolonien plutselig borte. Alt var ok inntil 12.7. En rugende hettemåke inne på neset på land var den eneste som var igjen, tydeligvis oversett av predator. Alt tyder på at mink eller mår har vært på ferde på holmen. Kun 2 hekkepar av sothøne, det ene paret fikk eggene tatt, det andre fikk fram 5 unger, men det er usikkert om noen vokste opp. Verken tjeldeparet på terneholmen eller de 4 fiskemåkeparene øst for sumpen fikk opp avkom.

På langt hold oppfatter ungen foreldrenes lyder om en vellykket fisketur. Da gjelder det å eksponere seg og vise maks interesse for fiskemåltidet som nærmer seg.

Denne gangen ble det stinte. Take it or leave it! I sommer var det ikke stort annet å leve av. Sild og tobis kunne ternene se langt etter...

Stinta går ned på høykant. Det vil gi nyttig energi til vingemusklene som snart skal bære den unge makrellterna til Afrika. Bildeserien fra Indreholmane, Bygnes 30.7.11.

Storeholmen, Liknes

- 14.6 En større koloni er etablert på Storeholmen ved Liknessanden. Holmen er feilaktig navngitt som Stareholmen i offisielle kartverk.
- 16.6 Opptelling av reir. Av terner ble bare rødnebbterner sett på holmen og i lufta over kolonien, men såpass høy gjennomsnittlig kullstørrelse kan tyde på noen få par makrellterne. I tillegg til ternene ruget et par fiskemåke og ærfugl (5 egg) pluss 2 reir som var brukte/tomme. 3 hettemåker kurtiserte. Hekkeplassen har ikke vært brukt av terner i prosjektperioden, men det var en koloni her på 1970-tallet.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	13	108	14	0	135
Antall egg	13	216	42	0	271

Fordeling av egg/reir på Storeholmen, Liknes 16.6.11. Totalt 135 reir med til sammen 271 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,00. Utenom de i tabellen kommer ca 10 par som ble oppdaget på naboholmen (Sjoholmen) 4.7.

- 21.6 Alt ser ok ut fra land. Mating med tobis.
- 4.7 18 dununger merka på Storeholmen, 3 på naboholmen hvor det totalt holdt til ca 10 par rødnebbterne. Denne holmen har også et annet navn på offentlige kartverk enn hva den kalles lokalt. På kart står det Litle Sandholmen, mens den av folk i området kalles for Sjoholmen. Dette blir brukt videre i rapporten.
- 8.7 Alt ser ok ut fra land, mating og ruging på begge holmene.
- 11.7 Alt borte. Bortsett fra 4 rødnebbterner og 1 splitterne som satt i fjæra på Sjoholmen var det ikke ei terne å se. Koloniene altså totalt forlatt, sannsynligvis pga umulige vær- og næringsforhold.
- 27.7 Med teleskop fra land ses det noen store unger spredt oppe på Storeholmen og 2 voksne terner som mater unger. Noen unger har altså likevel overlevd selv om de i perioder har vært helt forlatt av samtlige foreldrefugler slik en har sett i år også i andre kolonier. En fiskemåke og en hettemåke er fortsatt i kolonien, mens unge fiskemåker, trolig fra Sjoholmen, flyr omkring i nærområdet.
- 28.7 En lengre sjekk med teleskop fra land avslørte bare 2 rødnebbterneunger på holmen. Denne ene var flygedyktig (ikke merka), den andre nesten på vingene (merka). Begge ble matet av foreldre som hentet mat i nærheten. Ei makrellterne satte seg på samme sted på holmen etter hver utflukt, så det er sannsynlig at den har unger, men mating ble ikke sett. Et hettemåkepar hadde unge som ennå var i dundrakt. Den ble merka 31.7.
- 31.7 To makrellternepar markerte revir og en unge ble funnet og merka. Ei rødnebbterne med mat fløy sammen ned unge mot nord til Stong. Ei voksen rødnebbterne ble funnet ribbet og spist på stedet, bare vinger og skjellett igjen. 3 store unger funnet døde. To av disse var merka som dununger 4.7 og må ha dødd ca 10.-14.7. Den minste av rødnebbterneungene sett fra land 28.7 ble ikke funnet, men en bunt kroppsfjær fra tilholdsstedet kan tyde på at den var tatt av rovfugl/rovdyr.
- 21.8 Den ene makrellterneungen som ble ringmerka 31.7 satt i dag på Stavasanden og ble matet av begge foreldre! Dette er de siste av årets lokale terner som fortsatt er her. Den ene foreldrefuglen var også merka.

Forsøk på dialog

Livlig kurtise over reservatet Tedneholmen på Avaldsnes. Muligens for første gang etter at reservatet ble opprettet, var det en større blandingskoloni av terner her i år. Dessverre ble hekkforsøket en fiasko. 2.7.11.

- Bygnes N, Indreholmane
- 1.5 3 makrellterner i fluktlek over vågen og hekkeplassen.
 - 5.5 5 makrellterner på hekkeplassen.
 - 10.5 30+ rødnebbterner flakker mellom de tre koloniene Bygnes/Hydro.
 - 12.5 Ca 45 rødnebbterner totalt i de 3 koloniene. 10 makrellterner til stede.
 - 20.5 4 makrellterner til stede og 2 av disse ser ut til å ruge! Noen få rødnebbterner streifet innom eller fisket på vågen.
 - 26.5 Fortsatt ingen tegn til rødnebbternehekking, ingen til stede på formiddagen i dag. 6 makrellterner på plass, fortsatt bare 2 som ruger.
 - 30.5 2 rødnebbterner til stede, makrellternene som har ruget en stund, var borte. Neppe tatt av rovdyr fordi tjelden ruget fortsatt like ved der ternene har ruget.
 - 2.6 5 rødnebbterner var nedpå.
 - 6.6 7 rødnebbterner var nedpå.
 - 7.6 Et par makrellterne til stede.
 - 10.6 4-5 par makrellterner, 1-2 par rødnebbterner på og ved holmene. En knoppsvane har lagt seg til å ruge midt på hovedholmen.
 - 16.6 5 makrellterner ruger (ei h fot merka). 3 par rødnebbterner (ei v fot merka).
 - 20.6 2 nye makrellterner har begynt å ruge. Uvisst om det ruger rødnebbterner, kun ei til stede, den hadde ring på venstre fot.
 - 27.6 Minst 5 rugende makrellterner. Ingen rødnebbterner sett.
 - 2.7 Kolonien har vokst litt til: Det holder nå til 8-10 par makrellterner i kolonien, alle på hovedholmen. 3 av makrellternene er uvanlig aggressive mot folk.
 - 11.7 Tre ungekull av makrellterne merka (3, 2 og 1 dununge). Maks 5 par makrellterner med unger på holmen, ei rødnebbterne sett med 2 unger. Dette er nå de eneste rødnebbterneungene i Karmsundet! En liten makrellterneunge funnet død. Ingen predasjon på holmen. Fiskemåken ruger på 1 egg og knoppsvana på 4. Tjelden har klekt eggene, men har ikke unger. Rødstilken ser heller ikke ut til å ha fått fram unger.
 - 13.7 7 voksne makrellterner vokter kolonien i formiddag. Kun 1 mating sett i løpet av 2 timer! Rødnebbterneungene fikk ikke mat i denne perioden og foreldrene var ikke å se.
 - 14.7 Alle unger ok i ettermiddag, selv om det ikke ble sett mating. Ingen rødnebbterner sett.
 - 17.7 Alle voksne makrellterner fortsatt til stede, jaget en vingskadet svartbak ved kolonien. De 2 rødnebbterneungene sitter fortsatt på plassen sin – uten å se foreldrene.
 - 19.7 Det er 3 ungekull av makrellterne nå (med 3, 2 og 1 unge). Rødnebbterneparet satt nesten urørlig i lang tid der hvor de 2 ungene deres har holdt til, men i løpet av 3 timer ble det ikke sett unger eller mating. Etter dette ble ingen rødnebbterner sett mer på hekkeplassen, så ungene var nok døde i dag (trolig pga sult).
 - 21.7 2+2+1 makrellterneunger sett i dag sammen med 8 voksne. Fortsatt mating med stinte. Ternene markerte rovfugl (vandrefalk?) på Indre Lyngholmen.
 - 22.7 I dag var det ikke bare stinte på menyen, men også åte som så ut som småsei. Ungene var tydeligvis så mette at de ikke alltid ville ha maten de fikk tilbrakt, så foreldrene åt den til sist selv. Den største ungen fløy småturer, kun 2 av de 5 andre ble sett i dag.
 - 26.7 Et par unger har blitt borte også på slutten ser det ut til. 4 ungfugler til stede nå, 2 med og 2 uten ring, J87 mates av ei makrellterne med engelsk ring og av en merka samme sted i 2003: 7465144. Den andre med fargerig (J93) er av den lyse draktfargevarianten (mer lik rødnebbterne ungfugl) med nebb og beinfarge tilsvarende eller nesten som foreldrenes. De 3 andre ungfuglene er av den brunere draktvarianten der vinge, rygg og hals/bryst har relativt mye brunt i forhold til den lysere varianten. Tegningene i svarthvitt på hodet er heller ikke så markerte/kontrastrike; beinfarge og nebb er mattere enn foreldrenes, en slags diffus, lys brunaktig farge.

- 1.8 29.7 var alt ok med de 4 ungfugler i kolonien. Alle på vingene. Men bare 3 voksne til stede. 1.8 var alle borte og en ungfugl var ribba og fraktet bort (av vandrefalk?). En voksen makrellterne med årsunge ble sett i Nordalsbotn 31.7. Rødnebbtungeungene ble bekreftet døde ”på post” på Indreholmane.

Bygnes N, Guleskjerå

- 10.5 De første ternene sjekker forholdene.
6.6 5 rødnebbterner sjekker forholdene.
10.6 Ingen terner. Tegn til kurtise og reirgroping 10.5-6.6 førte aldri til hekking.

Bygnes S, Søraskjeret

- 10.5 3 par makrellterner på hekkeplassen.
16.5 Ca 20 makrellterner til stede.
20.5 12 makrellterner på skjæret, 1 ser ut til å ruge.
21.5 Ca 20 makrellterner og rødnebbterner i blanding, 3 makrellterner såg ut til å ruge
23.5 Ca 40 satt på skjæret, fra land ble det bare sett makrellterner, hvorav 5-6 ruget. På Indreholmane ser 2-3 ut til å ruge.
26.5 20+ satt på skjæret hvorav minst 4 ruget.
4.6 5 ruger, bare 3 andre til stede.
7.6 Totalt ca 32 terner til stede hvor av 4-5 individer holdt til på land/neset. Flertallet makrellterne (ca 25 individer).

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	1	2	6	0	9
Antall egg	1	4	18	0	23

Fordeling av egg/reir Søraskjeret, Bygnes 7.6.11. Totalt 9 reir med til sammen 23 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,55. Ett av reirene (2 egg) var rødnebbterne. I tillegg var det 3 spredte egg utenfor reir.

- 10.6 Noen av de nye reirgropene tillaget 7.6 var allerede tatt i bruk av makrellternepar.
15.6 2 av de som ruger på skjæret er nå rødnebbterne.
18.6 9 dununger og 7 reir med egg på skjæret, totalt ca 8-9 par makrellterne og 2 par rødnebbterne. Den ene rødnebbterna har 3 egg. Minst 1 par rødnebbterne og 1 par makrellterne ruger på land (ikke sjekket).
19.6 7 makrellterner sett rugende fra land. Begge rødnebbternene synes å ha gitt seg. Eggene ligger igjen i reira. To par makrellterner sett rugende på land. Ungene på skjæret ble matet ofte. Hvorfor har rødnebbternene gitt opp hekkingen?
22.6 5 reir intakte med egg hvorav det ene er rødnebbterne. 3 unger merka i dag. Til sammen merka 12 unger (ca 6 reir). Totalt har det altså hekka rundt 11 par på skjæret (hvorav 1-2 rødnebbterne). På land ruger det nå 3 makrellterner og 1 rødnebbterne. Alt ok på skjæret. Ingen døde unger og rødnebbterne-eggene så ut til å bli ruget på igjen.
27.6 Rødnebbterna ruget ikke, bare 3 makrellterner sett rugende fra land. Ingen unger ble sett matet på skjæret, men en stor, merka unge ble matet inne på neset. Dette kan tyde på at ikke alt er som det skal. Hønsehauk oppholdt seg i området i dag, det er mulig at denne tar unger i kolonien, og at noen redder seg ved å svømme til lands og skjule seg.
2.7 Skjæret er helt forlatt. Tommer reir og knuste egg. Ingen unger. 2-3 par makrellterne varslet inne på land hvor noen unger kan være berget unna. Årsaken til kollapsen kan være hønsehauken som har tatt unger og skremt de voksne bort, og måker kan siden ha spist terneeggene. Men det kan også ha vært mink. På holme sør for skjæret ruger ei makrellterne, og fiskemåkeparet har fått unger.

- 11.7 1 makrellterne ruger på holme i sør, 1 unge fløy! Den var merka på Søraskjeret i år og har overlevd katastrofen på skjæret ved å svømme til lands og bli der.
- 17.7 Den ene ungen som vokste opp (med fargering J61), ble i dag matet av foreldrene sittende på båter i Nordalsbotn. Den ene voksne var høyremerka med utenlandsk ring. En mating ble sett: fisken så ut som en liten stinte.
- 22.7 Mor (eller far) og avkom holdt fortsatt til i Nordalsbotn. Den voksne terna var ringmerka med Stav Mus 7465297 og var unge på Indreholmane, Bygnes i 2003.

Hydro S, Terneskjeret

- 10.5 Se Indreholmane.
- 12.5 Se Indreholmane.
- 20.5 Daglig et 10-talls rødnebbterner tidvis til stede i kolonien
- 23.5 Ingen terner.
- 26.5 Fortsatt ingen terner.
- 2.6 30+ rødnebbterner med full hekkeaktivitet. Også 3.6.
- 4.6 Ingen terner å se.
- 6.6 14 rødnebbterne sett på skjæret fra veien, ingen ruget.
- 7.6 Ingen terner.
- 12.6 1 rødnebbterne ruger.
- 16.6 Ingen terner til stede. Hekkeplassen forlatt av ternene, men to sildemåker ruger og et tjeldepar har 2 unger på skjæret.

Hydro, NV

- 28.5 2 rødnebbterner på hekkeplassen på anleggsveien
- 2.6 5 rødnebbterner på demningen sammen med hettemåkene
- 6.6 6+ rødnebbterne på demningen, 1 par 7.6.
- 12.6 10+ par på demningen i dag sammen med et økt antall hettemåker. De fleste så ut til å ruge.
- 22.6 Opptelling av terner og hettemåker. Alle ternereirene på demningen, ingen på veien i år: 2x1 egg, 8x2 egg. Dessuten lå det 4 egg i et hettemåkereir med 1 egg og 1 terneegg i et annet, også det med 1 egg. Det må ha vært folk som har rotet dette til for fuglene!? Totalt ca 12 par hekkende rødnebbterner. Ingen makrellterner sett.

Antall hettemåker hadde økt noe voldsomt siden sist (12.6). På demningen var det 37 reir med egg (3x1 egg, 17x2 egg, 17x3 egg). Dessuten var det klekking eller klekt i minst 4 reir. I tillegg ruget det hettemåker i grasvollen (sørvest for demningen) – rundt 20 par (talt fra avstand/tilsynelatende rugende fugler). Kolonien teller dermed drøyt 60 par! Er dette bare en sein start på hekkesesongen eller er det måker som gjør et nytt forsøk her og som har mistet første kullet et annet sted?

- 11.7 Ingen terner å se, men alt ok blant hettemåkene. Fortsatt mange som ruger.
- 18.7 Alle hettemåkene også borte.

Ramsvikskjeret, Dragøybukta

- 10.5 Ingen terner til stede
- 7.6 Ingen fugler på holmen

To egg og en unge. Hettefåkkene på Storeholmen.

Landskapsbildet tatt fra Farlandshammaren på Liknessanden 8.7 viser ytterst Storeholmen. Her bygget et hettefåkkepar reir nesten helt nede i fjæra i utkanten av rødnebbterne-kolonien. Sjøholmen nærmere land huset også noen ternepar og var tilholdssted for hettefåkkfamilien en tid etter at ungen var på vingene. På bildet øverst t.h. tatt 4.7, ser vi hettefåkkereiret med de to eggene som resulterte i at en unge vokste opp. I midten t.v. ser vi ungen den dagen den ble ringmerka. De tre siste bildene viser ungen og en av foreldrene som fortsatt passer på avkommet sitt på en holme på Medhaugsanden 27.8. Dette var siste dagen de ble sett. Forelderfuglen er i ferd med å miste hetta og anlegge vinterdrakt.

Tedneholmen, Avaldsnes (Husøy-området)

- 3.5 2 rødnebbterner i fluktlek over hekkeplassen, 1 makrellterne på skjær
- 23.5 30+ rødnebbterner satt på skjærene ved kolonien og noen fisket ute i fjorden
- 27.5 Ca 50 rødnebbterne i området, noen hadde slått seg ned på reservatet, noen på kubeitene, andre fløy omkring.
- 4.6 4 individer på kubeitene på Sørbo, 60+ på Tedneholmen (reservatet mangler skilting).
- 7.6 Ca 50 terner i reservatet, blanding. Eggleggingen så vidt i gang. Ca 30 flere satt på hvileskjæret pluss 3-4 par hevdet revir ytterst på neset. Opptalt på holmen: 10x1 egg, 3x2 egg, 3x1 egg. Til sammen 14 reir. I tillegg et par varslende tjeld (1 egg lå igjen i reiret) og en rødstilk lettet.
- 12.6 Ca 5 par markerer reirplass/ruging.
- 16.6 Opptelling. Ingen terner var tatt, kun ett reir virket forlatt. Flertallet rødnebbterne, makrellternene i hovedsak på holmens vestspiss. Makrellterne ca 9 par, rødnebbterne ca 34 par. Det ble ikke sett terner inne på kubeitet hvor de har hekket de siste årene.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	9	27	7	0	43
Antall egg	9	54	21	0	84

Fordeling av egg/reir på reservatet Tedneholmen, Avaldsnes 16.6.11. Totalt 43 reir med til sammen 74 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,95.

- 2.7 Alt virker ok på holmen, mange ruger og noen har begynt å mate unger. Antall fugler i lufta virket noe mindre enn 16.6. Ingen hekker på kubeitene.
- 7.7 Kolonien helt utslettet. Ingen terner i kolonien, alt av unger var tatt, og bare 2 reir lå igjen urørte, med kalde, forlatte egg. En del eggskall funnet, men det neste av egg/unger må ha blitt fraktet bort fra holmen eller slukt på stedet. Dette lukter mink.

Høvring N, skjæret i havna

- 4.6 Ca 15 makrellterner på holmen. Ingen ruging (K.S. Kvalavåg m fl).
- 13.6 1 par terne ruger sammen med en tjeld og en fiskemåke (Jørgensen).
- 23.6 1 par makrellterne og 3 par rødnebbterner ruger sammen med 1 fiskemåke og tjeld med 3 unger.
- 25.7 6 ungfugler og 3 voksne makrellterner på holmen, 1 ung rødnebbterne var også flygedyktig. Ingen voksne rødnebbterner i kolonien. I følge lokal kilde skal det ha hekket 5 par terner på holmen – alle vellykka. Det kan tyde på at 2 par rødnebbterne og 3 par makrellterne har klart å få opp unger. På skjær ute i fjorden satt 6 makrellterner og 1 rødnebbterne, ingen ungfugler. Fiskemåkeparet hadde fått og 2 unger som fortsatt var på holmen, alle tjeldeungene skal ha vokst opp – tjeld hørtes et stykke unna. Minkkull var tatt like ved kolonien og en mår på holmen i nord. Dette kan ha ført til det etter forholdene gode hekkeresultatet på denne lokaliteten i år.

Høvring S, Vindholmskjer

- 4.6 Ingen terner sett (K. S. Kvalavåg m fl).
- 11.6 Ingen terner, men noen få (10-15) på Gismarvik (Aa. Jørgensen).
- 23.6 2 rødnebbterner ruger.
- 20.7 1 stor makrellterneunge med foreldre på skjæret (K.S. Kvalavåg). Ungen merka 25.7.

Flø Sundholmene, søre holmen

- 23.6 I alt 11 makrellternerreir på holmen hvorav et 3-kull under klekking. De to med 1 egg syntes å være forlatt. Fordeling av egg/reir: 2x1 egg, 4x2 egg, 5x3 egg. I alt 25 egg. Snitt: 2,27. Ellers et par varslende tjeld og rødstilk, 3-4 par fiskemåke med tilhold, 2 reir av ærfugl virket tilrotet og forlatt, men 1 kull med 5 unger på sjøen i sør.
- 25.7 Ikke tegn til terner på holmen eller i området rundt.

Veste, Haugesund N

- 12.6 Ca 200 terner til stede på holmen (K.S. Kvalavåg).
- 21.6 Opptelling: Blandingskoloni med overvekt av makrellterner i sør og rødnebbterner i nord, omtrent like mange av hver art. 20-25 par fiskemåker. Det ble funnet 16 reir med egg fordelt over hele holmen, pluss et titalls unger, dessuten et par tjeld og et hekkende linerlepar). Av ternereir ble 58 funnet i nord, 8 i sørvest og 47 i sørøst. Den midtre delen av holmen sør for toppen, er uegna for både fiskemåker og terner pga høy og tettvekst urte- og grasvegetasjon.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	17	80	16	0	113
Antall egg	17	160	48	0	225

Fordeling av egg/reir på Kvalsvik 21.6.11. Totalt 113 reir med til sammen 225 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,0.

- 18.7 Ca 15 makrellterner gikk på vingene da vi kom, ingen rødnebbterner å se. Fant i alt 7 unger av makrellterne og 2 unger av rødnebbterne (ikke kulløsken). Alle terneungene var store, men ingen fløy ennå. Det ble funnet en død unge av hver art (store). Ingen reir med egg. Ingen tegn til predasjon av noe slag, 20+ store unger av fiskemåke.
- 24.7 Observasjoner fra land: totalt 9 unge makrellterner og 1 ung rødnebbterne. Dette er nok nær det som kommer på vingene av unger i år. Rødnebbterneungen var ikke merka, så det kan bety at det er i alle fall 3 store unger på holmen (2 merka 18.7). Heller ikke alle makrellterneungene hadde ring, slik at det kan maks være 12-15 unger som vokser opp her i år. 50+ årsunger fiskemåke og ennå en sum ruger, tyder på at det har vært liten eller ingen predasjon fra rovdyr/fugler i løpet av sommeren.

Føynå

- 12.6 En del terner fisket, men ingen kolonier funnet (K.S. Kvalavåg)
- 21.6 Flere fiskende makrellterner tyder på en koloni et eller annet sted
- 5.7 Et titalls makrellterner under sjekk rundt Føynå, men ingen kolonier å finne.

Osnes, nær havna

- 21.6 Opptelling av terner, se tabellen under. Ellers 1 par tjeld og 1 par fiskemåke.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	2	6	3	0	11
Antall egg	2	12	9	0	23

Fordeling av egg/reir på Osnes-holmen 21.6.11. Totalt 11 reir med til sammen 23 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,09.

- 18.7 Kolonien forlatt. Ingen terner å se.

Grønningsjøen (kolonien tidligere benevnt som Sæbø)

- 12.6 Ingen kolonier registrert i området.
- 21.6 Ingen hekking av terner i området Vikingstad-Dale i år, men flere par tjeld og ærfugl med unger. Flokk 5 siland fisket ved Grønningsjøen. Svartbaken syntes å hekke i normalt antall på holmene.

Visnes

- 12.6 En del terner sett i Visnesbukta, men koloniholmen ikke sjekket.
- 18.6 Koloni av makrellterner sett på holmen fra land.
- 21.6 Opptelling: 3x1 egg, 3x2 egg og 1x 3 egg. Alle makrellterner. I tillegg til disse 7 reirene som syntes ok, var det 2-3 tømte reirgroper og 2 med knuste/oppspiste egg i. Kolonien er under angrep.
- 5.7 Kolonien er utslettet, 3 makrellterner fløy omkring i nærheten eller fisket ute i bukta.

Guleholmen, Skudeneshavn

- 31.5 10+ rødnebbterner på og ved hekkeplassen.
- 1.6 2 makrellterner på holmen.
- 2.6 10 par med hekkeaktivitet (O.K. Bjørnstad).
- 11.6 30+ par makrellterne, ca 3 par rødnebbterne. Mange ruget.
- 19.6 Opptelling. Det var uventet mange reir med bare 1 egg til å være makrellternekoloni. Et reir hadde rester av eggeplomme i bunnen og 2 reir syntes forlatt (med egg). Ei makrellterne var tatt av hubro (vingene klippet av). Kolonien blir altså forstyrret og er ikke helt "frisk". Det var ca 40 terner i lufta når tellingen pågikk. Dette er litt flere enn hva entall reir med egg skulle tilsi. To par rødnebbterne hekket for seg selv på den østlige delen av holmen.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	5	3	8	0	16
Antall egg	5	6	24	0	35

Fordeling av egg/reir på Guleholmen, Skudeneshavn 19.6.11. Totalt 16 reir med til sammen 35 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,19.

- 28.6 Kolonien helt forlatt. Ingen terner å se i området.
- 7.7 Kolonien må ha vært midlertidig forlatt 28.6 for i dag ble det registrert ca 15 par i kolonien (K.S. Kvalavåg). 5 mink tatt i nærheten (Indre Geitungen og der omkring) i tillegg til 4 som ble tatt for et par uker siden.
- 10.7 11 makrellterner på holmen (sett fra ferjekaien).
- 12.7 Ingen terner å se på holmen eller i nærområdet.

Vaholmskjer, Syre

- 2.6 2-3 makrellterner tilbake etter en tids fravær grunnet uvær (O.K. Bjørnstad).
- 6.6 4 makrellterner på skjæret.
- 8.6 7 satt på skjæret.
- 11.6 Første paret matet unger! (se 2.6).
- 19.6 Ternene borte trolig som følge av uvær og høy sjø, men kan være predatert.

Kavholmane, Vea

- 21.6 1 par rødnebbterne markerte revir og jaget svarbaker lengst vest på hovedholmen.
- 27.7 Ingen tegn til hekking sett etter 21.6.

Labbaskjeret, Gismarvik

1.8 I følge lokal fisker hadde kolonien bestått av ca 40 terner i år, og de hadde fått mange unger på vingene. Ingen predasjon var sett og alle hadde forlatt kolonien i løpet av de to siste dagene. På de to holmene nord for Krossholmen var det også ternetomt nå, men 10-15 par hadde hekket her og trolig fått fram unger (Aa. Jørgensen). Kun ei makrellterne ble observert i området, ved Labbavika. Den varslet. Det hadde også vært en koloni i Aksdalsvatnet i år (pm Aa. Jørgensen).

I Labbavikjå på Gismarvik stikker et typisk terneskjær opp av sjøen. Her inne i den lune vika øst for Høvring, fikk makrellterne mange unger på vingene også i år i følge de fastboende. Den gamle kommunegrensa mellom Karmøy og Tysvær gikk midt over skjæret. Karmøy gav fra seg skjæret og den flotte halvøya bakenfor i 1965. Foto fra 1.8.11.

Ung makrellterne på vei bort fra hekkeplassen og fra fellesskapets trygghet i kolonien. Afrika kaller. Raster på et berg ved Krokanes på østsida av Karmsundet og venter på en godbit fra en av foreldrene som jakter fisk i nærheten. De kommer sannsynligvis fra en av koloniene innenfor som lytes i større grad enn sine artsfrender i de ytre og værharde koloniene. 1.8.11.

Som en kuriositet kan vi nevne at islandske medier har rapportert om akkurat de samme problemene for sjøfuglene der som vi har erfart i Karmøy denne sommeren. Særlig dårlig har det gått for ternene. Forklaringen islandske forskere gir er at et varmere og villere hav fører til at tobisen ikke lenger er tilgjengelig for ternene. Makrellen innfinner seg tidligere og i så store mengder at den spiser opp maten for tobisen – og selve tobisen, slik at når ternene sårt trenger tobisyngel i hekketida, er den borte vekk.

På den positive sida har vadefuglene hatt et godt år på Island. Det samme har vi registrert hos oss med gledelig stor ungeproduksjon f eks hos vipa. Den har levd godt med vått vær. At mange vadere har hatt en heldig sommer i nordområdene generelt, har også blitt registrert på rasteplassene på Karmøy. Mange arktiske vaderne har vært uvanlig tallrike under høsttrekket, særlig har brushane og sandlo gjort seg bemerkta. Et lemenår av de sjeldne nord for polarsirkelen, kan ha gitt vadefuglene en fredelig sommer ved at rovdyr og rovfugler har hatt lemen å fråtse i.

Bestandsendringer 2005-2011

Oppsummering av hekkesesongen makrellterne (M) og rødnebbterne (R) 2011

Hekkeclass	Antall reir m/egg	Snitt antall egg/reir	Telle- dato	Antall merka		Antall hekkepar		Antall unger på vingene	
	M + R	M + R		M	R	M	R	M	R
1. Osnes	11	2,09	21.6	0	0	11	0	0	0
2. Visnes	7	-	21.6	0	0	10-12	0	0	0
3. Kvalavåg	56	2,01	17.6	2	0	ca 28	ca 28	3	0
4. Sund	27	2,26	21.6	0	0	27	0	0	0
5. Salvøy	76	1,96	17.6	5	3	ca 10	ca 66	5-7	1-2
6. Lauvik	27	1,96	17.6	10	0	27	0	1-3	0
7. Østhus-skjæret	32	2,13	17.6	17	0	32	0	5-7	0
8. Jegningen	1	2,00	9.6	0	0	1	ca 9	0	0
9. Tjøsvollvatnet	18	2,28	16.6	0	0	18	0	0	0
10. Storeholmen	135	2,00	16.6	1	21	2	145*	1	1-2
11. Syrevågen	-	-		0	0	3-4	0	0	0
12. Skudeneshavn	16	2,19	19.6	0	0	16-18	2	0	0
14. Høvring S	-	-		1	0	1	1	1	0
13. Høvring N	6-7	-		0	0	3-4	3	6-7	1-3
15. Fløsunholmene	11	2,27	23.6	0	0	11-12	0	0	0
16. Gismarvik	-	-		0	0	30-35	0	?	0
17. Bygnes S	9	2,55	7.6	12	0	12-13	3	1	0
18. Bygnes N	-	-		6	1	5-8	3	4	0
19. Hydro S	-	-		0	0	0	1	0	0
19. Hydro N	10	-	22.6	0	0	0	ca 12	0	0
20. Husøy-området	43	1,95	16.6	0	0	ca 9	ca 34	0	0
21. Veste	113	2,00	21.6	7	2	ca 50	ca 63	12-15	2-4
Sum				61	27	296-322	ca 364	35-50	5-11

Reirantall, bestandsvurderinger og ungeproduksjon hos makrellterne (M) og rødnebbterne (R) i 2011. Antall hekkende par makrellterne: 312-329; rødnebbterne: ca 364. Antall unger på vingene, makrellterne: 35-50; rødnebbterne: 5-11.

*Tallet inkluderer rødnebbterner fra naboholmen til Storeholmen, Sjøholmen, hvor det ble oppdaget ca 10 par den 4.7. Strekene i tabellen under "Antall reir" (-) betyr at opptelling av egg/reir ikke ble foretatt. Antall hekkepar er vurdert ut fra observasjon av (tilsynelatende) rugende terner.

Antall hekkepar makrellterne i prosjektområdet 2005-2011

Koloni/År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Osnes						7	11
Dale			x	0	8-12	0	0
Grønningsjøen				25-30	4-6	1-3	0
Føynå, Duøy)				0	4-8	0	0
Visnes				0	0-1	3-9	10-12
Kvalavåg	29	36	26	12	12-15	12-15	26-30
Sund			25	30-35	18-20	27-29	27
Salvøy, Flataskjer	10-15	12	10-14	20	12-15	20-30	10
Salvøy, Lauvik*							27
Østhus-skjæret			0	0	0	1	32
Jegningen	18	20	8-15	1-3	15-20	1-5	1
Longaskjer N	0	0	55-60	0	0	0	0
Tjøsvollvatnet	4	35	20	3-4	8-10	20-22	18
Storeholmen	0	0	0	0	0	0	2
Grødemsvatnet	10	1-5	5	0	6	0	0
Syrevågen	10	0	0	2	1-4	1-5	3-4
Skudeneshavn			14	10	12	0	16-18
Austdjupholmane				8-10	6-10	0	0
Høvring S				30-40	30	0	1
Høvring N	15	1-5	12	20	8-9	1	3-4
Fløsunholmane						0	11-12
Gismarvik							30-35
Bygnes S	7	7	9	11	3	9	12-13
Bygnes N	27	39	31	35-36	35-40	25	5-8
Hydro S	0	0	0	1-2	1	1	0
Hydro N					7-9	0	0
Ramsvikskjæret *				0	3-4	30	0
Husøy-området	30	30	22	40	13-20	5-8	9
Storesundskjæra						15	0
Veste					x	10	43-53
Sum	160-165	181-189	237-253	248-275	206-255	207-239	287-327

Antall hekkepar av makrellterne 2005-2011.

* Kolonien på skjæret i Lauvikjø er ikke ny. Tallene har tidligere blitt slått sammen med de fra Flataskjer under fellesbetegnelsen Salvøy.

* Lokalteten Ramsvikskjæret er i tidligere årsrapporter benevnt som Dragøy.

0 betyr at lokaliteten ble undersøkt, men uten at hekkefunn ble gjort.

Åpne felt: Eventuelle kolonier på disse stedene ble ikke undersøkt/ikke funnet. Hekking kan ha forekommet.

x Etter hekketidens avslutning ble vi gjort oppmerksom på at det hadde vokst opp terneunger her, men mest sannsynlig dreide dette seg om rødnebbterne.

Antall hekkepar rødnebbterne i prosjektområdet 2005-2011

Koloni/År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Urter		9	100	12-15	0	0	0
Osnes						7	0
Dale			x	110-120	48-50	63-70	0
Grønningsjøen					33-35	40	0
Føynå, Duøy					60-65	0	0
Visnes					36-40	0	0
Kvalavåg	46	14	26	18	30-35	20-25	26-30
Salvøy, Flataskjer	0	1	3-6	35	35-40	80-100	66
Jegningen	112	180	32-45	30-35	160-180	90-120	9
Longaskjer N	0		5-10	0	0	0	0
Ryvingen	75-85	30-40	0	0	5-7	0	0
Sandholmen S	0	0	20	0	4-5	0	0
Årabrot, Åkra	30-35	20-25	12	1-3	0	0	0
Storeholmen				0	0	0	135-140
Sjoholmen				0	0	0	10
Hemnes				0	3-6	4	0
Grødemsvatnet	30	30-40	16	0	16	2-5	0
Syre	80	90	18	1	65-70	0	0
Skudeneshavn	0	0	9	20	28	0	2
Falnes (Krosshl)	90-100	0	2	1	0	0	0
Austdjupholmane				4-5	75-80	0	0
Høvring S				0	20	0	1
Høvring N	5		8	5	5-6	3	3
Bygnes S	0	1	3	2	5	4	3
Bygnes N	22	96	134	81	115-130	70-75	3
Hydro S	0			15-20	8-9	18-20	1
Hydro N					15-17	6	12
Ramsvikskjæret					10-12	50	0
Husøy-området	10	20	25	110	26-32	30	34
Storesundskjæra					0	5	0
Veste					x	25	63-70
Sum	500-524	491-516	413-434	445-471	802-888	517-589	362-378

Antall hekkepar av rødnebbterne 2005-2011.

* Lokaliteten Ramsvikskjæret er i tidligere årsrapporter benevnt som Dragøy.

0 betyr at lokaliteten ble undersøkt, men hekking ikke påvist.

Åpne felt: Eventuelle kolonier på disse stedene ble ikke undersøkt/ikke funnet. Hekking kan ha forekommet.

x Etter hekketidens avslutning ble vi gjort oppmerksom på at det hadde vokst opp terneunger her

Bestandsutvikling 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
M	160-165 (163)	181-189 (185)	237-253 (243)	248-275 (262)	206-255 (231)	207-239 (223)	296-322 (309)
R	500-529 (515)	491-516 (504)	413-434 (424)	445-471 (458)	807-890 (849)	517-589 (553)	362-378 (370)

Antall hekkepar av makrellterne og rødnebbterne i prosjektmrådet i 2005-2011. Tallene i parentes er snittet av maks- og minimumsanslag.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
M	51-79 (65)	133-175 (154)	148-196 (172)	88-145 (117)	175-253 (215)	128-173 (150)	35-50 (43)
R	16-32 (24)	71-100 (86)	145-225(185)	38-69 (54)	302-424 (363)	64-99 (81)	5-11 (8)

Ungeproduksjon (= unger på vingene) hos makrellterne og rødnebbterne i prosjektmrådet i 2005-2011.

Kullstørrelser i noen utvalgte kolonier

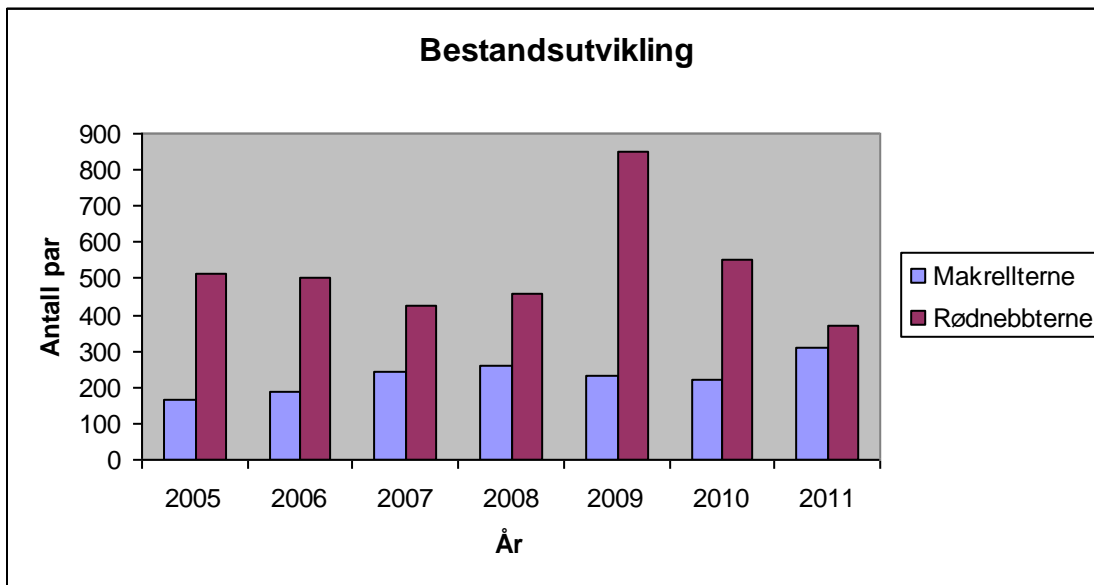
Koloni/År	2007	2008	2009	2010	2011
Kvalavåg	2,28 (46/23.6)	2,06 (29/8.6)	1,64 (42/13.6)	2,16 (32/5.6)	2,01 (56/17.6)
Sund	-	2,80 (25/9.6)	-	2,67 (18/5.6)	2,26 (27/21.6)
Salvøy	-	2,10 (55/8.6)	-	1,84 (101/16.6)	1,96 (76/17.6)
Jegningen	2,07 (40/17.6)	2,03 (27/14.6)	1,64 (124/14.6)	1,65 (65/16.6)	-
Syre	1,72 (18/17.6)	-	1,32 (59/7.6)	-	-
Husøy	-	2,08 (113/21.6)	-	-	1,95 (43/16.6)
Bygnes N	2,30 (165/14.6)	2,06 (115/9.6)	1,83 (146/11.6)	1,86 (78/9.6)	-
Høvring N	-	-	2,12 (8/29.6)	-	-
Høvring S	-	-	2,14 (44/20.6)	-	-
Tjøsvollvatn	3,05 (20/10.6)	-	-	2,80 (20/8.6)	2,28 (18/16.6)

Gjennomsnittlige kullstørrelser (antall egg per reir) i noen utvalgte kolonier. Antall reir og telledato i parentes. Kullstørrelsene i 2011 er lavere i 4 av 5 kolonier i forhold til året før. Sammenliknet med 2008 er antall egg per reir lavere i samtlige kolonier som det er tall for.

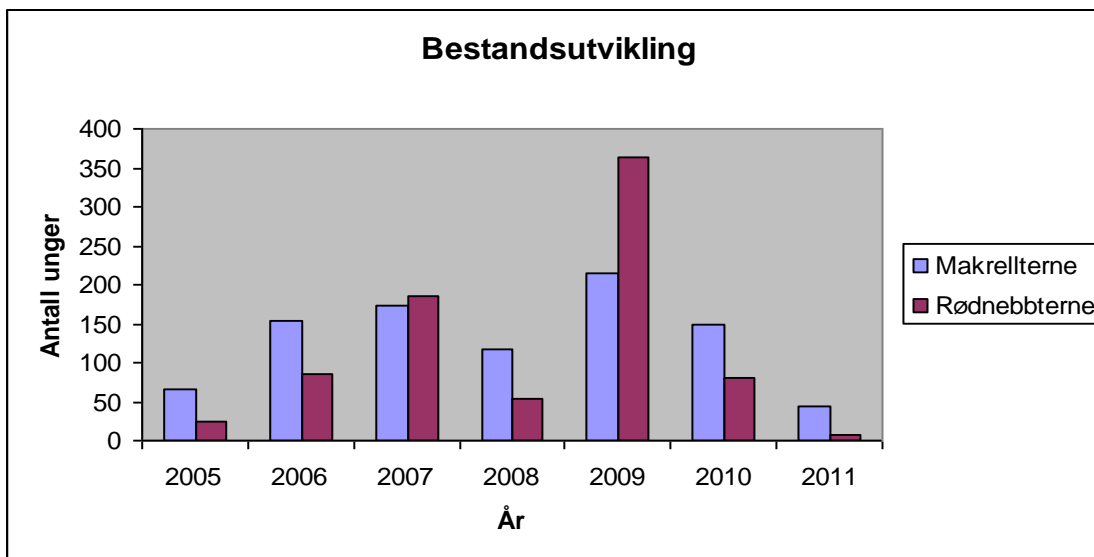

Gjennomsnittlig kullstørrelse for makrellterna i 2011 var den laveste målte. Det kan tyde på næringssvikt allerede fra starten av hekketida. Men her på terneskjæret ved Østhus, er alt som normalt, og dekoren er i orden. 4.7.11.

Bestandsutvikling hos makrell- og rødnebbterne 2005-2011

Grafen viser antall hekkepar av makrellterne (blå) og rødnebbterne (rød) i prosjektområdet for årene 2005-2011. Rødnebbterna har vært tallmessig overlegen i hele perioden, men hadde sin svakeste sesong i 2011. For makrellterna ble ny bestenotering.

Ungeproduksjonen for begge terneartene nådde et bunnivå i 2011. Nedgang i produktiviteten to år på rad er bekymringsfullt. Årets rekordsvake hekkeresultat skyldes i stor grad ugunstige værforhold og matknapphet.

Reservatene

Urter

Kort besøk 19.4 for et førsteinntrykk av hekkesesongen. Med på turen: Kjell-Sigve Kvalavåg og Arnt Kvinnesland.

Resultater:

Havhest	Ca 100 tilsynelatende okkuperte reirgroper
Toppskarv	Eggleggingen så vidt begynt.
Grågås	7 reir med egg på hovedøya. Dette er kanskje hele hekkebestanden.
Ærfugl	15+ individer rundt på sjøen
Tjeld	3-4 par
Teist	Ca 60 på sjøen, noen kom ut fra reirplasser

Besøkt 3.6 for opptelling. Med på turen: Oskar Bjørnstad, Kjell-Sigve Kvalavåg og Arnt Kvinnesland. Tåke lettet da vi kom ut på morgenen. Ellers godt vær videre.

Resultater:

Havhest	92 tilsynelatende bebodde reir
Toppskarv	130 reir med innhold på hovedøya
Grågås	Registret med unger, men ikke opptalt
Ærfugl	20+ på sjøen
Tjeld	Registret, men ikke opptalt
Rødnebbterne	5 individer på gammel hekkeplass
Fiskemåke	2 par på tidligere hekkeplass
Gråmåke	79 individer talt i blandingskolonien med sildemåke og svartbak på hovedøya
Sildemåke	74 individer talt i blandingskolonien
Svartbak	92 individer opptalt i blandingskolonien
Teist	69 individer opptalt på sjøen

Andre arter: 3 par linerle, 2 par steinskvett, 1 par ravn, 6 par skjærpiplerke, 3+ par stær, 1 kråke, 1 småspove. (Antall hekkepar er estimerte tall).

Kommentarer:

Havhesten har holdt stand siden opptellingen i 2008 med 91 tilsynelatende rugende fugler, sammenliknet med 92 i år. *Toppskarven* ser derimot ut til å oppleve nedgang. 166 reir med innhold i 2008 mot 130 i 2011. Heller ikke over tid har antall toppskarv økt på Urter slik den har gjort på Jarstein. I 1994 ble det talt 168 reir på Urter (Viltkartverket for Karmøy kommune). Antall havhest har holdt seg forbausende stabilt siden midten av 90-tallet da den ble beregnet til ca 100 hekkepar (viltkartverket).

Besøkt 26.7 for særlig å merke havhest. Med på turen: Arnt Kvinnesland og Kjell-Sigve Kvalavåg. Værforhold: Lett NV bris, 18C, skyå.

Kommentarer:

10 unger av *havhest* ble funnet og merka. I tillegg ble 3 havhester sett på kjente reirplasser som ikke ble sjekket. 3 av holmene som hadde flest reir i juni ble grundig undersøkt. Med

eventuelt oversette unger og ikke sjekka reirplasser, kan det anslås å være maks 20 unger i reservatet. Dette er et lavt tall i forhold til et normalt produksjonsår og i forhold til antall par som var til stede i begynnelsen av sesongen. En forklaring på at få unger vokser opp kan ligge i dårlige vær- og næringsforhold. Bevingede predatorer tar for seg egg/unger i de lettest tilgjengelige reirene, unger i godt skjulte reir ser ut til å overleve i større grad enn de som ligger helt åpent. Ravn, vandrefalk og havørn er de mest sannsynlige problemskaperne.

En voksen havhest var ribba på Høgeholmen. De fleste reirgropene her var tomme, egg og unger må dermed ha blitt fraktet bort eller blitt spist på stedet. I mange reir så det ut til å ha foregått klekking, slik at predasjon må ha skjedd inntil relativt nylig siden unger i live fortsatt var ganske små – og ennå i dundrakt. En kan heller ikke avskrive at problemene delvis kan skyldes det samme som ternene har slitt med i år: matknapphet. Havhestene må ved næringssvikt tilbringe så lang tid til sjøs at ungene risikerer å sulte i hjel eller bli rovfugltatt.

Unge *toppskarver* syntes å være i normalt antall rundt hele hovedøya. 10 *grågjess* lettet fra hovedøya da vi nærmet oss og landet på sjøen inn mot Karmøylandet. Det ble ikke funnet noen ungekull med *ærfugl*. 4 på *tjeld* ble sett, men ingen årsunger. Det ble kun sett 3-4 *teist* i hele området, så hekkesesongen var avsluttet og vi kan dermed ikke si noe om hekkeresultatet. *Ravn* var fortsatt til stede.

Øverst t.v.: Vandrefalk er et stadig vanligere syn på Urter, 14.4.11. Foto: Stine Kvalavåg. T.v.: Toppskarv på vei ut i lyset, hjelpeløs og naken, men mange unger lever fortsatt opp og har gode dager her ute på skarveglettene, 3.6.11. Nederst: Oskar Bjørnstad leter opp og teller skarvereir på Sjefsurter, 3.6.11. I slutten av juli var det ikke mange havhestene igjen på Urter som kunne konstatere at ungen ennå var i live, 26.7.11.

Ferkingstadøyane

Kort besøk 22.4 for å få et inntrykk av starten på hekketida. Med på turen: Kjell-Sigve Kvalavåg og Arnt Kvinnesland. Vi var bare i land på Båsen, ellers opptelling fra båt.

Resultater:

Havhest	245+ individer. Med unntak av ca 10 på Rauneskjer, var alle på sjøen.
Grågås	4 individer fløy opp fra Eggøy.
Ærfugl	10+ individer.
Tjeld	2 par.
Lunde	Ca 10 individer.
Teist	Ca 30 individer. Noen kom ut fra reirplasser.
Alke	Flokk på 4 pluss enkeltindivider, totalt ca 10.

Kommentarer:

Nesten alle *havhestene* lå på sjøen, nesten ingen på hekkeplassene. De virket skremt bort. En nylig ribba havhest ble funnet på Båsen, noe som kan forklare hvorfor de ikke var på reirplassene slik de var på Urter. Det var mindre *toppskarv* å se enn forventet. Andre observerte arter: 50+ haveller rundt øyene, 1 havsule trakk mot sør.

Besøk for opptelling 9.6. Alkefugler og havhest prioritert, måker ikke talt. Alle reir/arter opptalt på Båsen, ellers havhest prioritert på de andre holmene.

Resultater:

Havhest	149 tilsynelatende rugende fugler.
Toppskarv	Opptelling kun på Båsen: 8 reir med innhold.
Grågås	3 individer Liknesøy/Eggøy. Mye skitt, ingen unger sett.
Ærfugl	2 par med i alt 8 unger, 1 ruget på Liknesøy. Flokk 200+ på sjøen.
Tjeld	1 par varslet på Båsen, 2 par på Liknesøy.
Rødnebbterne	3 fisket, ingen tegn til hekking.
Fiskemåke	2 par med tilhold, men ingen reirfunn.
Gråmåke	Ikke talt.
Sildemåke	Ikke talt.
Svartbak	Ikke talt.
Lunde	60 individer. Opptalt på sjøen. 5 lunder sett på hekkelokaliteter/reir.
Teist	39 individer. Opptalt på sjøen.
Lomvi	1 individ. Opptalt på sjøen.
Alke	32 individer. Opptalt på sjøen.

Kommentarer:

Rovfugl hadde tatt *havhester* på Båsen (2-3 funnet ribbet ved i landstigning), og ravneparet hadde forsynt seg med havhestegg på Lambholmen (3 egg oppspist på ett sted). Havhesten viser klare tegn til stagnasjon eller nedgang etter en årrekke med framgang siden etableringen på slutten av 1960-tallet. I 2008 ble det talt 330 reir med egg, i år kunne vi ikke finne mer enn 149 havhester som lå i reirgroper. Dårlig ungeproduksjon som følge av vanskelige vær- og næringsforhold de siste årene, kombinert med og økt tap av voksenfugler, unger og egg som følge av stadig hyppigere besøk av vandrefalk og havørn, kan forklare nedgangen. På begynnelsen av 1990-tallet var antall par i overkant av 400, så alt tyder på at havhesten sliter tungt på Ferkingstadøyane for tida. *Alkefuglene* er på den positive sida, 32 *alke* er det største antallet vi noen gang har notert fra hekketida.

Besøk 26.7 for særlig å merke havhest. Med på turen: Arnt Kvinnesland og Kjell-Sigve Kvalavåg. Værforhold: Lett NV bris, 18 grader, skya.

Kommentarer:

Havhest: 16 unger ringmerka. 3 voksne var rovfugltatt. Kun 1 unge ble funnet på østsida av Båsen som hadde tett med rugende havhester ved hekkestart. Den ene ungen som hadde klart seg lå godt gjemt under en stein i en kløft. Det lave ungetallet må delvis skyldes predasjon. Havørn er mest sannsynlig den som gjør det vanskeligst for havhesten å klare seg i reservatet for tida. Det begynner å bli noen år siden kolonien på Ferkingstadøyane produserte antall unger som står i forhold til størrelsen på kolonien. Flest unger ble funnet på østsida av Hausskådel (9), sørvest på Båsen (3) hvor også en ruget på egg, og på Rauneskjer (3). Det var få indikasjoner på unger på de øvrige øyene. Med eventuelt oversette unger og ikke sjekka reirplasser, kan det kanskje være 20-25 unger i reservatet, et tall på linje med Urter.

Mange unge *toppskarver* var fortsatt til stede. Et par *tjeld* varslet avkom. *Lunde* var det fortsatt mange av. En flokk på 14 lå sør for Eggøy, ellers spredte individer i nord og noen som fløy omkring med mat for unger. Flere reirplasser så ut til å være velbrukte og det er sannsynlig at lunden har hatt en god eller normal hekkesesong. Kun 2-3 *teist* ble sett, noe som tyder på at unger og voksne allerede hadde forlatt hekkeplassene, kanskje som følge av en dårlig sesong. Alke og lomvi ble ikke sett.

Øverst: Lunde kikker fram fra reiret nede i en klove på Eggøy, 9.6, og alke på stamplass. Nederst: Kjell-Sigve Kvalavåg teller alkefugl på sjøen. En havhest på Båsen med egg så seint som 26.7.

Jarstein

Besøk 11.6 for opptelling av hekkefugler. Med på turen: Oskar Bjørnstad og Arnt Kvinnesland. Alle arter talt med unntak av gråmåke, sildemåke og svartbak. To havhester fikk påsatt de første lysloggerne.

Resultater:

Havhest 11 par. 7 reir med egg spredt over hele nordre delen av holmen.
Toppskarv 135 reir med innhold, de fleste med små eller halv voksne unger. Få reir med bare egg, og få reir med "voksne" unger. Kolonien er i ferd med å etablere en delkoloni på søre del av Jarstein hvor det var 4 reir med innhold og 2 tomme.

3 egg/unger	2 egg/unger	1 egg/unge	Ukjent antall*	Nye, tomme reir
59	42	11	23	9

Fordeling av kullstørrelser i toppskarvreir på Jarstein 11.6.

* Gjelder utilgjengelige reir hvor foreldre eller unger bare ble hørt på eller nær reiret.

Ærfugl Rugeperioden slutt, ingen reir med egg. En hunn gikk på sjøen med 4 unger.
Krykkje 35 rugende i SV på nordre delen av holmen og 3 i "dalen" ved fyret; totalt 38 reir med egg. (6.7 var det 27 unger fordelt på 20 reir, pluss 9 tomme reir. 14.7 var det 18 unger fordelt på 15 reir).

Teist 16 individer på sjøen i SØ. Antallet samme sted 21.4 var 18 (O.K. Bjørnstad).

Andre arter Ravn med 3 flygestore unger i reiret, svartbak, gråmåke og sildemåke syntes å hekke i normalt antall fra tidligere år. Stokkand 2 hanner og 1 hunn, svartryggerle 1 muligens hekkende, tjeld 1 par ingen varslings, skjærpiplerke kun ett varslende par, låvesvale 1 passerte, lom ubestemt 3 trekk mot nord.

Kommentarer:

Havhesten har vist jevn framgang i antall hekkepar på Jarstein siden den først ble påvist i 2005. Årets tall tyder likevel på en stagnasjon, der antallet er det samme som i fjor på tilstedeværende fugler, men med noen færre reir med egg (7 i år mot 11 i fjor). 14.7 var det fortsatt 7 reir med innhold, så det er lov å håpe at det kom noen unger på vingene på Jarstein i år også. Bestanden av *toppskarv* er i fortsatt vekst – trolig i motsetning til på Urter og Ferkingstadøyane. Jarstein har nå en hekkebestand på minst 138 par og er dermed i ferd med å passere den gamle og veletablerte kolonien på Urter. De første toppskarvene etablerte seg på Jarstein på begynnelsen av 1990-tallet og talte i 1994 ca 5 par. Også *teisten* er på rett vei på Jarstein. 27 unger av *krykkje* fordelt på 20 reir nådde nesten flygedyktig alder da samtlige ble tatt av rovfugl.

Besøkt 3.8 av Oskar Bjørnstad og Arnt Kvinnesland. Sjekke avslutningen av hekkesesongen.

Resultater:

Havhest 4 reirproper med unger. Ingen voksne fugler sett. De 5 reirene som i tillegg hadde inneholdt egg tidligere i sesongen, var tomme, uten spor av egg/unger.
Toppskarv Ingen reir med innhold, men 100+ ungfugler på rasteplasser ved sjøen eller liggende på sjøen. Arten har hatt et godt produksjonsår på Jarstein.
Krykkje Alle ungene borte, 3 ungfugler og 1 voksen ribbet og spist under kolonien i SV, 2 ungfugler funnet ribbet og spist i N. I sør var det 3 voksne til stede, den ene

fløy rundt med reirmaterialer! I nord var det 5 voksne til stede. Trolig har ingen unger unngått å bli bytte for rovfugl. Krykkjene var oppspist like under reirstedene og altså ikke fraktet langt bort. En unge var fortært under en trang berghylle. Mistanken om hvem som har vært på ferde går mest i retning av vandrefalk, men hubro eller havørn er også mulige kandidater.

Måker

Med unntak av krykkja synes de tre andre måkeartene å ha fått det godt til, og de var tallrikt til stede i koloniene fortsatt. Mange unger var på vingene og bare 4 ribb (1 sildemåke og 3 ungfugler ubestemt art) ble funnet.

Teist

8 voksne nær land på østsida.

Andre

Et 10-talls ærfugler oppholdt seg ved land på østsida, 1 ravn, 1 kråke, 3 skjærpiplerke, 1 linerle, 1 gluttsnipe, 1 grågås. Ei grågås med 3 store unger på sjøen nord for fyret 14.7 (O.K. Bjørnstad). De 10 eggene i et stokkandreir 12.7, syntes å ha klekket normalt, men ingen voksne eller unger ble sett 3.8.

Øverst t.v.: Alt er vel i den 35 par store og lett tilgjengelige krykkekolonien på Jarstein, 11.6. T.h.: Toppskarvene på Jarstein er nå snart like mange som på Urter og Ferkingstadøyane. Her litt av flokken, 11.6. Midten t.v.: 3.8 må Oskar Bjørnstad, konstatere det triste faktum at alle ungene i begge i krykkjekoloniene er drept. T.h.: Også i år vokste det opp ravneunger i reservatet. I motsetning til ravnene på Urter og Ferkingstadøyane er Jarsteinparet "snille" med sjøfuglene på holmen. Trolig skyldes det nærhet til land, og at de henter mat der i stedet for å havne i klammeri med iltre stormåkenaboer. Nederst: En av de rovfugldrepte krykkjene, 3.8.

Ryvingen

På land 22.4 for å sjekke starten av hekketida.

Grågås	4 reir med egg. Antall hekkepar noe større: maks 8.
Fiskemåke	3 individer med tilhold.
Sildemåke	Ca 10 individer i blandingskoloni med gråmåker nord på holmen
Svartbak	Var sammen med gråmåken bare så vidt i gang med eggleggingen. Opptelling ikke foretatt.

Kort besøk 3.6. Også i år var det forbausende nok et par *viper* som varslet unger midt inne i svartbakkolonien i nord. Ellers ble 3 par *tjeld* og 2 par *fiskemåker* (reir med 2 egg) notert. Kun ei *grågås* og en unge ble sett. Dette samsvarte dårlig med nedbeiting og store mengder gåseskitt på holmen. Men samme mønsteret viser seg også i andre reservater med hekkende grågjess. De har i hovedsak allerede forlatt hekkeplassene i begynnelsen av juni. Men er ungene allerede flygedyktige på denne tida? Og hvor gjør alle de voksne av seg?

Jegningen, Tedneholmen og Tjøsvollvatnet

Hekkefunn av sjøfugl i disse reservatene er omtalt i gjennomgangen av ternekoloniene, se Kolonidagbok. De øvrige fuglereservatene ble ikke besøkt og opptalt i år. Dette gjelder Heiavatnet, Klovningen og Søre Longaskjer.

Ryvingen kledd i rød jonsokblom. Blant fuglene her ute er det svartbaken som dominerer. På bildet en av dem. 3.6.11.

Andre viktige hekkeplasser for sjøfugl

Lokalitetene nedenfor utgjør selvsagt bare en liten del av de mange hekkeplassene for sjøfugl i Karmøy utenom reservatene. Generelt er det langt færre fugler og hekkelokaliteter nå enn under inventeringene i 1975-77 og 1999-2001, men vi ser likevel positive tegn på framgang for noen arter. Dette tilskriver vi først og fremst redusert antall mink. Vi håper i løpet av de nærmeste hekkesesongene å få kartlagt alle viktige og resterende hekkeplasser for sjøfugl i Karmøy utenom de som har reservatstatus. Dette vil bl.a. gjelde fiskemåke- og gråhegrekolonier. Mye har endret seg siden kartlegginger på slutten av forrige århundre!

Artene som er tatt med i tabellen er bare de som er påvist hekkende de to siste årene. Tall i parentes gjelder antall hekkepar i 2011. Bare fugler knyttet til sjø- og våtmark er inkludert, med unntak av lokaliteter der det er foretatt opptelling av samtlige rugefugler.

Lokalitet	Hekkeklass for
Sandholmane, Åkra	Grågås, gravand*, ærfugl, tjeld, fiskemåke, gråmåke, svartbak, rødnebbterne. I 2011 ble storspove påvist hekkende for første gang.
Kavholmane, Vea	Svartbak (5), fiskemåke (1), tjeld (2). Andre arter: bergirisk (1), steinskvett (1), skjærpiplerke (3+) og kråke (1). (Undersøkt 2.5.11, K.S. Kvalavåg, A. Kvinnesland)
Klovningen	Ikke besøkt 2010-11.
Svorting	Svartbak, gråmåke, sildemåke, teist.
Kalstø, industriområdet	Sandlo, fiskemåke
Håvik, Hydro-området	Nord-Rogalands største koloni av sildemåke, dessuten gråmåke, svartbak, fiskemåke, hettemåke, terner, ærfugl, stokkand, sandlo, tjeld. storspove m.fl.
Hoptjern-Nes	Gravand (1*), tjeld (4-5), sandlo (1-2), vipe (4-5), rødstilk (1), fiskemåke (40-45). (Undersøkt 2.5.11, A. Kvinnesland)
Kvilhaugsvik-Hemnes (vest for riksveien)	Tjeld, sandlo(?), vipe, rødstilk, storspove, småspove(?) enkeltbekkasin, fiskemåke, rødnebbterne
Sandhåland-Haga-Vikra (vest for riksveien)	Gravand (1), tjeld (5-6), vipe (5), rødstilk (3), storspove (2-3), enkeltbekkasin (1), fiskemåke (12-15). Knoppsvane, stokkand, ærfugl. (Undersøkt 2.5.11, A. Kvinnesland)
Grødemsvatnet	Ikke undersøkt 2010-11, men lokaliteten har tapt nesten alle hekkende sjøfugler siden 1980-tallet da det fantes store kolonier av sildemåke, gråmåke og terner. Til og med ærfugl hekket!
Svorting, Skitnadal	Svartbak-koloni
Austdjupholmane	Ærfugl, tjeld, fiskemåke, rødnebbterne, svartbak

Tallene i parentes angir antatt antall hekkepar ut fra tilstedeværende fugler i passende hekkebiotop. Arter oppført uten antall: Bestandsantall ikke vurdert.

* Par med tilhold i området, men reirplass kan være utenfor.

(?) Har hekket i området de siste årene og observert nylig, men ikke påvist hekkende 2010-11.

Dessverre mangler mange tidligere sjøfuglområder i tabellen. Årsaken er at de rett og slett ikke lenger har verdi som hekkeplass for sjø- og våtmarksfugler. Stedene er forlatt pga rovdyr, gjengroing, byggeprosjekter og endringer som følge av jordbruksaktivitet. Noen bedrøvelige eksempler på områder som nå nærmest står tomme for hekkende sjøfugler er: Stong, Grødemsvatnet, Syreneset, Høyenes, Geitungane-Vikeholmane, Beiningen-Skitnadal, Smørstakk-Selen-Lauvøy, Fosnaneset, Røyksund, Fårøy-Stutøy, Haugavågen.

Noen hekkeplasser for sjø- og våtmarksfugler mangler i oversikten ovenfor fordi de ikke er undersøkt de to siste årene. Dette gjelder særlig sjø- og våtmarksbiotoper på fastlandet. Vi håper å få kartlagt disse i 2012 sammen med nye opptellinger i de øvrige biotopene. På denne prioriteringslista står Akسدalsvatnet, Spannevatnet, Longavatnet-Tuastadvatnet, Austnesholmen, Fosenhalvøya, Klovningen, Kleppholmen, Grasløys, Svortinga og holmer med svartbak-kolonier i området Torvastad-Føynå.

Storspoven har flyttet til sjøs! Den har oppdaget at Sandholmane ved Åkrehamn endelig er minkfrie. I 2011 ble storspove for første gang funnet hekkende her – og ungene vokste opp. Egentlig uventet at storspoven klarer å få det til på en så liten holme som Søre Sandholmen – i det som ofte er tilholdssted for rødnebbterner. 3.6.11.

Hydro-området på Håvik huser 5 av de 6 måkeartene som hekker i Karmøy. Det er ikke tilfeldig. Fabrikken og gjerdene rundt holder rovdyrene på avstand. Her er en av mange fikemåkeunger som fikk vokse opp på en av plenene ved anlegget. 2.8.11.

Ringmerkingsresultater 2011

Egenkontroller

Med *egenkontroller* menes fugler som er merka av Karmøy ringmerkingsgruppe og som vi selv har kontrollert på et senere tidspunkt. Kontroller skjer som regel ved at ringnummer blir avlest i felt ved hjelp av teleskop. Andre kontroller skjer ved at vi fanger inn fugler som vi selv har merka. *Stav Mus* står for Stavanger Museum. Vi har tatt med samtlige avlesinger fra 2011, også de som er ufullstendig lest i felt. Kontrollene er forsøkt ordnet etter stigende ringnummer, ikke etter funndato. De mangelfulle avlesningene er plassert til slutt.

- 16.5 Makrellterne Stav Mus JB09483 avlest på Sund. Sett her også 8.7.08 og 21.-22.7.10. Merka som unge på Storesundskjæra 24.6.1999.
- 5.6 Makrellterne Stav Mus 7364784, kontrollert på båtmast i Kvalavåg. Merka som unge på Storesundskjæra i 1999. Kontrollert i Kvalavåg også 20.6.09 og 15.5.10.
- 19.7 Makrellterne Stav Mus 7465144, Indreholmane, Bygnes. Merka som unge samme sted 1.7.2003.
- 26.4 Makrellterne Stav Mus 7465292 (v fot, rett vei), avlest (foto) på stake i Eidsbotn. Merka som unge på Indreholmane, Bygnes 15.7.2003. På sitt første høsttrekk til Afrika hadde den en pause i *Las Marismas i Andalucía, Spania*. Der ble den nemlig kontrollert av ringmerkere i 26.9.03.
- 10.6 Makrellterne Stav Mus 7465297 (v fot, rett vei) avlest (foto) på Søraskjeret, Bygnes. Merka som unge på Indreholmane, Bygnes 15.7.2003. Avlest i Nordalsbotn 22.7.11 sammen med den eneste ungen som vokste opp på Søraskjeret i år: 7505287+J61.
- 10.6 Makrellterne Stav Mus 7470536 (v fot, rett vei) kontrollert på Søraskjeret, Bygnes. Merka som unge på Indreholmane, Bygnes 16.7.2005.
- 21.6 Makrellterne Stav Mus 7472820 (v fot rett vei), hekkende i Lauvikjå, Salvøy. Merka som unge i Kvalavåg 30.6.2007.
- 3.6 Makrellterne Stav Mus 7486601 (v fot, opp ned), kontrollert i Kvalavåg havn. Merka som unge samme sted 23.6.2007.
- 9.6 Makrellterne Stav Mus 7x864xx. Ringen på venstre fot, opp ned. Kvalavåg.
- 7.6 Makrellterne Stav Mus 746xxx. Ringen på venstre fot, opp ned. Kvalavåg.
- 19.7 Makrellterne Stav Mus 7xxxx20 (v fot, rett vei). Indreholmane, Bygnes

- 5.6 Rødnebbterne Stav Mus 7470954 (v fot, rett vei) kontrollert i Kvalavågkolonien. Merka som unge på Indreholmane, Bygnes 28.6.2008.
- 3.6 Rødnebbterne Stav Mus 73xxxx9 (v fot), Kvalavågkolonien.
- 3.6 Rødnebbterne Stav Mus 7xxx014 (v fot, rett vei), Kvalavågkolonien.
- 5.6 Rødnebbterne Stav Mus 7xxx78x (v fot, rett vei), på skjær ved Kvalavågkolonien.
- 5.6 Rødnebbterne Stav Mus 7xxxx76 (v fot, rett vei), på skjær ved Kvalavågkolonien.
- 7.6 Rødnebbterne Stav Mus 7xxxx66 (v fot, rett vei), Kvalavågkolonien.
- 2.6 Hettemåke Stav Mus 6209486 kontrollert i kolonien i Bøvatnet 2.6. Merka som unge i Tjøsvollvatnet 3.6.2006.
- 16.6 Hettemåke Stav Mus 6132989 kontrollert i kolonien i Tjøsvollvatnet 16.6. Merka som unge samme sted 11.6.2005.
- 3.7 Hettemåke Stav Mus 6209758 kontrollert på gjerdestolpe ved Bøvatnet 3.7. Merka som unge på Husøy 2.7.2009.

Gjenfunn

Med *gjenfunn* menes her fugler merka av Karmøy ringmerkingsgruppe og siden gjenfunnet av andre innenlands eller i utlandet.

- 25.5 Makrellterne, Stav Mus 7470276 funnet drept i koloni 25.5.11 i *Sannarvågen, Hå*. Merka som unge i Kvalavåg havn 9.7.2006.
- 15.8 Makrellterne, Stav.Mus 7470984 kontrollert 15.8.11 i *Grampian Region, England*. Merka som unge på Indreholmane, Bygnes 26.6.2008.

Fremmedfunn og kontroller

Som *fremmedfunn og kontroller* gjelder her fugler ringmerka utenfor Karmøy og Haugalandet av andre merkere og kontrollert hos oss ved hjelp av teleskop eller funnet skadde/døde hos oss. *Brit Mus* står for British Museum. Fugler med slik ring er merka i Storbritannia. Terner med *Safring* er merka i Sør-Afrika eller Namibia. Ufullstendige avlesinger er også tatt med.

- 5.6 Makrellterne Safring Cape Town 4H49009, Kvalavågkolonien. Samme terna hekket trolig på Sund i 2008. Xx47009 ble lest 8.7. Terna ble merka i *Namibia 2.12.2007*.
- 7.6 Makrellterne Brit Mus SR70291 (h fot, opp ned), Kvalavågkolonien. Merka som unge nær *Dublin, Irland 25.6.2009*.
- 10.5 Makrellterne Brit Mus XX x68?2 (ringen på høyre fot, opp ned). Kolonien på Sund.

- 10.6 Makrellterne Brit Mus SV31958 (h fot, opp ned). Søraskjeret, Bygnes. Merka på *Seal Sands, England* 22.8.1999. SV31958 ble også trolig kontrollert (ufullstendig avlest) på Indreholmane 30.6.08 og 16.7.09. Både 16.7.09 og 19.7.11 ble den sett sammen med Stav Mus 7465144 (make?) merka Bygnes 1.7.03.
- 5.6 Rødnebbterne Brit Mus SR90(1)(9)0 (h fot, rett vei), på skjær ved Kvalavågkolonien.
- 2.7 Rødnebbterne ukjent inst. x68x97x (h fot, opp ned), Tedneholmen, reservatet. Foto.

Merkeprosjekter

Lysloggere brukt for første gang

Karmøy Ringmerkingsgruppe er med i et nytt prosjekt hvor havhester skal merkes med lyslogger. 8 havhester fikk på seg lysloggere i år. Alle på Jarstein. Lysloggere er noe som en satser på å bruke på fugler som trekker over store avstander, gjerne langt til havs. En vil ikke kunne følge fuglene direkte som ved GPS-merkinger, men fuglene må fanges inn igjen etter ett til to år for å fjerne lysloggeren.

Lyslogger er en liten innretning som festes på en ordinær metallring på fuglens fot. Databrikken måler lyset, og vi kan ved hjelp av dette finne ut av hvor fuglene er i løpet av året. Etter avlesningene ved hjelp av et dataprogram, vil en kunne plote disse fuglene på kart med en nøyaktighet på ca 150 km. Dette er mer enn godt nok for å finne ut hvor de holder seg i løpet av sesongen. Dette er et prosjekt som vi vil forsøke å fortsette med i flere år fremover, for å få en oversikt over hvor havhestene holder seg på vinterstid.

Vanlig merking med metallringer

Karmøy Ringmerkingsgruppe som har drevet med ringmerking siden 1974 og har merka tusenvis av sjøfugler med metallringer og mottatt massevis med spennende gjenfunn. Historikk og resultater finner du på kamoy.ringmerkingsgruppe.no

Fargemerking

De siste årene har tilbakemeldingsprosenten på vanlig ringmerking gått dramatisk ned. Det kan synes som om folk flest er mindre ute i naturen, eller de gidder ikke å rapportere tilbake om de finner en fugl med ring på foten. Med fargeringer oppnår vi et bedre resultat enn med bare metallringer. Fargeringene kan leses med teleskop/kikkert på lang avstand og fugler kan dermed følges gjennom hele livet. Ved vanlig merking får vi oftest bare en eneste tilbakemelding: når fuglen er funnet død eller skutt, eventuelt kontrollert av en annen ringmerker.

Karmøy Ringmerkingsgruppe har fargemerka måker i mange år og satser på å inkludere stadig flere arter av sjøfugler (og andre) i fargemerkingprosjekter. På nettstedet ringmerking.no/cr kan du legge inn funn av observerte fargemerka fugler og finne ut mer om prosjektene våre. Måkene har blå eller svarte ringer med hvit skrift. I 2010 startet vi opp med fargemerking av vipper. De har hvite ringer med svart skrift. I år fargemerka vi de første tjeldeungene. De har grønne ringer med hvite koder. Noen få makrellterner er også merka, men fargeringene i plast har vært av så dårlig kvalitet at vi venter på en bedre type ringer.

Sildemåke JK7J

Øverst: Sildemåke JK7J hjemvendt til Hydro-kolonien sammen med kona 4222046, 11.4.11. I midten ser vi parets to unger sammen med en av foreldrene ved reirplassen rett utenfor Hydros gjerde mot Austevik, 20.6. Fra en gjerdestolpe skjenner måkefar på fotografen, 22.7. Ungene er nå flygedyktige. Det siste bildet: JK7J raster på ei strand i Asturias ved Biscaya-bukta i Nord-Spania, 23.8. (Javier Gil). Endemålet for reisen er nok Dakhla i Vest-Sahara hvor måken vår tilbrakte vinteren 2010/11. Om maken og ungene følger med dit, vites ikke. Det blir spennende å se om paret returnerer til Hydro i 2012.

Ved vanlig ringmerking der en setter på en enkelt metallring i aluminium eller stål, vil 95 av 100 fugler aldri bli rapportert, og de øvrige gir oftest bare ett gjenfunn: når noen finner fuglen død. Fargemerking gir prosentvis et mye høyere antall gjenfunn, og mange ringer blir avlest flere ganger gjennom fuglens liv. Det er altså bare en liten del av de ringmerka måkene som i det hele tatt blir sett igjen, men de som klarer seg gjennom det første leveåret, har tendens til å bli kontrollert flere ganger. JK7J ble merka som unge av Karmøy Ringmerkingsgruppe i Hydrokolonien 10.7.05. Neste gang den ble sett var da den var blitt kjønnsmoden i sitt fjerde år: 30.6.09 ble den oppdaget i hjemmekolonien sin på Hydro. Nesten gang vi hører fra måken, er den på overvintring i Afrika – kontrollert av norske ringmerkere i Dakhla i Vest-Sahara 13.2! To måneder seinere, er den på plass på Hydro igjen hvor den får to unger på vingene sammen med metallring-kona si med nr 4222046. Hun ble merka som unge på samme stedet 3.7.98. Siste gangen vi ser JK7J på Hydro i 2011 er 22.7. En måned etterpå tar en spansk fuglekikker bilde av den på ei strand i Nord-Spania. Men målet for måken vår er nok det samme stedet hvor den var i fjor vinter: Vest-Sahara!. Der er det lite tørrfisk, men mye annen havmat. Og solskinn.

Bærekraftig reproduksjon?

For å få en pekepinn om reproduksjonen og framtidsutsikter for hekkende terner, måker, ender og vadere i et gitt område i Karmøy og finne mulige påvirkningsfaktorer, ble området Bygnes-Østrem fulgt med observasjoner 4-6 dager i uken gjennom hele hekkesesongen. Området ble valgt fordi det har en lang observasjonshistorie på fugl, og fordi mange arter er representert i dette lune sjøområdet med tilgrensende myr- og jordbruksområder. Sist i juli var fasiten klar. Det som begynte som en lovende sesong, endte i en nesten total fiasko. Hovedårsakene til det nedslående hekkeresultatet heter mink og mår. Får vi ikke redusert antallet av disse rovdyrene, er det på sikt ikke mulig for vann- og strandfugler å overleve verken her eller i lignende miljøer i kommunen.

Hekkeresultater

Nedenfor listes opp hekkeresultatene til 12 arter av vann- og strandfugler som er eller inntil nylig har vært hekkefugler i et avgrenset område på Bygnes-Østrem. Undersøkelsen i dette området er nok en indikator på hvordan det går med fuglene også mange andre steder i Karmøy. Resultatene bør være en pekepinn om at tiltak må settes i verk straks, om vi vil beholde et rikt og variert fugleliv i våre nærmiljøer.

Vipe har hekket i området så langt tilbake som manns minne strekker seg, manglet for første gang som hekkefugl på Bygnes/Østrem i 2011. Dette er en naturlig og forventet følge av en stadig nedadgående bestand og en nesten total svikt i reproduksjonen siden århundreskiftet.

Stokkand ble observert på kjent hekkeplass gjennom hele våren, men ungekull ble aldri sett.

Siland sammen med ærfugl må vel utropes som vinnere i år. 4 hunner med siland ble sett med unger. Et kull med 4 unger i Fotvatnet, mor med 1 unge sør for Bygnes, og minst to hunner og 9 unger i Vorråvågen.

Ærfugl fikk unger på sjøen både i Bygnes/Østrem området og i Vorråvågen. Det er vanskelig å si hvor mange kull det dreide seg om fordi hunner og unger går inn og ut av samleflokker, men antall unger som vokste opp ligger anslagsvis mellom 10 og 20.

Grågås hekket med et par på Indre Lyngholmen som i fjor da reiret ble røvet av mink som hadde bøle like ved gåsereiret. Det ble ikke sett gåsunger på sjøen i år heller. Også inne i måkekolonien på Hydro ble det gjort jevnlike observasjoner av grågås gjennom hele hekketida, trolig 2-3 par, men ingen unger ble sett. Det kan likevel ha vokst opp unger, gåsemor med unger er eksperter i kamuflasje og i å unngå oppmerksomhet.

Storspove. Paret var på plass som alltid i mars, men avkom ble aldri sett. I fjor kom paret fram med unger, men de ble borte under oppveksten og ingen unger kom på vingene da heller.

Rødstilk som har vært årlig hekkefugl med minst 2 par, ble observert på de kjente hekkeplassene, men reir eller revirhevdende fugler ble ikke påvist. En ungfugl holdt til på Søyilå N medio juli, men den kan ha vært fra en utenforliggende hekkeplass.

Sandlo var tidlig på plass med 4-6 spillende/kurtiserende fugler på Vestheim hvor arten har hekket siden industriområdet ble etablert. Først 19.7 ble hekking konstatert da et par med 2 små unger ble funnet på den gamle, sørlige delen av området. Ungene forsvant dessverre etter

kort tid, det samme gjorde foreldrene. I den første tida da sandloen hekket på Vestheim industriområde, var det på det meste 4-5 hekkepar. Det hendte at de til og med fikk to ungekull på vingene per hekkesesong.

Strandsnipe ble registrert revirhevdende både på Vestheim og på holme sør for Bygnes hvor snipa har hekket de siste årene. Egg klekket nok begge steder, men i motsetning til i fjor ble det ikke konstatert at ungene vokste opp, og foreldrene trakk tidlig borte fra hekkeplassene.

Tjelden startet opp lovende med i alt 8 reir med egg, pluss 2 revirer til hvor det trolig ble lagt egg. I disse 8-10 territoriene med tjeld, kom det til sammen kun 1 unge på vingene! Denne kom fra et reir som lå bak et høyt gjerde med nattstengt port på Karmøy Winch sitt industriområde. Ungen som overlevde søkte ofte tilbake reirplassen når foreldrene varslet fare, mens de to andre ungene i kullet helst gjemte seg på kubeitene i nærheten. Paret på Østrem industriområde fikk første kullet ødelagt av bil som gruset eggene. Paret la umiddelbart 3 nye egg, og de lyktes denne gangen inntil ungene var nær flygedyktig alder – da ble de brått borte. De andre tjeldeparene som hekket på holmer eller nær sjøen fikk heller ingen unger på vingene.

Til sammenlikning fikk tjeldparet i Kopervik sentrum – på taket av Hillesland Bokhandel – en unge velberget ned til sjøen. I samme område fikk et annet par 2 unger opp, familien sist sett sammen da de søkte føde på fotballbanen på Åsebøen 21.7. Åtte andre hekkepar på strekningen Nordstokke-Stangeland og Hydro-Matland ble også fulgt opp med henblikk på hekkeresultat. Også her ble tallene svake, men bedre enn i Bygnes/Østrem området. De 8 parene fikk til sammen 6, muligens 7 unger på vingene.

Det store tapet hos tjeldene sett under ett, foregikk ikke mens du ruget, men først og fremst i ungeperioden, og ikke bare når ungene var små, men hele veien fram til de var flygedyktige. Med sikkerhet fikk bare 3 par av de i alt 16 tjeldeparene som ble fulgt opp ved Karmsundet fra Nordstokke i sør til Matland i nord ødelagt eller fratatt egg.

Fiskemåke har i alle år hekket i området, med to faste kolonier som stadig har skrumpet i antall: en sør for Nesvikedalen og en vest for Storestemmen. Ellers spredte par på selve Bygnesgården og på holmene i nord og sør. Dessuten har noen par tilpasset seg de voldsomme landskapsendringene på Østrem industriområde hvor de nå hekker mellom asfalt og betong i stedet for lyng og gras. Til tross for svært lav ungeproduksjon i mange år, gikk fiskemåkene til hekking etter kjent mønster også i 2011. Totalt ca 15 hekkepar. Samtlige mislyktes med å få unger på vingene.

Når mink og mår rår

Forklaringen på hvorfor et tjeldepar lykkes med hekking på et tak i Kopervik sentrum år etter år, men ikke i et åpent kulturlandskap på Østrem, for å ta et eksempel, synes i første omgang merkelig. Men ekskrementer etter mår over hele området Bygnes-Østrem, ødeleggelse av meise- og stærkasser, samt en trafikkdrept mår på riksveien ved Shell-stasjonen i juli, vitner om at rovdycet er på ferde som aldri før. Selve Bygnesgården var inntil for få år siden spart for mår. Trolig har den sterkt trafikkerte riksveien fungert som en barriere, men denne sperren er nå brutt med katastrofale følger for hekkefuglene.

Mink ble påvist tidlig i hekkesesongen på en holme vest for innseilingen til Nordalsbotn, men kullet lot seg ikke ta fordi det befant seg under en diger steinhelle. Det er liten tvil om at den raske forsvinningen av terneegg og unger på Sørskjeret, skyldes ankomst av mink som altså

ble påvist bare et par hundre meter fra denne ternekolonien. Det er ingen grunn til å skyve hele skylda for en mislykka hekkesesong for mange av vade- og sjøfugler over på klimaendringer og matmangel. Hovedproblemet går på fire bein. Pelsdyrene setter sine avtrykk over alt, med unntak av hustak – foreløpig.

Måren finnes nå i alle Karmøys naturtyper med unntak av den ytre skjærgården. Til tross for økende jakttrykk de siste vintrene, synes ikke presset mot fuglene å avta. Ingen kunne vel forutse at måren skulle overta minkens rolle i den indre skjærgården etter hvert som vi fikk tynnet ut i antall mink. Måren opererer på samme vis som minken og tømmer hekkekolonier og reir for egg/unger. I og med at den klatrer og er sterkere enn minken, må en vel kunne si at den utgjør en vel så stor fare for Karmøys hekkefugler som minken.

Siden måren ikke er en innført og fremmed art i norsk natur, blir det vanskelig å få utvidet jakttida og innført noen form for premiering på felte dyr. Måren tar jo ikke lam på beite, så selv om flere har mistet høns/ender og andre fjærfe pga mår, er det neppe nok til å få den ”svartelistet”. Noen grunneiere/grunneierlag har likevel gitt positive signaler om å støtte premiært jakt. Fra prosjektets forvaltningsperspektiv er det ikke et mål å utrydde måren fra Karmøy, men å holde antallet nede for dermed å sikre et variert fugleliv og hindre at arter utrykkes. Jakttida på mår er 1.11-15.3.

Bestandsforhold og trusselvurderinger

Fuglene som er gruppert i opplistingen nedenfor er arter som i hekketida i større eller mindre grad benytter sjø, fjæresone og ulike kyst- og strandtyper til næringssøk og/eller hekking. Det betyr at flere enn de typiske sjøfuglene er tatt med. Norsk rødlistestatus 2010 er påført bak artsnavnet på de fuglene det gjelder. Vurderingene for artene i Karmøy er gjort på bakgrunn av registreringene gjort av Mink og sjøfuglprosjektet 2005-11. Trusselkategorier brukt i rødlista: CR – kritisk truet, EN – sterkt truet, NT – nær truet, VU – sårbar.

Bestanden er stabil eller viser små endringer. Ikke truet på kort sikt.

Artene i denne gruppa har vært standhaftige hekkefugler i Karmøy i årevis. Noen har gått fram i antall i løpet av 2000-tallet slik som knoppsvane og grågås. Andre hekker på færre lokaliteter, men signaliserer ikke noen faretruende nedgang i antall hekkepar totalt. Dette gjelder f eks tjeld og gråmåke. Rødnebbterne byr på store svingninger i antall hekkepar fra år til annet, men en klar langsiktig negativ trend kan ikke spores.

Toppskarv
Knoppsvane
Grågås
Ærfugl
Siland
Tjeld
Strandsnipe (NT)
Gråmåke
Sildemåke
Svartbak
Makrellterne (VU)
Rødnebbterne
Teist (VU)

Kommentarer:

Toppskary. Har hatt en eventyrlig bestandsvekst på Jarstein, fra 0 til 138 reir på 20 år. Tilsvarende vekst har ikke skjedd på Ferkingstadøyane og Urter, men koloniene er fortsatt robuste og produserer mange unger hvert år.

Siland. Årets hekkesesong lover godt. For første gang i prosjektperioden ble siland påvist hekkende i skjærgården på vestsida av Karmøy. To ungekull vokste opp i området Kvalavåg-Salvøy. Dessuten ble det observert 3 kull Bygnesvågen-Vorråvågen, 1 kull i Fotvatnet, Gåsavatnet og Stikleivatnet. Hekket sannsynligvis også i Melstokkevågen. Andre mulige hekkeplasser i ferskvann ble ikke undersøkt i år. Vinterstid får Karmøy besøk av silender fra fremmede strøk og antallet stiger. Vinteransamlingene er størst i Karmsundet fra Kopervik til Salhus, Selen-Høvring og Torvastad-Føynå.

Tjeld. Bestanden har gått tilbake i jordbrukslandskapet, særlig på fastlandet og på Sør-Karmøy fra Stokkastrand til Falnes. Noen tjeldepar har begynt å hekke på tak i sentrumsområder som Kopervik og Åkrehamn. Antall hekkepar i skjærgården viser positive tegn i de områdene hvor minkjakta har vært mest effektiv. Tjeldens hovedproblem i Karmøy er økningen av rovdyr og moderne jordbruksproduksjon. Nedgangen i antall hekkende tjeld i jordbrukslandskapet startet på 1990-tallet og pågår fortsatt. Brakklagte åkrer og annet restareal i aktive jordbruksstrøk er en nøkkel til hekkesuksess for tjelden. Den synes faktisk å benytte seg av menneskelig aktivitet som vern mot rovfugler, rev og mår.

Strandsnipe. Litt overraskende er oppføringen av strandsnipe på rødlista. Det er en av de få vadefuglene i Karmøy som fortsatt klarer seg godt. Hovedbestanden hekker ved de største ferskvatna, men snipa hekker også ved tjern og bekkeløp i heiene. I tillegg har den økt i antall som hekkefugl på værbeskytta holmer og i smule sjøområder der den til og med kan hekke i nærliggende skogteiger. Strandsnipa var tallrik på hekkeplassene i Karmøy i 2011, men mye tyder på lav ungeproduksjon.

Gråmåke og sildemåke. Alle større kolonier i Karmøy er en blanding av begge artene. Begge har til felles at antall kolonier har blitt kraftig redusert siden midten av 1980-tallet. Kolonier har opphørt f eks på Selen-Lauvøy, på Skarstein ved Syre, på Grasløys ved Åkrehamn, i Syreneset, ved Grødemsvatnet, og ved Kjerringetua. Nesten samtlige kolonier befinner seg nå i naturreservatene, så langt til sjøs at rev og mår ikke når dem. Avviklingen av hekking ”på land” faller nøye sammen med brakøkning av mår i kommunen og flere rev. Den største og eneste kolonien som får fred inne på land, befinner seg bak gjerdene på Hydro. Her finner vi til gjengjeld den største kolonien på Haugalandet. En opptelling i 2012 er ønskelig.

Makrellterne og rødnebbterne. Gjennom Mink- og sjøfuglprosjektet har de to terneartene fått hjelp til å klare seg bedre i Karmøy enn mange andre steder på kysten. Artene har siden 2005 generelt vist en positiv bestandsutvikling. Tilbakeslaget kom i år med rekordlite unger som vokste opp. Problemet med matmangel, kan vi lokalt dessverre ikke gjøre stort med. Fortsetter dette problemet i årene som kommer, vil rødnebbterna måtte følge makrellterna inn på rødlista.

Teist. Det er ingen negative endringer å se for arten på hekkeplassene i Karmøy. Koloniene befinner seg på Jarstein, Svoringen, Ferkingstadøyane og Urter (den største). Ut fra antall ungfugler observert, har 2011 vært dårligere enn fjoråret for teisten.

Bestanden liten og sårbar. Kan utgå på kort sikt.

I denne kategorien finner vi arter som naturlig har få hekkepar eller hekkeplasser i Karmøy, slik som storlom og lunde, og arter som har gått kontinuerlig og vesentlig tilbake i antall over tid. Til disse hører f eks brunnakke og bergirisk.

Sangsvane
Gravand
Brunnakke
Krikkand
Storlom (NT)
Havørn
Sandlo
Lunde (VU)
Alke (VU)
Krykkje (EN)
Bergirisk

Kommentarer:

Storlom. Observert på de tradisjonelle hekkeplassene gjennom hele sesongen, med 1-2 par. Førstegangsfunn i år ble gjort 19.4. Unger ble ikke med sikkerhet registrert. Store nedbørmengder og høy vannstand kan ha satt reir under vann. Siste observasjon: 1 par i Melstokkevatnet 18.7 (R. Mydland). Trusler: Mink og mår, ferdsl, vannstandsendringer og fiskeredskaper.

Sangsvane. Hekking i lavlandet i Sør-Norge er et uvanlig fenomen. Om ikke årvisst, så har 1-2 par hekket på Nord-Karmøy nær flyplassen de siste årene. I 2011 ble et par sett i hekketida bl.a. i Visnesvatnet. Om svanene hekket i år er uvisst. Trusler: Flyplassen (fuglene kan fjernes pga fare for flysikkerheten) og fedsel/forstyrrelser.

Gravand. Det er uklart hvorfor bestanden av gravand brått gikk ned etter ca 1980. Siden har antall hekkepar ligget ganske stabilt, men lavt. I år fikk gravanda unger på sjøen bare i kjerneområdet for arten i Karmøy: Liknes-Langåker. Paret på Nygård/Velde, eneste i Karmsundet, fikk ikke opp unger i år heller. Det ble ikke påvist ungekull i området Stong-Sandholmane eller Haga-Sandhåland hvor gravanda ofte har hekket, også i senere tid. Største kull i år ble sett på Liknes/Stava 15.6 med 14 unger (P K Sevland). Hvor mange som overlevde, er ukjent, men på ettersommeren ble det bare sett 2 flygedyktige unger i området. 7 unger i Tarevika 14.6 var redusert til 2 ungfugler 17.7. Karmøy-bestanden er med andre ord liten og sårbar. Trusler: Predasjon fra måker, rovfugler og rovdyr.

Brunnakke. Hekkebestanden i Karmøy har kollapse etter 1980. Så vidt vi vet ble det ikke gjort et eneste hekkefunn i Karmøy i 2011. Observasjoner av arten i Heiavatnet gjennom hele sommeren, kan tyde på hekking i eller nær reservatet. Trusler: predasjon fra rovdyr og rovfugler. Jakt kan fortsatt være et problem for bestanden.

Havørn. Ingen unger vokste opp i år. Et par med to årsunger på Sør-Karmøy på ettersommeren kan være fra hekkeplass utenfor kommunen. Trusler: Ferdsl og forstyrrelser.

Krykkje. 38 reir med innhold på Jarstein og ca 35 hekkepar på det meste i Skudeneshavn (fordelt på fjell, industrihall og sjøhus). Det hekket ingen krykkjer i år på Urter eller Ferkingstadøyane. Det så lenge lovende ut for krykkjene på Jarstein, men rovfugl utryddet

hele årsproduksjonen av unger rett før de tok til vingene. Det er usikkert hvor mange unger som vokste opp i Skudeneshavn, men 8 relativt store unger ble sett i fuglefjellet på det meste. Unger ble også sett i sjøhusreir, men det ble ikke dokumentert at de vokste opp. Trusler: Havørn, hubro, vandrefalk og mink. Mennesker som misliker måker som skriker og skitner ut ”sommerbyen”.

Bergirisk. Fra å være en av Karmøys vanligste hekkefugler fram til ca 1990, er bergirisen i dag på utryddelsens rand. Siste hekkefunn ble gjort på Kavholmane i 2009. Kollapsen i Karmøys hekkebestand er en gåte. En forklaring kan være at bergirisen er utkonkurrert av tornirisk og/eller brunsisk etter at skog og kratt har overtatt store deler av heiene hvor den hekket før. At de siste hekkeparene er å finne i skjærgården hvor de to andre artene er fraværende, kan være en indikasjon på det. Trolig må noe av forklaringen søkes i endrede og mindre gunstige forhold for bergirisen i vinterområdene i Mellom-Europa. Nedgangen gjelder ikke bare Karmøy. Kun 3 observasjoner av mulig hekking er rapportert fra Rogaland i 2011 (artsobservasjoner.no per 23.9.11). Det er overraskende at arten ikke er oppført på den siste norske rødlista. Trusler: Ukjent.

I løpet av de siste 10-15 årene har antall hekkende krikkender i Karmøy gått dramatisk tilbake. Bestanden er nå kritisk lav, og det er fare for at den utgår på kort sikt om ikke tiltak blir satt inn for å sikre hekkebiotoper og redusere predatorpresset fra rovdyr. Krikkanda opptreer oftest i flokker utenom hekketida, i sumper, dammer og tjern om sommeren, i grunne sjøbukter om vinteren når isen dekker ferskvann. Søre Langåker, 12.4.11.

Bestanden i tilbakegang. Kan utgå på lang sikt.

Felles for artene i denne gruppa er at de lenge har hekket i relativt stort antall (over 100 par), men av ulike årsaker har samtlige gått tilbake i antall de siste årene. Med rett forvaltning er det trolig mulig å snu den negative trenden.

Havhest (NT)

Gråhegre

Rødstilk

Storspove (NT)

Hettemåke (NT)

Fiskemåke (NT)

Kommentarer:

Hettemåken i Karmøy hadde en glastid i 1970- og 1980-årene med kolonier spredt over hele kommunen, på holmer, i lynchhei/beitemark og sumpområder. Etter dette gikk hekkebestanden stadig nedover. Forhåpentligvis pga mink- og mårjakt har bestanden begynt å ta seg opp igjen.

I 2011 ble det registrert 5 hekkeplasser: Bøvatnet, Tjøsvollvatnet, Hydro NV (Myrvang), Jegningen og Storeholmen (Liknes). Kun kolonien i Bøvatnet lyktes. Unntaket er et par som gikk til hekking i ternekolonien på Storeholmen. Kolonien i Bøvatnet som ble re-etablert i fjor, ble årets største. Flest måker ble notert her 25.4 med opp mot 500 individer! Opptelling basert på foto av de fleste måkene i samlet flokk over vatnet teller 441. Ikke alle disse gikk til hekking, men på det meste, sist i mai, anslås antall rugende par til i overkant av 150. Allerede 8.6 var antallet noe redusert, trolig som følge av store nedbørsmengder som satte en del reir under vann. Kolonien produserte godt og flere titalls unger kom på vingene, kanskje så mye som opp mot hundre.

Den nest største kolonien, nord for Hydro-hallene, ble etablert seint og talte 37 reir med egg 16.6. På samme tid bestod kolonien i Tjøsvollvatnet av drøyt 20 par. På Jegningen var det ca 30 hettemåker til stede 15.5 og 4 reir hadde egg. Over 60 par totalt i de tre koloniene, mislyktes fullstendig. Mink og rovfugl må ta skylda.

Den generelt negative bestandsutviklingen siden 1980-årene kan snus. Men det krever enda hardere tiltak mot rovdyr om en skal lykkes. Dessuten forsvinner det stadig biter av aktuelle hekkeplasser i våtmark til utbyggings- og oppdyringsprosjekter. I tillegg gror tidligere hettemåkemyrer igjen med bl.a. takrøyr og vierkratt. Det er ekstremt viktig for hettemåken og andre våtmarksfugler at vi bevarer resterende sump- og myrområder i kulturlandskapet.

Ukjent/usikker status

Havsvale

Lomvi (CR)

Kommentarer:

Havsvale. Det er ikke helt usannsynlig at arten hekker på Ferkingstadøyane, Urter eller Jarstein. Havsvales kryptiske adferd gjør hekking vanskelig å avsløre, og det er da heller ikke gjort mange og grundige forsøk på å finne ut av det. Vi vet gjennom nettfangst på Vest-Karmøy (særlig Ferkingstad-Kvilhaugsvik) at arten er vanlig der i juli-august. Det skal dessuten være sett/hørt havsvaler i hekketida på Urter, uten at disse er framprovosert ved lokkemetoder/lydavspilling.

Lomvi. Opptrer fåtallig, men årlig ved Ferkingstadøyane tidlig i hekkesesongen, men hekker neppe. Nærmeste hekkeplass er trolig fortsatt Spannholmane, Utsira.

Bestanden er utgått

Steinvender

Småspove

Tyvjo (NT)

Kommentarer:

Steinvenderen hekket fram til ca 1980 flere steder langs vestsida av Karmøy, bl.a. på Føynå og på Jegningen. Minkpredasjon er trolig viktigste årsak til at hekkebestanden gikk ut.

Tyvjoen forsvant omtrent på samme tida som steinvenderen. Den hekket fram til 1960-tallet på holmer både i Karmsundet og på vestsida. Siste kjente hekking var på Føynå rundt 1975.

Småspoven som hadde Karmøyheiene som sitt hekkeområde, mislyktes stadig oftere med hekkingen utover på 1980-tallet og er nå borte på samme vis som heiloen. Sommerobservasjoner tyder på at noen ytterst få par har funnet øyer i skjærgården som alternative hekkeplasser. Funn av reir eller unger mangler, men også i år har småspove blitt sett f eks på Kavholmen gjennom hele hekketida. En flokk på 4 i vipeterrenget på Hemnes 5.6 kan også være lokale fugler. Trusler: Gjengroing av heiene og rovdyr.

Nye hekkefugler?

Hvert år observeres det i hekketida sjeldne arter som ennå ikke har hekket hos oss. Det dreier seg nok oftest om fugler som er underveis eller som har feilnavigert. Men for noen få av disse artene har Karmøy naturforhold å tilby som kan friste til hekking. For sjø- og våtmarksfugler kan hekking i nær framtid ikke utelukkes for disse tre:

Snadderand

Knekkand

Splitterne

Kommentarer:

Snadderand har blitt stadig oftere observert. Følgende funn ble registrert i 2011: Et par ved utløpet av Stolsånå 13.5 (A. Kvinneland) og 1 i Tjøsvollvatnet 18.7 (F. Steinkjellå).

Knekkand. 1 par i Tarevika 21.4 (artsobservasjoner.no) og en hann i Vorråvågen 4.5 (A. Kvinneland).

Splitterne ses årlig om våren med flest funn ved sandstrendene på strekningen Åkrasanden-Stavasanden. Det er i løpet av prosjektperioden også gjort observasjoner i hekketida nær rødnebbternekolonier. Den mest spennende observasjonen i 2011 var 4 splitterner som holdt seg nær rødnebbternekoloniene på Storeholmen og Sjøholmen ved Liknessanden medio mai. Videre ble 2 sett på Stavasanden 17.6 og 1 samme sted 18.-19.7 (artsobservasjoner.no).

Vardholmen på Føynå er et av mange eksempler på det store tapet av biologisk mangfold som har foregått i Karmøy siden 1970-tallet. Den gangen hekket det årlig tyvjo i lyngen i forkant på bildet. Steinvenderen hadde reir i strandbergene på vestsida av holmen. På skjærene ynglet terner og mange andre sjøfugler. I dag er det knapt nok en og annen svartbak og tjeld igjen som hekkefugler. Minken har derimot hatt gode tider på Føynå, og til tross for tung jaktinnsats i mange år er rovdiret fortsatt i full sving med å holde fuglene borte fra denne skjærgårdsideyllen. 5.7.11.

Steinvendere i sommerdrakt på Åkrasanden, 22.8.11. Hekket på 1970-tallet på flere holmer mellom Åkrehamn og Føynå/Torvastad. Påtreffes nå bare som trekk- og overvintringsgjest. Sandloen har bedre enn steinvenderen klart å tilpasse seg et omskiftende naturmiljø med mange predatorer. Denne hadde unger på den nye anleggsveien mellom tunnelen på Håvik og Karmsundet nord for Hydro-hallene. 7.6.11.

Videre prioriteringer

Basert på observasjoner og erfaringer med utviklingstendenser i Karmøys fuglefauna de siste årene, er det naturlig å spørre: Hva må gjøres framover for å forvalte de store verdiene som fuglelivet representerer på en best mulig måte? Hva bør spesielt prioriteres når det gjelder sjøfuglene?

Landskapsvern

I rapport 5 – 2010 fra Fylkesmannen i Rogaland, Miljøvernavdelingen, har forfatter Anders Lundberg tatt til orde for å etablere et landskapsvernområde på Vest-Karmøy fra Stong til Syre. Dersom dette prosjektet blir realisert, vil det trolig ha positiv betydning for både flora og fauna. Kyststrekningen er betydningsfull for mange av Karmøys fuglearter, både hekkefugler og trekkere. I rapporten sies det om Karmøy: ”kommunen har ikkje noko samla, overordna og langsiktig perspektiv på forvaltninga av strendene på Vest-Karmøy”.

Karmøy Ringmerkingsgruppe håper kommunen sammen med grunneiere, Friluftsrådet, Fylkesmannen og andre interesserte, kan ta tak i dette og bidra til å etablere et slikt landskapsvernområde, kanskje noe i likhet med det en har fått til på Jæren. Sett fra ”fugleperspektiv” burde en innlemmet noe mer areal i planen enn det Lundberg foreslår i miljørapporten. Da ville en trygget hekkeforholdene for flere av de sårbare fuglene langs Vest-Karmøys kyststripe som vipe, tjeld, sandlo, storspove, rødstilk, gravand og fiskemåke.

Predatorkontroll

Karmøy ringmerkingsgruppe fikk i høst tilslag om 10 000 kroner til minkbekjempelse fra Fylkesmannen i Rogaland. Dette viser at føringene fra Direktoratet for naturforvaltning til å fjerne mink fra norsk natur faktisk blir fulgt opp med en økonomisk håndrekning til de som vil gjøre en innsats. Vi håper at skuddpremien fra Karmøy kommune blir stående eller blir hevet til mer noe enn 150 kr per mink for neste år. Det kan ikke sies for ofte hvor ødeleggende minken er på sjøfuglbestandene. Generelt mener vi at problemet med mink, men også med de øvrige små rovdyrene, er svært stort ved vår del av kysten for tida.

Vi mener videre at problemene som rovdyrene skaper for fuglene både ved sjøen og på land, ikke blir tatt alvorlig nok i diverse norske forvaltningsplaner, miljørapporter og utredninger om fugl og fauna. Hva er hensikten med strenge bestemmelser for et fuglereservat dersom en lar det vrimle av mink, katter eller mår der? Da er det kun et reservat for fugler som kan ta kjapt til vingene. Hekkefugler har ikke en framtid i slike reservater. For Karmøy gjelder problemene med rovdyr både Heiavatnet og Tjøsvollvatnet. Men også andre rike hekkelokaliteter for sjøfugl som Bøvatnet, Sørbo-neset og Tedneholmen nord for Husøy. De ytre sjøfuglreservatene er fortsatt frie for rovdyr. Kampen mot minken for å gjøre det levelig for sjøfuglene i den indre delen av skjærgården vil fortsette.

Den nye trusselen for sjøfuglene er måren som har begynt å legge på svøm. Først viste den seg på holmer ved fastlandet, men har i det siste også begynt å ta seg ut til holmer på værharde steder langs Vest-Karmøy. Kort jakttid og fredning i fuglenes hekketid, kan bety at måren overtar minkens rolle i den indre skjærgården etter hvert som minken bekjempes. Karmøy ringmerkingsgruppe oppfordrer derfor til høyt jakttrykk på mår i jakttida 1.11-15.3.

Beiting og brenning

Bortsett fra å redusere antall firbeinte predatorer, vil det være et pluss for sjøfuglene at noen av de mest attraktive hekkeholmene fra gamle dager, ble skjøttet ved brenning og/eller beiting av sau eller geit. Området Mannes-Vea, Torvastad-skjærgården og rundt Høvring har mange slike holmer som holder på å gro igjen med bl.a. med sitkagran og brake. Samtidig må en ha i mente at både villsau og geiter kan være totalt ødeleggende hekkende sjøfugl dersom de slippes på beite midt i hekketida og dersom beitetrykket over tid blir for hardt. Flere holmer og potensielle hekkemiljøer for sjøfugl i Karmøy lider under et altfor hardt beitetrykk for tida.

Bøvatnet kan stå som et eksempel på vellykket forvaltning. Her har en fått til en sone med sauebeite rundt nesten hele vatnet. Dette har hatt en gunstig effekt på fuglelivet ved at de som hekker på myra rundt vatnet får tilgang til mat på beitemarka, lett tilgjengelig føde som meitemark og insekter. Ved at landskapet rundt vatnet holdes åpent ved beiting, blir det mindre attraktivt for rovdyr å ferdes der. Når det i tillegg jaktes mink og mår i området, er det duket for vellykka hekking. Sammenlignet med nærliggende Gunnarshaugvatnet som ikke har tilsvarende skjøtsel, er dette vatnet fugletomt i forhold til Bøvatnet. Dersom en klarer å holde forholdene like gode som de har vært i 2010-11, vi en nok se at flere arter vil slå seg ned som hekkefugler i Bøvatnet. Det er å håpe at f eks brunnakke og sothøne vil vende tilbake.

Sauebeiting i forvaltningsøyemed er nå også på gang ved Heiavatnet hvor alle større sitkagraner er fjernet. Dette er en god begynnelse. Vatnet grenser til svært rovdyraktive områder, noe som hindrer flere hekkefugler i å få innpass i reservatet. Hettemåker har flere ganger har forsøkt å etablere koloni i våtmarka i vest, men har ennå aldri lyktes.

Villsauer på Vardholmen (området blir også kalt Fjæreholmane) på Føynå, 5.7.11. Brenning og passelig beitetrykk holder lyngen frisk og hindrer gjengroing. Men tør fuglene ruge her? Vil reir av eksempelvis ærfugl og tjeld bli tråkket på?

Til ettertanke

Uønsket rødlisteart

Da de første krykkjene kom tilbake til kolonien sin på Steiningsholmen og Skude Verft i begynnelsen av mars, var det umulig for de livlige måkene å finne fotfeste. Det var siden i fjor satt opp spiler og skråbrett på alle vindusavsatser. De eneste sitteplassene var lamper og lykter festet på veggene hist og her, eventuell reirbygging på disse vil være en risikosport. Med denne velkomsten til en ny hekkesesong for den rødlista måken, har krykkja neppe noen framtid i sommerbyen Skudeneshavn. Tiltak for å hindre krykkja i å hekke rundt havnebassenget er iverksatt på nesten samtlige sjøhus, inkludert kommunale Mælandsgården. Det er å anta at krykkjene i år må tilbake til Jarstein for å hekke – et farefullt prosjekt som sannsynligvis ender med lav eller ingen ungeproduksjon, og mange voksne vil miste livet pga rovfugler.

Visste råd

Etter to måneders betenkningstid og utallige mislykka forsøk på å finne fotfeste og reirplass på industribygningene, gikk det plutselig et lys opp for noen av krykkjene. Fjellet ved ferjekaien! Den ene tok den andre med seg og på få dager i slutten av mai var 18 par i gang med reirbygging og egglegging. Flytteprosjektet var vellykka, selv om det ikke ble sett mer enn 8 unger i berget på det meste. Noen av krykkjeparerne drev fortsatt med kurtise og reirbygging i begynnelsen av september! Men høsten overmannet dem og rundt 10.9 stakk hele gjengen til havs. Det går nok ikke mange ukene av 2012 før de og flere med dem vender tilbake for å starte en ny hekkesesong ved ferjekaien.

Den som vil leve

Den som vil leve i Karmøynaturen i vår tid må være tilpasningsdyktig og helst kunne mestre livet på asfalt og betong. Tjeldeparet som årlig hekker på taket av Hillesland Bokhandel i Kopervik sentrum lyktes også i år med litt menneskelig hjelp å få en unge velberget med seg til sjøen – eller i alle fall til Festplassen. Tryggere der enn på landet!
29.6.11.